

Strategia Rozwoju Powiatu Nowodworskiego na lata 2014-2024

Gdańsk, październik 2014

Opracował Zespół:

Agencja Rozwoju Pomorza S.A.

Spis treści

1.	Wprowadzenie	5
2.	Streszczenie	6
3.	Diagnoza stanu obecnego	9
3.1.	Kapitał przestrzenny i infrastrukturalny	9
3.1.1.	Położenie geograficzne i powierzchnia	9
3.1.2.	Transport i dostępność komunikacyjna	10
3.1.3.	Infrastruktura techniczna i energetyka	14
3.1.4.	Środowisko naturalne	28
3.2.	Kapitał ludzki i społeczny	32
3.2.1.	Demografia	32
3.2.2.	Rynek pracy	36
3.2.3.	Edukacja	40
3.2.4.	Kultura	46
3.2.5.	Ochrona zdrowia	49
3.2.6.	Sport i rekreacja	53
3.2.7.	Integracja społeczna	55
3.3.	Kapitał gospodarczy	60
3.3.1.	Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2009-2013	60
3.3.2.	Struktura podmiotów gospodarki narodowej na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2009-2013	61
3.3.3.	Przedsiębiorczość mieszkańców terenu Powiatu Nowodworskiego w latach 2009-2013	66
3.3.4.	Oferta inwestycyjna Powiatu Nowodworskiego	70
3.3.5.	Turystyka	71
3.3.6.	Zarządzanie w Powiecie Nowodworskim	77
4.	Analiza SWOT	82
4.1.	Kapitał przestrzenny i infrastrukturalny	82
4.2.	Kapitał ludzki i społeczny	85
4.3.	Kapitał gospodarczy	88

4.4.	Wnioski do dalszej analizy	90
5.	Wizja i misja rozwoju Powiatu Nowodworskiego	95
6.	Obszary priorytetowe, cele strategiczne i operacyjne.....	96
6.1.	Obszar priorytetowy KAPITAŁ GOSPODARCZY (P1).....	97
6.2.	Obszar priorytetowy KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY (P2)	103
6.3.	Obszar priorytetowy KAPITAŁ PRZESTRZENNY I INFRASTRUKTURALNY (P3).....	111
7.	Projekty kluczowe	115
8.	Model finansowania Strategii	117
9.	Partnerstwo w ramach Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego (GOM)	118
10.	Wdrażanie, monitoring i ewaluacja	119
11.	Zbieżność Strategii z obowiązującymi dokumentami strategicznymi w kraju i regionie 122	
12.	Spis tabel	127
13.	Spis wykresów	127
14.	Spis rycin.....	129
15.	Bibliografia	129
16.	Załącznik nr 1- Raport z konsultacji społecznych	130

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Powiatu Nowodworskiego na lata 2014-2024 opracowana została w celu realizacji lokalnych działań rozwojowych, które będą spójne z polityką strategiczną gmin tworzących Powiat oraz polityką Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego, którego Powiat Nowodworski jest Partnerem. Jest ona narzędziem realizacji lokalnej polityki społeczno – gospodarczej z wykorzystaniem zintegrowanych przedsięwzięć strategicznych.

Sprawna realizacja Strategii wymagać będzie zintegrowanego zarządzania, na które składa się współpraca i koordynacja prac poszczególnych Wydziałów Starostwa Powiatowego oraz lokalnych Partnerów społeczno – gospodarczych i gmin wchodzących w skład Powiatu. Koordynacja działań i wielosektorowa współpraca przyczyni się do wzrostu konkurencyjności i wzrostu dynamiki rozwoju Powiatu Nowodworskiego. Strategia przygotowana została w wyniku współpracy pracowników Starostwa Powiatowego w Nowym Dworze Gdańskim z partnerami społeczno – gospodarczymi oraz z ekspertami zewnętrznymi. Proces budowy Strategii wsparty został metodą konsultacji i partycypacji społecznej. Opracowanie Strategii obejmowało szereg analiz i wyodrębnienie działań strategicznych dla lokalnego rozwoju, przy aktywnym udziale szerokiej grupy odbiorców z terenów Powiatu (mieszkańcy, lokalne grupy działania, przedsiębiorcy, lokalne władze samorządowe itd.), zachowując transparentność prac nad Strategią oraz działając zgodnie z zasadą dobrego rządzenia (społeczeństwo obywatelskie).

Strategia powstała w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, a więc rozwoju z zachowaniem odpowiednio ukształtowanych relacji pomiędzy wzrostem gospodarczym a dobrym stanem środowiska i wysoką jakością życia człowieka (w tym jego zdrowiem).

Do najważniejszych działań w ramach opracowywanej Strategii należą:

- Diagnoza obecnej sytuacji społeczno – gospodarczej Powiatu Nowodworskiego, dokonanej z użyciem metody desk research;
- Analiza SWOT Powiatu wraz z wnioskami w 3 głównych obszarach:
 - Kapitał przestrzenny i infrastrukturalny (zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura),
 - Kapitał ludzki i społeczny,
 - Kapitał gospodarczy;
- Określenie wizji, misji rozwoju Powiatu Nowodworskiego;
- Wyznaczenie obszarów priorytetowych, celów strategicznych i operacyjnych wraz ze wskazaniem wskaźników monitorowania Strategii oraz projektów kluczowych;
- Propozycja systemu wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii oraz modelu finansowania.

2. Streszczenie

Diagnoza stanu obecnego Powiatu Nowodworskiego, analizowana w obszarze przestrzenno-infrastrukturalnym, społecznym i gospodarczym z podkreśleniem turystyki, jako możliwej lokalnej specjalizacji, pozwoliła określić, na jakim etapie rozwojowym znajduje się Powiat, również w porównaniu z poziomem krajowym czy też wojewódzkim.

Z diagnozy wynika, iż Powiat Nowodworski wciąż boryka się z problemem długotrwałego, wysokiego poziomu bezrobocia, co pociąga konieczność wdrożenia szeregu działań społeczno – gospodarczych, które wpłyną na utworzenie nowych miejsc pracy i rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Niezwykle istotną kwestią jest dostosowanie lokalnej oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy oraz dalszy rozwój infrastruktury edukacyjnej. Na terenie Powiatu wymagane są również inwestycje w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz energetycznej.

Na terenie Powiatu odnotowuje się ujemne saldo migracji oraz stosunkowo dużą umieralność mieszkańców z powodu chorób cywilizacyjnych. Zauważalny jest również proces starzenia się społeczeństwa, przez co obszar ten wpisuje się w trendy krajowe. Oferta kulturalna i sportowa Powiatu odpowiada na potrzeby głównie ośrodków miejskich, brakuje jednak kompleksowej zimowej oferty sportowo - rekreacyjnej.

W obszarze gospodarki struktura wielkości podmiotów gospodarczych jest zbliżona do danych dla całego kraju. Niepokojącym trendem jest spadek liczby małych przedsiębiorstw, który kompensowany jest przez rosnącą liczbę mikroprzedsiębiorstw. W sferze aktywności gospodarczej mieszkańców poszczególne wskaźniki podlegające analizie wskazują na niską aktywność gospodarczą w porównaniu do województwa pomorskiego i Polski. Diagnoza obszaru gospodarki obejmująca również turystykę pozwoliła zidentyfikować możliwości specjalizacji w tym zakresie, do których możemy zaliczyć turystykę wodną (również w szerszym kontekście ekonomii wody) oraz turystykę opartą o dziedzictwo kulturowo-historyczne i produkty regionalne.

Diagnoza oraz przeprowadzone konsultacje społeczne i spotkania robocze Partnerów były podstawą do **analizy SWOT**, przeprowadzonej w 3 zasadniczych obszarach:

- Kapitał przestrzenny i infrastrukturalny (zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura),
- Kapitał ludzki i społeczny,
- Kapitał gospodarczy.

Analiza wykazała słabe i mocne strony w w/w obszarach, jak również wskazała możliwe do wykorzystania szanse w makrootoczeniu Powiatu oraz pozwoliła na identyfikację zagrożeń, który należy przeciwdziałać.

Diagnoza oraz analiza SWOT pozwoliły na sformułowanie spójnej **wizji i misji** rozwoju Powiatu Nowodworskiego:

WIZJA:

Powiat Nowodworski konkurencyjnym gospodarczo, rozpoznawalnym i proekologicznym obszarem turystyczno-rolniczym, zamieszkałym przez aktywnych oraz zintegrowanych mieszkańców.

MISJA:

Budowanie konkurencyjnego potencjału społeczno – gospodarczego Powiatu Nowodworskiego w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, w tym m.in. aktywizacja zawodowa i społeczna lokalnych mieszkańców, tworzenie atrakcyjnych warunków inwestycyjnych, wspieranie rozwoju innowacyjnych form produkcji rolnej, poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wykreowanie, sieciowanie i intensywne promocja całorocznych produktów turystycznych, tworzonych w oparciu o lokalne walory przyrodniczo – kulturowe, z poszanowaniem środowiska naturalnego.

Pochodną misji oraz dokonanych uprzednio analiz są **cele strategiczne** (CS) i przyporządkowane im **cele operacyjne** (CO), realizowane w trzech **Obszarach Priorytetowych (P)**:

- KAPITAŁ GOSPODARCZY (P1):
 - CS.1.1 Konkurencyjna gospodarka,
 - CS.1.2 Turystyka katalizatorem dynamicznego rozwoju gospodarczego,
 - CS.1.3 Wzrost dochodów mieszkańców i samorządów Powiatu,
- KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY (P2):
 - CS.2.1 Rozwinięty i w pełni wykorzystany kapitał ludzki,
 - CS.2.2 Wartościowy kapitał społeczny,
- KAPITAŁ PRZESTRZENNY I INFRASTRUKTURALNY (P3):
 - CS.3.1 Rozwinięta infrastruktura transportowa/ drogowa i techniczna,
 - CS.3.2 Zrównoważony rozwój energetyczny Powiatu Nowodworskiego.

Strategiczne działania rozwojowe wyodrębnione zostały w ramach celów operacyjnych i były one podstawą wyznaczenia **projektów kluczowych**, planowanych do realizacji w latach 2014-2024 w poszczególnych obszarach priorytetowych.

W ramach Strategii przedstawiono również potencjalne źródła jej finansowania, model **wdrażania** oraz **monitoringu** i **ewaluacji**. Wskazano również na istotną rolę rozwoju **Partnerstwa** w procesie wdrażania Strategii, głównie w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, będących jednym z podstawowych narzędzi realizacji partnerskich projektów w okresie programowania na lata 2014-2020. W analityczny sposób wskazano również, iż

Strategia Rozwoju Powiatu Nowodworskiego na lata 2014-2024, jej cele i działania wpisują się w krajowe i regionalne dokumenty strategiczne.

3. Diagnoza stanu obecnego

Analizę obecnej sytuacji społeczno – gospodarczej na terenie Powiatu Nowodworskiego przeprowadzono zasadniczo w 3 obszarach:

- Kapitał przestrzenny i infrastrukturalny
- Kapitał ludzki i społeczny,
- Kapitał gospodarczy.

3.1. Kapitał przestrzenny i infrastrukturalny

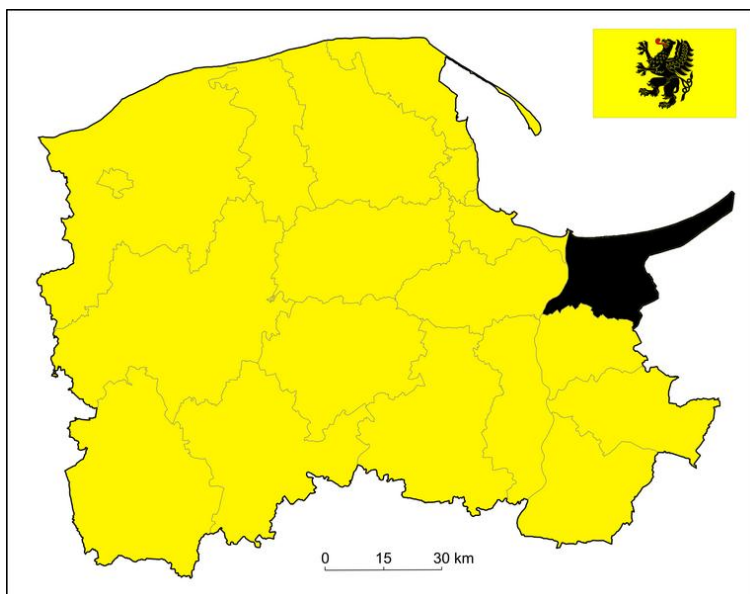
Analiza w/w obszaru dotyczy m.in. położenia geograficznego i dostępności komunikacyjnej Powiatu oraz istniejącej infrastruktury technicznej i stanu środowiska naturalnego.

3.1.1. Położenie geograficzne i powierzchnia

Powiat Nowodworski położony jest w północno-wschodniej części województwa pomorskiego (Rycina 1) i obejmuje powierzchnię 671,53 km². Powiat Nowodworski sąsiaduje z następującymi powiatami:

- województwo pomorskie: powiat M. Gdańsk, powiat gdański, powiat malborski,
- województwo warmińsko – mazurskie: powiat elbląski, braniewski.

Rycina 1. Położenie Powiatu Nowodworskiego na tle województwa pomorskiego

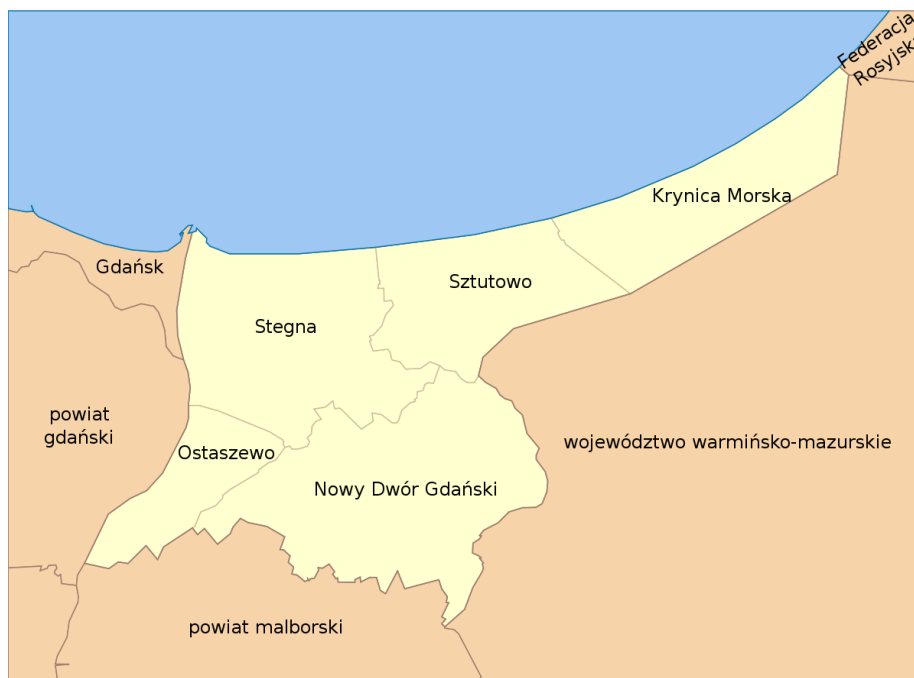

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://pl.wikipedia.org/>

W skład Powiatu Nowodworskiego wchodzi następujące gminy (Rycina 2):

- gmina miejska Krynica Morska,
- gmina miejsko – wiejska Nowy Dwór Gdański,
- gminy wiejskie: Ostaszewo, Stegna, Sztutowo.

Rycina 2. Gminy wchodzące w skład Powiatu Nowodworskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://pl.wikipedia.org/>

3.1.2. Transport i dostępność komunikacyjna

Transport

Transport Powiatu Nowodworskiego i jego infrastruktura został omówiony w zakresie transportu drogowego, kolejowego i wodnego.

Transport drogowy

Sieć drogową na terenie Powiatu obejmuje następujące drogi :

- krajowe- **droga krajowa nr S7** Gdańsk – Warszawa, **nr 55** Grudziądz- Nowy Dwór Gdański o łącznej długości 29,971 km,
- **wojewódzkie** o długości 109,56 km,
- **powiatowe**, o łącznej długości 279,382 km,
- **gminne**, o łącznej długości 505,35 km.

Długość wszystkich dróg publicznych na Powiatu wynosi 924,263 km. W 2012 na 100 km² powierzchni Powiatu Nowodworskiego przypadało 131 km dróg o nawierzchni twardej (w Powiecie Malborskim wskaźnik ten wyniósł 137,4 km a w Powiecie

Sztumskim tylko 78,4 kilometra dróg), co może świadczyć o średnim stanie dróg publicznych na terenie Powiatu Nowodworskiego, wymagających dalszych nakładów inwestycyjnych ukierunkowanych przede wszystkim poprawy jakości ich nawierzchni, szczególnie na odcinkach dojazdowych do obszarów typowo turystycznych.¹ Ten problem dotyczy m.in. drogi nr 2328G Mikoszewo - Drewnica – Dworek, która jest jednym z najważniejszych ciągów komunikacyjnych Powiatu Nowodworskiego oraz przykładem złego stanu dróg publicznych Powiatu. Zlokalizowana jest na zachodnim skraju Powiatu Nowodworskiego i łączy koniec drogi wojewódzkiej 501 zlokalizowany na wschodnim brzegu Wisły z drogą krajową E7. Jest to droga klasy G, której nawierzchnia jest odpowiednia dla ruchu KR1, lecz natężenie ruchu odbywające się na przedmiotowej drodze odpowiada kategorii KR2 a w sezonie nawet KR3 . Nawierzchnia drogi obfituje w liczne ubytki, wykruszenia, obłamania krawędzi, złuszczenia. Warstwa ścieralna nawierzchni w większości pokryta jest łatami wykonywanymi w ramach remontów częściowych. Skrzyżowania i zjazdy zlokalizowane w obrębie danego odcinka posiadają nienormatywne parametry geometryczne. Droga posiada zawyżone i nieregulowane pobocza. Uniemożliwiają one spływ wody do rowów, a tworzące się zastoiska powodują dalszą degradację nawierzchni.

Transport kolejowy

Na obszarze Powiatu Nowodworskiego zlokalizowane są linie kolejowe normalnotorowe (1435 mm) oraz tworzące sieć Żuławskiej Kolei Dojazdowej linie wąskotorowe (750 mm).

Linia kolejowa znajdująca się pod zarządem PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. nr 256 Szymankowo – Nowy Dwór Gdański przebiega południkowo i łączy stację węzłową w Szymankowie (gm. Lichnowy, pow. Malborski) z magistralą kolejową E65 Warszawa – Gdańsk (Gmina Nowy Dwór Gdański), która należy do VI Europejskiego Korytarza Transportowego łączącego państwa nadbałtyckie z krajami położonymi nad Morzem Adriatyckim.

Linia nr 256 jest obecnie nieeksploatowana, poza wybranymi dniami letnimi, kiedy uruchamiany jest „Pociąg na plażę” - wspólny produkt przewoźnika normalnotorowego i Pomorskiego Towarzystwa Miłośników Kolei Żelaznych, które prowadzi przewozy na liniach Żuławskiej Kolei Dojazdowej.

Sieć linii kolejowych wąskotorowych na terenie Powiatu Nowodworskiego obejmuje odcinki przekazane Powiatowi przez PKP na początku XXI w. Obecnie w skład sieci Żuławskiej Kolei Dojazdowej, która była nieczynna w latach 1996-2002 wchodzi linie:

- 1) Stegna Gd. - Nowy Dwór Gd. (dł. 15 km)
- 2) Prawy Brzeg Wisły – Stegna Gd. - Sztutowo (dł. 15 km)
- 3) Ostaszewo – Nowy Dwór Gdański. (dł. 14 km, z czego wykorzystywane w ruchu 6 km)

Przewoźnikiem i zarządcą infrastruktury kolejowej jest Pomorskie Towarzystwo Miłośników Kolei Żelaznych, które wraz z Powiatem Nowodworskim reaktywowało działalność kolei wąskotorowej w 2002r. Żuławska Kolej Dojazdowa uruchamia regularne połączenia pasażerskie na liniach z Nowego Dworu Gdańskiego do Stegny oraz między stacjami Prawy

¹ Dane GUS, 2012

Brzeg Wisły, Stegna i Sztutowo. Pociągi wąskotorowe kursują codziennie w okresie letnich wakacji szkolnych oraz w wybrane weekendy wiosną i jesienią. Pociągi specjalne zamawiane są przez cały rok. Rocznie z pociągów korzysta ok. 50 000 pasażerów, z czego ponad 40 000 osób w pociągach rozkładowych.

Żuławska Kolej Dojazdowa jest jedną z największych walorów turystycznych Powiatu Nowodworskiego. W interesujący sposób łączy ze sobą wiele innych atrakcji, stanowiąc regionalny produkt turystyczny. Łączy się zarówno z wieloma zabytkami jak również z Pętlą Żuławską. Kolej przekracza Szarpawę przez jedyny w Polsce czynny most kolejowy obrotowy z 1906 r.

Docelowo Żuławska Kolej Dojazdowa zostanie zrewitalizowana, a pojazdy zmodernizowane w sposób zapewniający dalszą eksploatację i rozwój działalności przewozowej. Poprawa przepustowości linii kolejowych, poprawienie jakości technicznego utrzymania i naprawy kapitalne lokomotyw i wagonów przyczynią się do zwiększenia liczby połączeń i podniesienia ich standardu, co będzie miało kluczowe znaczenie w rozwoju turystyki na obszarze Powiatu Nowodworskiego.

Transport wodny

Głównymi rzekami Powiatu są Wisła, Nogat, Szarpawa, Wisła Królewiecka i Tuga, nad którą położone jest największe miasto Powiatu – Nowy Dwór Gdański.

Towarowy transport wodny na terenie Powiatu jest możliwy po rzece Wiśle, Martwej Wiśle (statki do 1000 ton) oraz po rzece Szarpawie i Nogacie (statki do 500 ton). Na terenie Powiatu Nowodworskiego znajdują się również tory wodne na Zalewie Wiślanym. Drogi wodne na terenie Powiatu połączone są z systemem śródlądowych dróg wodnych Europy (poprzez drogę wodną E70 Antwerpia-Kaliningrad). Rzeki i kanały (zwłaszcza szlaki wodne Szarpawy i Tugi) oraz Zalew Wiślanym wykorzystywane są do żeglugi turystycznej- przez Powiat Nowodworski przebiega Pętla Żuławska (gm. Nowy Dwór Gdański, gm. Stegna, gm. Sztutowo, m. Krynica Morska).²

Dostępność komunikacyjna

Zasadniczo dostępność komunikacyjna Powiatu Nowodworskiego oceniana jest pozytywnie, czego zasługą jest droga krajowa S7 - jeden z ważniejszych szlaków komunikacyjnych w Polsce prowadzący z Gdańska przez Warszawę do granicy ze Słowacją w Chyżnem. Dostępność komunikacyjną Powiatu Nowodworskiego poprawia jego lokalizacja i dobre połączenie komunikacyjne z Gdańskiem (36 min) oraz z autostradą A1, która zapewnia szybkie połączenie z Toruniem (2 godziny) czy też Łodzią (4 godziny). Ponadto ważnym miastem dla mieszkańców i przedsiębiorców z powiatu nowodworskiego jest Elbląg, do którego dojazd wynosi odpowiednio 24 minut z Nowego Dworu Gdańskiego.

² Audyt Turystyczny Powiatu Nowodworskiego, Nowy Dwór Gdański, czerwiec 2005 r., s. 21

Ograniczenia dostępności komunikacyjnej powiatu związane są głównie ze złym stanem dróg gminnych i powiatowych na odcinkach dojazdowych do terenów turystycznych- wydłużenie czasu dojazdu do tychże miejscowości.

Odległości jakie dzielą Powiat Nowodworski do większych miast wynoszą odpowiednio:³

- Elbląg – 24,6 km,
- Malbork – 22,4 km,
- Gdańsk – 38,1 km,
- Kwidzyn – 61,6 km,
- Toruń – 170,0 km,
- Warszawa – 305,0 km,
- Berlin – 572,0 km,
- Kaliningrad – 129 km.

Odległości od przejść granicznych:

Kierunek zachodni:

- Kołbaskowo/ Pomellen 372 km,
- Kostrzyn/Kietz 281 km,
- Świecko 548 km,
- Słubice /Frankfurt Am Oder 473 km.

Kierunek wschodni:

- Gronowo (Rosja obwód kaliningradzki) 74,6 km,
- Kuźnica k. Sokółki (Białoruś) 383 km.⁴

Dostępność do lotnisk:

- Lotnisko w Krasnołęce (lotnisko wojskowe)- 25,4 km od Nowego Dworu Gdańskiego,
- Port Lotniczy Gdańsk im. Lecha Wałęsy w Gdańsku – 53,7 km od Nowego Dworu Gdańskiego.

Dostępność do portów morskich:

Porty morskie znajdują się w Gdańsku i Gdyni wraz z terminalami promowymi i kontenerowymi. Terminale pasażerskie zapewniające połączenia m.in. do Szwecji.

Port Gdańsk – ok. 45,7 km

Port Gdynia – ok. 74 km

Port Elbląg – ok. 21,1 km (połączenie z obwodem Kaliningradzkim).

Dostępność transportowa w dziedzinie transportu kolejowego na terenie Powiatu Nowodworskiego jest bardzo zła. Praktycznie nie istnieją połączenia komunikacją publiczną z Malborkiem (3 połączenia autobusowe w dni robocze) i Tczewem (w ogóle brak połączeń), a zatem nie istnieje możliwość przesiadki na kolejową komunikację dalekobieżną.

³ Odległość podana w odniesieniu do Miasta Nowy Dwór Gdański, siedziby Starostwa Powiatowego

⁴ Dane opracowano na podstawie <http://here.com> oraz www.zumi.pl

Poprawę sytuacji, zwłaszcza w kontekście narastającej kongestii transportowej na drogach krajowych nr 7 i 55 (z Gdańska/Elbląga i z Malborka), jak również jedynej drogi dojazdowej na Mierzę Wiślaną (Droga Wojewódzka 502 i 503) wyłącznie uruchomienie sezonowych lub całorocznych przewozów na linii Szymankowo – Nowy Dwór Gdański z przesiadką na kolej wąskotorową może poprawić dostępność transportową Powiatu Nowodworskiego.

Komunikacja zbiorowa Powiatu

Powiat Nowodworski posiada w zasadzie dobre warunki obsługi ludności komunikacją zbiorową. Równolegle funkcjonują tu następujący przewoźnicy :

- Polskie Koleje Państwowe (PKP) – obsługa linii kolejowej nr E65,
- Pomorskie Towarzystwo Miłośników Kolei Żelaznych, zarządzający Żuławską Koleją Dojazdową (sezon letni),
- Polska Komunikacja Samochodowa (PKS Nowy Dwór Gdański)- główne połączenia:
 - Krynica Morska: *połączenia stałe*: Elbląg, Gdańsk, Nowy Dwór Gdański, Piaski, *połączenia okresowe*: Warszawa, Malbork, Radom, Łódź, Braniewo;
 - Nowy Dwór Gdański: Gdańsk, Elbląg, Malbork;
 - Ostaszewo: Gdańsk, Tczew;
 - Stegna: Gdańsk, Elbląg, Malbork;
 - Sztutowo: *połączenia stałe*: Krynica Morska (Piaski), Gdańsk, Elbląg, *połączenia sezonowe*: Malbork, Tczew, Warszawa.

3.1.3. Infrastruktura techniczna i energetyka

Infrastruktura techniczna Powiatu Nowodworskiego przedstawiona zostanie w oparciu o analizę porównawczą infrastruktury technicznej Powiatu wobec średnich wyników całego kraju i województwa pomorskiego w ramach następujących zagadnień:

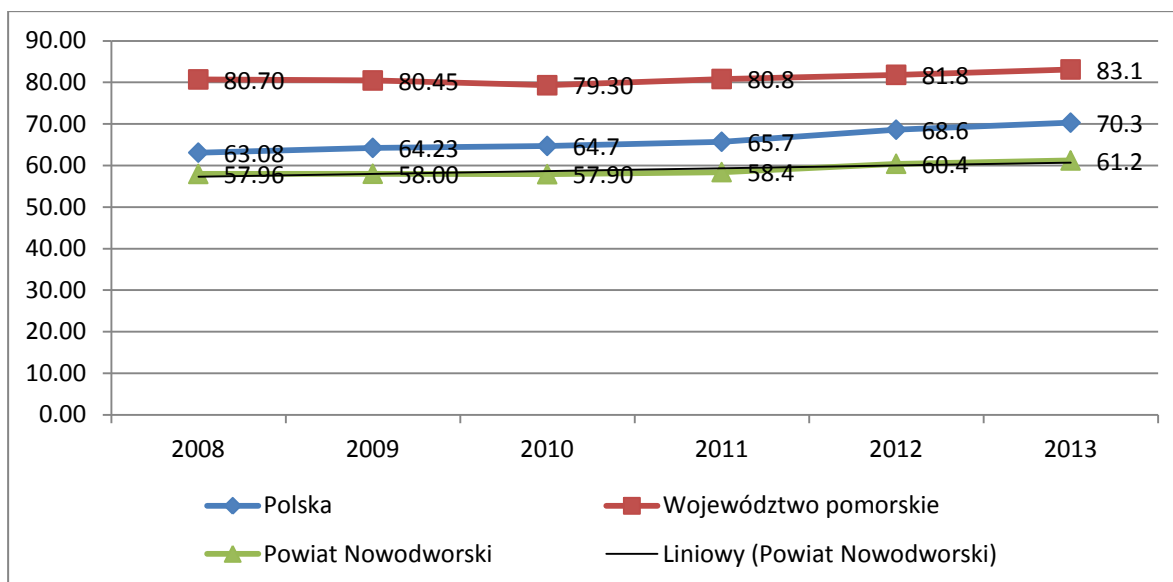
- ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności,
- udział korzystających z sieci gazowej w % ogółu ludności,
- udział korzystających z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności,
- udział korzystających z sieci wodociągowej w % ogółu ludności,
- odpady wytworzone na 1 km² z wyłączeniem odpadów komunalnych [tony].

W miarę dostępności danych statystycznych w w/w obszarach przeanalizowano również wyniki poszczególnych gmin Powiatu Nowodworskiego.

Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w odsetku ogólnej liczby ludności

Średni odsetek ludności Powiatu Nowodworskiego korzystających z oczyszczalni ścieków w latach 2008-2013 kształtował się poniżej średniej całego kraju i województwa pomorskiego, choć wykazywał on rosnący trend w omawianym okresie. W 2013 roku 61,2% ogólnej liczby mieszkańców Powiatu korzystało z oczyszczalni ścieków, co jest wynikiem lepszym o 0,8 p. p. w porównaniu do roku 2012 (Wykres 1). Dane te wskazują jednak, iż w omawianym obszarze koniecznym jest podjęcie działań inwestycyjnych, które doprowadzą do osiągnięcia min. średniej krajowej, co jest niezwykle istotne również pod kątem ochrony środowiska naturalnego na obszarze Powiatu, będącego również turystycznym zapleczem województwa (turystyka 3S, turystyka aktywna).

Wykres 1. Udział ludności korzystających z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie ludności w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (%)

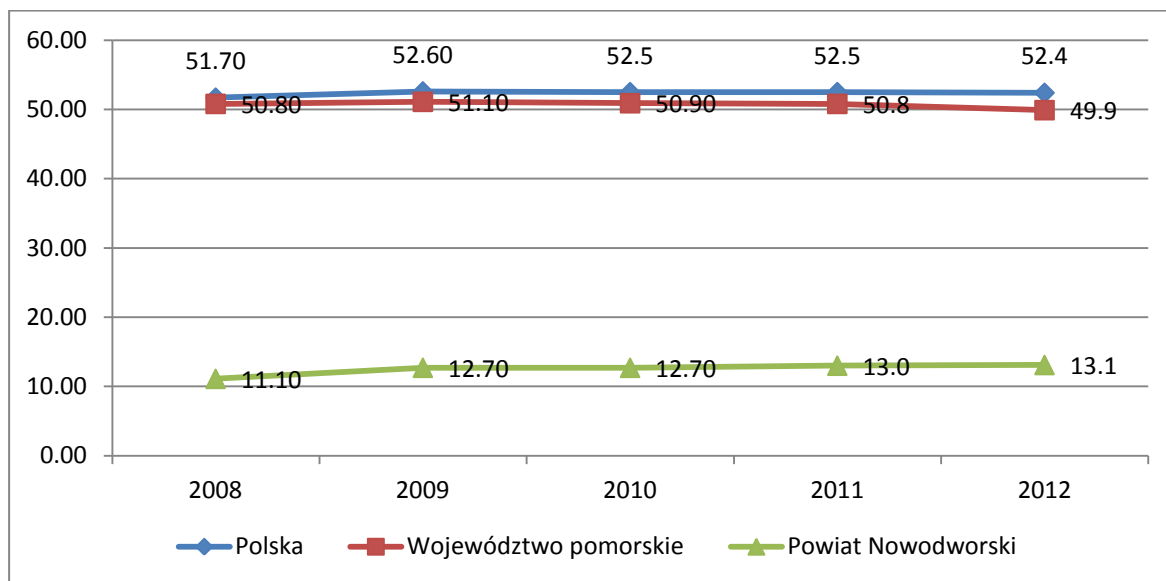

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział korzystających z sieci gazowej w % ogółu ludności

Wskaźnik udziału mieszkańców z terenów powiatu korzystających z sieci gazowej w ogólnej liczbie mieszkańców z tegoż terenu w latach 2008-2012 był zdecydowanie mniejszy od tożsamego wskaźnika na terenie województwa pomorskiego oraz na terenie całego kraju. Na terenie Powiatu od roku 2008 widać tendencję wzrostową udziału osób korzystających z sieci gazowej w ogólnej liczbie mieszkańców z tegoż terenu (Wykres 2), choć wskaźnik ten kształtowany jest głównie przez udział mieszkańców Gminy Nowy Dwór Gdański korzystających w sieci gazowej w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy (średnio w całym analizowanym okresie 24,6%, Gmina Krynica Morska średnio 4,3%, Gminy Ostaszewo i Stegna- 0,00%, Gmina Sztutowo średnio 0,2%, dane GUS).

Wykres 2. Udział korzystających z sieci gazowej w ogólnej liczbie ludności w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012⁵ (%)

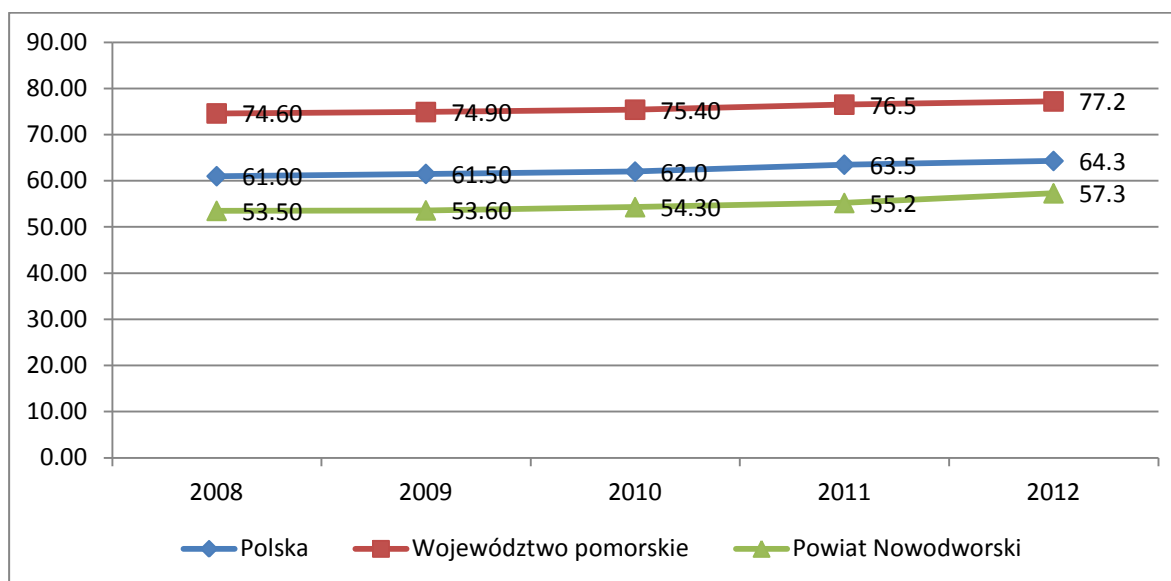
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział korzystających z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności (współczynnik skanalizowania)

Współczynnik skanalizowania na terenie Powiatu Nowodworskiego kształtował się poniżej poziomie średniej krajowej i wojewódzkiej (Wykres 3)- współczynnik zaniżany był głównie przez średni poziom skanalizowania w Gminie Ostaszewo, które w analizowanym okresie wyniosło jedynie 7,8%. Najwyższy średni współczynnik skanalizowania w analizowanym okresie odnotowano na terenie Gminy Krynica Morska- 91,7%, w Gminie Sztutowo wyniósł on 69%, w Gminie Nowy Dwór Gdański 60,4%, na terenie Gminy Stegna 49,6% (dane GUS). Należy podkreślić, iż kształtowanie się wskaźnika skanalizowania w poszczególnych latach na terenie Powiatu wykazywało tendencję wzrostową i w 2012 roku wyniósł on 57,3% (64,30% w kraju). Analiza w/w współczynnika wskazuje na potrzebę prowadzenie dalszego rozwoju sieci kanalizacyjnej na obszarze Powiatu Nowodworskiego, szczególnie na terenach wiejskich.

⁵ Brak danych za rok 2013

Wykres 3. Udział korzystających z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012⁶ (%)

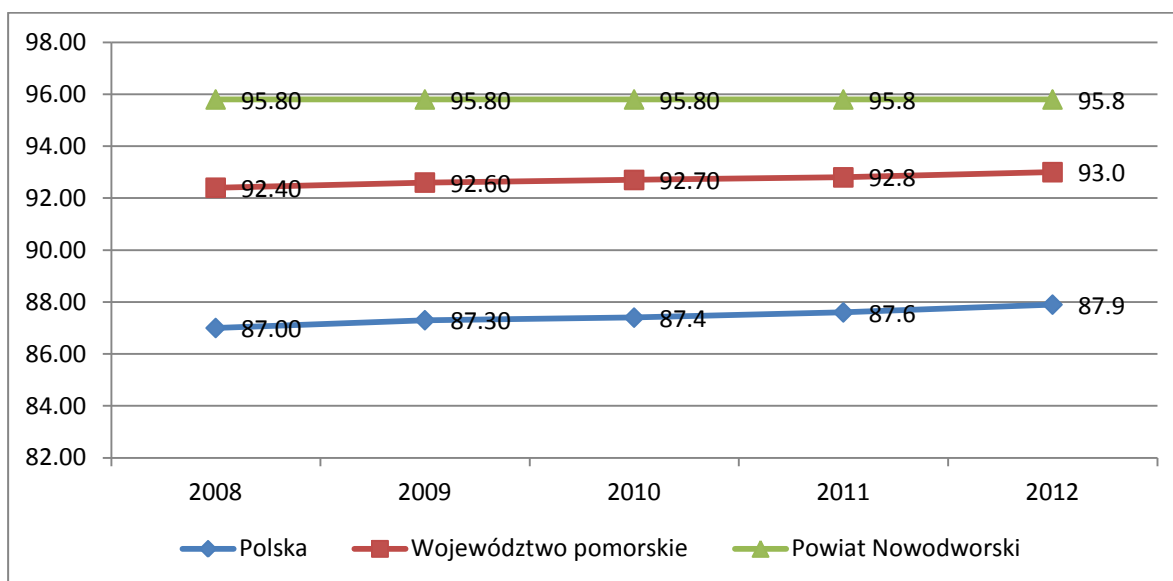
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Udział korzystających z sieci wodociągowej w % ogółu ludności (współczynnik zwodociągowania)

Z sieci wodociągowej na terenie Powiatu Nowodworskiego korzystało w 2012 roku 95,8% ogólnej liczby mieszkańców Powiatu, co jest wynikiem lepszym od średnich wojewódzkich i krajowych (odpowiednio 93,0% i 87,9%) (Wykres 4). Udział korzystających z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie mieszkańców Powiatu w latach 2008-2011 wykazywał trend wzrostowy, w 2012 roku nastąpił niewielki spadek wskaźnika o 0,2 p.p. Największy średni udział korzystających z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności odnotowano w analizowanym okresie na terenie Gminy Krynica Morska (99,0%), w Gminie Nowy Dwór Gdański średni współczynnik zwodociągowania wyniósł 98,1%, w Gminie Ostaszewo 96,6%, w Gminie Sztutowo 94,2%, najniższy poziom współczynnika odnotowano na terenie Gminy Stegna- 91,2% (dane GUS).

⁶ Brak danych za rok 2013

Wykres 4. Udział korzystających z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012⁷ (%)

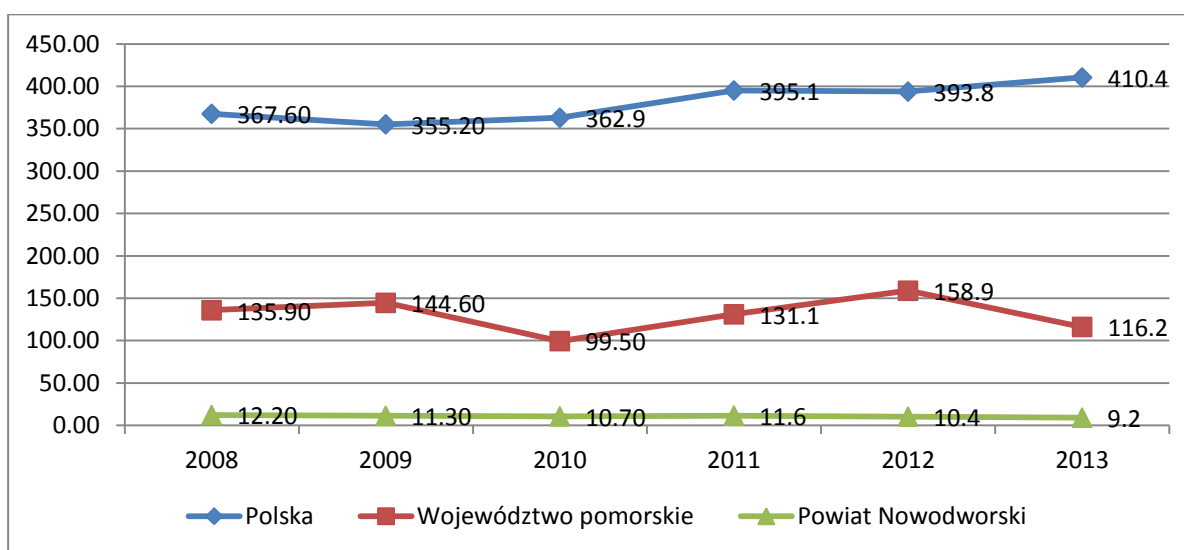

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Odpady wytworzone na 1 km² z wyłączeniem odpadów komunalnych [tony]

Odpady wytworzone w tonach na 1 km² Powiatu Nowodworskiego w latach 2008-2013 kształtowały się na stosunkowo stałym poziomie (widoczny niewielki wzrost w roku 2011 w stosunku do roku 2010), poniżej średnich krajowych i wojewódzkich w całym analizowanym okresie, co świadczy o małym uprzemysłowieniu Powiatu.

Wykres 5. Odpady wytworzone na 1 km² w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (tony)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁷ Brak danych za rok 2013

Sieć kanalizacyjna odprowadzająca wody opadowe

Stosunkowo ważnym aspektem w infrastrukturze technicznej Powiatu stanowi sieć kanalizacyjna odprowadzająca wody deszczowe, bowiem ma ona wpływ na ewentualne podtopienia i bezpieczeństwo przeciwpowodziowe. Długość sieci kanalizacyjnej w roku 2012 wyniosła 1 km. Zauważalny jest jednak wzrost zapotrzebowania na dalszy rozwój i modernizację kanalizacji deszczowej, wraz z budową nowoczesnych, proekologicznych kolektorów deszczowych (ochrona przeciwpowodziowa).

Zaopatrzenie w energię ciepłą i elektryczną

Zaopatrzenie w ciepło Powiatu Nowodworskiego

Zaopatrzenie w ciepło na obszarze Powiatu realizowane jest głównie przez indywidualne źródła ciepła oraz kotłownie- z systemu tego zaopatrywani są w ciepło głównie mieszkańcy Nowego Dworu Gdańskiego, w domkach jednorodzinnych znajdują się najczęściej indywidualne źródła ciepła. Powszechnie jako paliwo stosowany jest węgiel.

Na terenie **Gminy Nowy Dwór Gdański** działa kotłownia- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Nowym Dworze Gdańskim, o mocy 10,46 MW (nośnik energii: ciepła woda do 130 oC lub 95 oC)⁸. W fazie projektowej znajduje się budowa elektrociepłowni opalanej biopaliwem o mocy ponad 20 MW. Indywidualne źródła ciepła często wykazują niską sprawność, co skutkuje znaczną emisją zanieczyszczeń do atmosfery. Wśród czynników nie sprzyjających organizowaniu scentralizowanych systemów na terenie Gminy zaopatrzenia w ciepło należy wymienić m.in.:

- rozproszenie zabudowy,
- przewagę zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej nad blokową,
- duży udział obszarów wiejskich.⁹

Na terenie **Gminy Ostaszewo** nie ma zorganizowanego systemu zaopatrzenia w ciepło. Zaspokajanie potrzeb cieplnych odbywa się obecnie w oparciu o lokalne kotłownie opalane węglem i olejem opałowym zasilające obiekty użyteczności publicznej, indywidualne źródła w domach mieszkalnych jednorodzinnych i wielorodzinnych oraz obiektach usługowych, na paliwa stałe – głównie węgiel i drewno dostarczające energię ciepłą na potrzeby centralnego i przygotowania ciepłej wody. Marginalne znaczenie mają kotłownie na gaz LPG (w trzech budynkach jednorodzinnych) i olej opałowy (w dwóch budynkach). Większe

⁸ <http://www.infoeko.pomorskie.pl/InformacjeZbiorcze/Szczegoly/29>

⁹ Ocena aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz aktualności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Nowy Dwór Gdański wraz z oceną zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, miasta Nowy Dwór Gdański w latach 2006-2011, Nowy Dwór Gdański, wrzesień 2011, s. 10

kotłownie lokalne funkcjonują w szkole podstawowej w Jezierniku – ok. 0,05 MW – opalana węglem,

- szkole podstawowej w Nowej Cerkwi – ok. 0,115 MW - opalana węglem,
- szkole podstawowej w Nowej Kościelnicy – 0,052 MW - opalana węglem,
- gimnazjum w Ostaszewie ok. 0,54 MW – opalana olejem opałowym,
- przedszkolu w Ostaszewie ok. 0,03 MW – opalana węglem,
- Urzędzie Gminy ok. 0,03 MW – opalana węglem,
- gminnym ośrodku kultury w Ostaszewie - 0,07 MW – opalana węglem,
- ośrodku zdrowia w Ostaszewie – 0,025 MW – opalana olejem opałowym,
- w zakładach „Hydromechanika” w Groblicy i Piaskowcu – ok. 0,03 MW – opalane węglem,
- w stoczni „Żuławy” w Piaskowcu - ok. 0,025 MW – opalana węglem.¹⁰

Zaspokajanie potrzeb ciepłych odbiorców na terenie **Gminy Sztutowo** odbywa się obecnie w oparciu o kotłownie lokalne opalane węglem, olejem opałowym oraz różnego rodzaju biomasą, kotłownie zlokalizowane na terenie zakładów produkcyjno-usługowych gminy (węglowe, olejowe oraz opalane biomasą) oraz indywidualne źródła i urządzenia grzewcze na paliwa stałe (węgiel, pelety, odpady drzewne, drewno), olej opałowy oraz pompy ciepła i elektryczne urządzenia grzewcze. W miejscowości Sztutowo w budynku Zespołu Szkół funkcjonuje system ciepłowniczy z zastosowaniem biomasy (pelety) oraz kolektorów słonecznych, natomiast w miejscowości Grochowo Pierwsze w Gospodarstwie Rolnym „Wiszka” eksploatowany jest lokalny system ciepłowniczy zasilający obiekty przemysłowe, budynki mieszkalne i usługowe – system ten zasilany jest z kotłowni opalanej biomasą (sprasowana słoma). W pozostałych miejscowościach gminy brak jest większych scentralizowanych systemów zaopatrzenia odbiorców w energię ciepłą. Zakłady produkcyjno-usługowe zlokalizowane na terenie gminy zaopatrywane są w energię ciepłą z niewielkich źródeł o charakterze lokalnym dostarczających energię ciepłą głównie na potrzeby centralnego ogrzewania obiektów produkcyjno-usługowych i biurowych.

Lokalne kotłownie stanowią w większości źródła niewielkie (o mocy poniżej 60-70 kW), natomiast część placówek oświatowo-wychowawczych (Zespół Szkół w Sztutowie) posiada źródła o mocy zainstalowanej w granicach 300 kW.¹¹

Na terenie **Gminy Krynica Morska** nie funkcjonuje kotłownia centralna, jedynie indywidualne kotłownie lokalne. Zaopatrzenie w ciepło na obszarze Gminy realizowane jest głównie przez indywidualne źródła ciepła.

Zaspokajanie potrzeb ciepłych odbiorców na terenie **Gminy Stegna** odbywa się obecnie w oparciu o:

¹⁰ Ryszard Musiał, Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Ostaszewo, Gdańsk, s.15

¹¹ Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Sztutowo - aktualizacja 2013, Gdańsk, 2012, s. 10

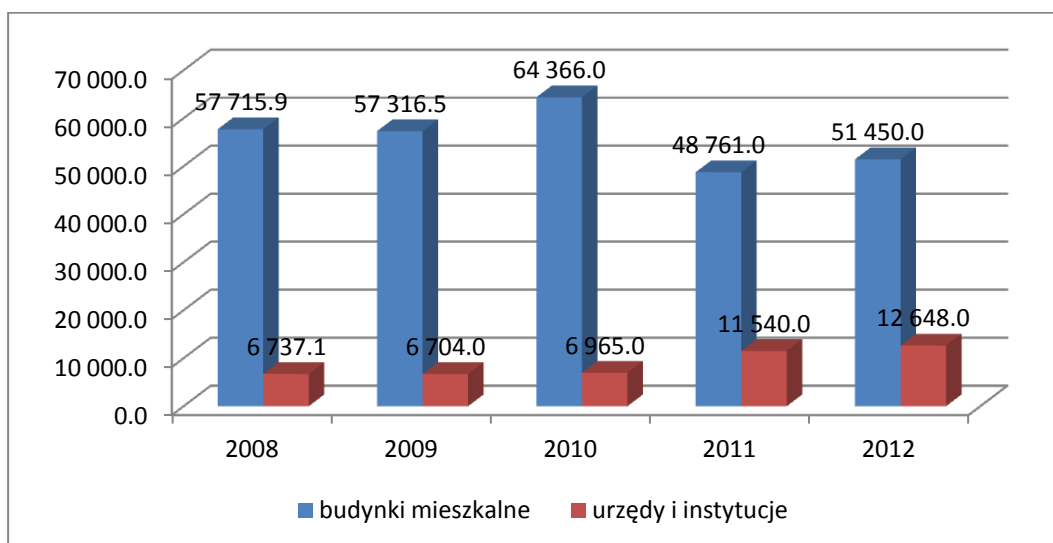
- kotłownie lokalne opalane węglem, olejem, biomasą oraz paliwem gazowym (LPG);
- kotłownie zlokalizowane na terenie zakładów produkcyjnych gminy (węglowe, olejowe oraz opalane biomasą);
- indywidualne źródła i urządzenia grzewcze na paliwa stałe (węgiel, odpady drzewne, drewno), olej opałowy oraz elektryczne urządzenia grzewcze.

Aktualnie na terenie największych miejscowości Gminy brak jest większych scentralizowanych systemów zaopatrzenia odbiorców w energię ciepłą. Są natomiast eksploatowane małe, lokalne systemy ciepłownicze, np. w miejscowości Nowotna eksploatowany jest lokalny system ciepłowniczy dostarczający ciepło do 6 budynków wielorodzinnych, a w miejscowości Jantar-Leśniczówka system dostarcza ciepło do 4 budynków wielorodzinnych AWRSP. Zakłady produkcyjno-usługowe zlokalizowane na terenie Gminy zaopatrywane są w energię ciepłą z niewielkich źródeł o charakterze lokalnym dostarczających energię ciepłą głównie na potrzeby centralnego ogrzewania obiektów produkcyjno-usługowych i biurowych.¹²

Kształtowanie się wielkości sprzedaży energii cieplnej na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2008-2012 wg celu przedstawione zostało na Wykresie 6. Sprzedaż energii cieplnej (w GJ) przeznaczonej na ogrzanie budynków mieszkalnych znacznie przewyższała sprzedaż energii cieplnej do urzędów i instytucji w całym okresie analizy, przy czym zauważyć można, iż w roku 2011 wartość sprzedanych GJ energii spadła o ponad 24% w stosunku do roku 2010, po czym nastąpił jedynie nieznaczny, ponad 5%-wy wzrost sprzedanych GJ energii cieplnej w budynkach mieszkalnych. W całym okresie analizy widoczny jest również wzrost sprzedanych GJ energii cieplnej do urzędów i instytucji, co świadczyć może o wzroście zapotrzebowania na energię ciepłą w tym obszarze i potrzebie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej.

¹² Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Stegna – aktualizacja, Gdańsk 2012, s. 24

Wykres 6. Sprzedaż energii cieplnej na obszarze Powiatu Nowodworskiego wg celu w latach 2008-2012 (GJ)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zaopatrzenie w energię elektryczną Powiatu Nowodworskiego

Dostarczaniem energii elektrycznej dla wszystkich odbiorców na terenie Powiatu Nowodworskiego oraz działaniami w zakresie eksploatacji sieci, obsługi jego mieszkańców, konserwacji sieci i usuwania awarii zajmuje się ENERGA – OPERATOR SA Elbląg. Polityka strategiczna firmy decydować będzie zarówno o wielkości produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych (siłownie wiatrowe, bloki energetyczne zasilane gazem ziemnym lub biometanem), jak również możliwości dystrybucji energii na obszarze całego Powiatu.

Systemy elektroenergetyczne zasilające sąsiadujące powiaty nowodworski i malborski są powiązane ze sobą i wzajemnie się uzupełniają. Inwestycje w systemy elektroenergetyczne, jak również ich eksploatacja to przedsięwzięcia o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym.

Obszar **Gminy Stegna** zasilany jest z Krajowego Systemu Elektroenergetycznego (KSE) 7 liniami elektroenergetycznymi napowietrznymi średniego napięcia (SN) 15 kV, wyprowadzonymi z dwóch stacji transformatorowych GPZ (Główny Punkt Zasilania), tj. ze GPZ Kąty Rybackie, zlokalizowanej na terenie gminy Sztutowo i GPZ Nowy Dwór, zlokalizowanej na terenie gminy Nowy Dwór Gdański. Na terenie gminy Stegna nie ma zlokalizowanych stacji GPZ. System elektroenergetyczny gminy Stegna jest w zdecydowanej większości układem promieniowym, w którym główne linie zasilające rezerwują się wzajemnie na znacznych odcinkach w konfiguracji awaryjnej. Takie połączenie jest korzystne zarówno pod względem niezawodności zasilania i bezpieczeństwa, jak również zapewnienia dostawy energii elektrycznej przyszłym odbiorcom. Sieć elektroenergetyczną Gminy stanowią linie wysokiego napięcia (WN) 110 kV, linie średniego napięcia (SN) 15 kV oraz stacje transformatorowe 15/0,4 kV.¹³

¹³ Ibidem, s. 3

Na terenie **Miasta i Gminy Nowy Dwór Gdański** funkcjonuje linia wysokiego napięcia 400 kV Gdańsk Błonia- Olsztyn Mątki, oraz linia 110 kV od strony Gdańska. Stan sieci zasilającej na terenie Miasta i Gminy należy uznać jako dobry. Możliwości zaopatrzenia w energię elektryczną nie stanowią barier dla realizacji nowych osiedli mieszkaniowych, obiektów turystycznych, czy zakładów przemysłowych, co więcej są w taki sposób zaplanowane, aby w przyszłości na terenie gminy mogła powstać elektrownia wiatrowa.¹⁴

Gmina Ostaszewo zasilana jest w energię elektryczną z Głównego Punktu Zasilającego 110/15 kV w Nowym Dworze, a przez jej obszar przebiega tranzytem linia elektroenergetyczna 400 kV. Z GPZ wyprowadzone są linie przesyłowe średniego napięcia (15 kV) zaopatrujące jednostki osadnicze na terenie gminy. Linie te stanowią sieć rozdzielczą, która poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV zasilają końcowych odbiorców energii. Stacje transformatorowe w przeważającej mierze pracują jako słupowe. Z energii elektrycznej korzysta 100 % mieszkańców. Stan zaopatrzenia w energię elektryczną nie jest w pełni zadowalający. Występują przerwy w dostawie energii i spadki napięcia. Główną tego przyczyną duże odległości pomiędzy GPZ Nowy Dwór a GPZ Malbork co powoduje wydłużenie linii średniego napięcia. Trudności pogłębiają znaczne odległości pomiędzy punktami zasilającymi (15/0,4 kV) wydłużające linie niskiego napięcia. Większość sieci 15 kV została wybudowana w latach 50 - tych, a więc ma około 50 lat i jest w znacznym stopniu wyeksploatowana mimo bieżących remontów i konserwacji. Istniejąca sieć niskiego napięcia - 0,4 kV i oświetlenie uliczne we wsiach wymaga również przebudowy i modernizacji.¹⁵

Obszar **Gminy Sztutowo** zasilany jest z Krajowego Systemu Elektroenergetycznego (KSE) 7 liniami elektroenergetycznymi napowietrznymi średniego napięcia (SN) 15 kV, wyprowadzonymi z dwóch stacji transformatorowych GPZ (Główny Punkt Zasilania), tj. ze GPZ Kąty Rybackie, zlokalizowanej na terenie gminy Sztutowo i GPZ Nowy Dwór, zlokalizowanej na terenie gminy Nowy Dwór Gdański. Na terenie gminy Sztutowo, w miejscowości Kąty Rybackie, zlokalizowana jest jedna stacja GPZ „Kąty Rybackie”. System elektroenergetyczny gminy Sztutowo jest w zdecydowanej większości układem promieniowym, w którym główne linie zasilające rezerwują się wzajemnie na znacznych odcinkach w konfiguracji awaryjnej. Takie połączenie jest korzystne zarówno pod względem niezawodności zasilania i bezpieczeństwa, jak również zapewnienia dostawy energii elektrycznej przyszłym odbiorcom. Sieć elektroenergetyczna znajdującą się na terenie Gminy Sztutowo stanowią linie wysokiego napięcia (WN) 110 kV, linie średniego napięcia (SN) 15 kV oraz stacje transformatorowe 15/0,4 kV. Na terenie gminy Sztutowo nie ma

¹⁴ Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Nowy Dwór Gdański na lata 2010-2013 z perspektywą do 2017 r., 2010, s. 16

¹⁵ Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Ostaszewo, op. cit., s. 22

zlokalizowanych źródeł energii elektrycznej większej mocy, tj. źródeł o mocy elektrycznej stanowiącej znaczny udział w bilansie energetycznym Gminy.¹⁶

Obszar **Gminy Krynica Morska** zasilany jest z Krajowego Systemu Elektroenergetycznego (KSE) 7 liniami elektroenergetycznymi napowietrznymi średniego napięcia (SN) 15 kV, wyprowadzonymi z dwóch stacji transformatorowych GPZ (Główny Punkt Zasilania), tj. ze GPZ Kąty Rybackie, zlokalizowanej na terenie gminy Sztutowo i GPZ Nowy Dwór, zlokalizowanej na terenie gminy Nowy Dwór Gdański. System dystrybucyjny zlokalizowany na terenie miasta Krynica Morska charakteryzuje się następującymi parametrami:

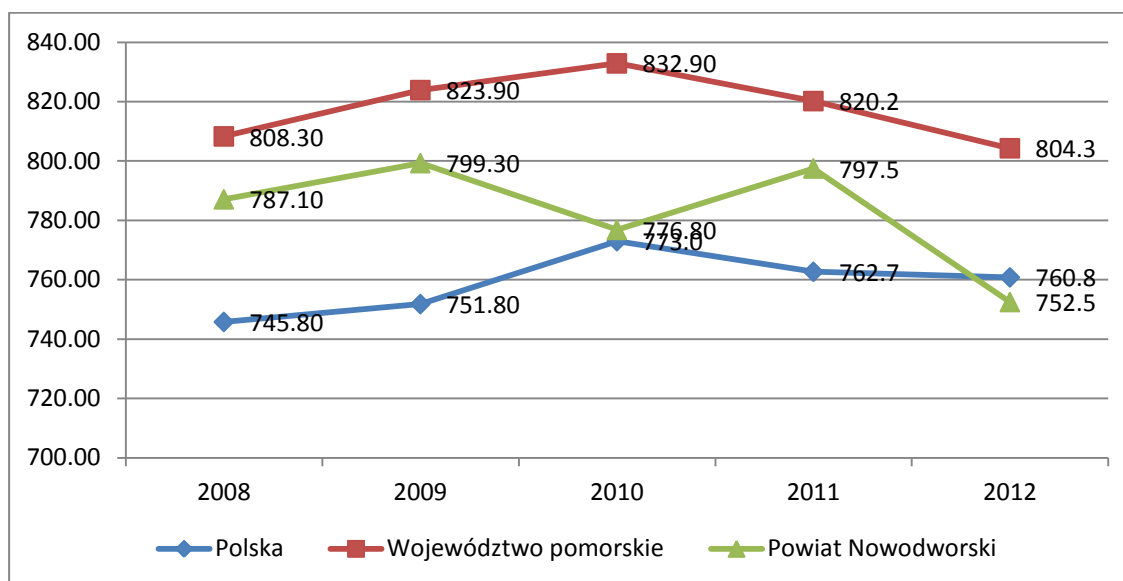
- długość linii średniego napięcia (SN): 48,66 km;
- długość linii niskiego napięcia (nN): 61,11 km;
- liczba stacji transformatorowych 15/0,4 kV: 40 szt.

Tory główne linii średniego napięcia mają przekrój 70 mm², natomiast odgałęzienia do stacji transformatorowych 15/0,4 kV wykonane są przewodami o przekroju 35 mm² w większości jako linie napowietrzne z przewodami gołymi. Na terenie gminy nie ma zlokalizowanych stacji GPZ, natomiast lokalna sieć dystrybucyjna pracuje w układzie promieniowym. Podstawowym źródłem zasilania Krynicy Morskiej w energię elektryczną jest stacja 110/15 kV GPZ (Główny Punkt Zasilania) Kąty Rybackie zlokalizowana na terenie gminy Sztutowo. Stan techniczny stacji jest oceniany jako dobry. Na terenie Krynicy Morskiej zlokalizowanych jest 40 stacji transformatorowych SN 15/0,4 kV o łącznej mocy wynoszącej ok. 10,7 MW. Stacje są wyposażone w jednostki transformatorowe o mocach rzędu 40-630 kVA. Średnie obciążenie stacji transformatorowych zawiera się w przedziale 10-75%. Na terenie miasta Krynica Morska nie ma zlokalizowanych obiektów elektroenergetycznych najwyższych napięć (NN) będących obiektami sieci przesyłowej zarządzanej przez PSE Operator S.A. – krajowego operatora systemu przesyłowego (OSP). Zgodnie z informacją uzyskaną od PSE Północ S.A. również w przyszłości nie planuje się rozbudowy systemu przesyłowego na terenie Krynicy Morskiej.

Wykres 8 przedstawia średnie zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca na terenie Polski, województwa pomorskiego oraz Powiatu Nowodworskiego.. Średnie zużycie energii elektrycznej przypadające na 1 mieszkańca Powiatu kształtuje się poniżej średnich krajowych, wojewódzkich oraz TOF. Wartość ta kształtowała się stosunkowo na stałym poziomie w latach 2008-2012, przy nieznacznym, ok.9% wzroście w roku 2011 w stosunku do roku 2010.

¹⁶ Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Sztutowo - aktualizacja 2013, op. cit., s. 3

Wykres 7. Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na 1 mieszkańca w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (kWh)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Energia odnawialna:

Powiat Nowodworski posiada stosunkowo wysokie (istniejące i potencjalne) zasoby energii odnawialnych szczególnie w zakresie biomasy, energii geotermalnej niskotemperaturowej oraz wiatru. Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych stanowi obiecujący potencjalny kierunek rozwoju gospodarki na terenie Powiatu. Poniżej zostały opisane zasoby energii odnawialnych występujące na terenie Powiatu:

Energia biomasy - na terenie Powiatu wykorzystanie biomasy kształtuje się następująco:

- Gmina Nowy Dwór Gd. :
 - Szkoła w m. Wierciny,
 - Szkoła w m. Marzęcino,
 - Szkoła w m. Lubieszewo,

Rodzaj wykorzystywanej biomasy: pelet.

- Gmina Stegna:
 - Publiczne Gimnazjum Nr 2 w Mikoszowie, Zespół Szkół w Steganie,
 - Przedszkole w Steganie

Rodzaj wykorzystywanej biomasy: pelet.¹⁷

¹⁷ <http://www.infoeko.pomorskie.pl/Powiaty/Nowodworski>

Potencjalne zasoby biomasy (w tym w przypadku sprasowanej słomy), jakimi dysponują np. gminy wiejskie Stegna, Sztutowo, Ostaszewo i Nowy Dwór Gdański przedstawiono w poniższej Tabeli.

Tabela 1. Potencjalne roczne zasoby biomasy wybranych gmin Powiatu Nowodworskiego

Gmina	Zasoby biomasy w TJ/ rok	
	Tzw. „miękka” (sprasowana słoma)	Tzw. „twarda” (drewno, odpady drzewne)
Gmina Stegna	300÷320	25÷30
Gmina Sztutowo	85÷95	26÷28
Gmina Ostaszewo	100÷110	~1,0
Gmina Nowy Dwór Gdański	470÷480	~0,3

Źródło: Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Stegna-aktualizacja 2012, s. 53

Biomasa może być również sprzedawane dużym producentom ciepła zlokalizowanym na przykład na terenie takich miast, jak Nowy Dwór Gdański czy Elbląg. Wprowadzenie biomasy jako paliwa do kotłowni lokalnych i indywidualnych przyczyni się w znaczący sposób do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń.¹⁸

Energia wiatru – ze względu na warunki geograficzno – przyrodnicze (zalesienie, siła wiatru) na terenie Powiatu Nowodworskiego istnieje możliwość rozwijania farm wiatrowych, obecnie wskazano obszary, na których takowe mogą być rozwijane, np.: obszary południowo-zachodniej części gminy Sztutowo, środkowej i południowej części gminy Stegna (w czerwcu Wójt Gminy Stegna wydał obwieszczenie o wszczęciu postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn. „Budowa elektrowni wiatrowej o mocy do 3MW wraz z infrastrukturą towarzyszącą na działkach 15, 17, 12 Obręb Niedźwiedzica i 303, 304 oraz 305 Obręb Żuławki, Gmina Stegna wydano , pozostałe gminy na terenach peryferyjnych (poza zabudowaniami). Aktualnie na obszarze Powiatu nie funkcjonują farmy wiatrowe.

Energia słońca – na chwilę obecną kolektory słoneczne wykorzystywane są głównie na terenie Gminy Stegna:

- Dom Pomocy Społecznej,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny Drewnica,
- Publiczne Gimnazjum Nr 2 w Mikoszowie,
- Szkoła Podstawowa w Jantarze,
- Przedszkole w Stegnie,

¹⁸ Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Stegna-aktualizacja 2012, op. cit., s. 53

- 15 budynków jednorodzinnych.¹⁹

Celem wykorzystania kolektorów jest uzyskanie ciepłej wody użytkowej. Na terenie całego Powiatu zakłada się znaczne zwiększenie wykorzystania energii słonecznej (głównie paneli fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych), dlatego należy w przypadku budowy nowych obiektów promować tego typu rozwiązania.

Energia geotermalna – Powiat Nowodworski położony jest w środkowej części okręgu przybałtyckiego polskiej części środkowoeuropejskiej (niżowej) prowincji geotermalnej (R. Ney, J. Sokołowski). Zgodnie z mapą zasobów rejon przybałtycki zajmuje powierzchnię ok. 15 tyś. km². Energia cieplna wód geotermalnych występujących głównie w pokładach permu i karbonu równoważ-na jest na 241 mln ton p. u. (ton paliwa umownego). Zgodnie z wynikami badań (J. Sokołowski, Z. Płochniewski) średnie temperatury wody w re-jonie subbasenu przybałtyckiego (powiaty gdański, nowodworski, malborski) wynoszą w gra-nicach 70÷75°C w zależności od głębokości ich ujęcia. Wody geotermalne z pokładów permskich występują na głębokości ok. 2000 m, natomiast z pokładów karbońskich na głębokości 3500÷4000 m. Taką strukturę geologiczną w rejonie subbasenu przybałtyckiego potwierdza odwiert Niestępowo-1. Zasoby wody termalnej z basenów permskiego i karbońskiego w przybałtyckim okręgu geotermalnym szacuje się średnio na 2.5 mln. m³ wody na 1 km², co odpowiada energii cieplnej równoważnej 16 tyś. t. p. u. W miarę wzrostu głębokości ujmowania oprócz temperatury wzrasta również mineralizacja wód, co może stanowić znaczne utrudnienie przy wykorzystywaniu jej do celów grzewczych. W osadach wieku kredowego, na głębokości 700÷1300 m mineralizacja wynosi ok. 23÷25 g/dm³, w osadach jury górnej (głębokość 1000÷1500 m) - 33÷35 g/dm³ i jury dolnej (głębokość 1500÷2000 m) - ok. 69÷75 g/dm³. Budowa ciepłowni geotermalnej lub też ujęć geotermalnych musi być uzasadniona względami technicznymi i ekonomicznymi i bazować na dokładnych danych opisujących złoża. W przypadku braku takich danych konieczne jest przeprowadzenie stosownych badań i operatów geologicznych. Badania takie są bardzo kosztowne i dlatego powinny być prowadzone jedynie w rejonach, w których wstępna ocena zasobów wskazuje na bardzo korzystne warunki geotermalne a jednocześnie istnieje gwarancja, co do możliwości zagospodarowania tych zasobów.

Analiza dotycząca danych pracujących aktualnie ciepłowni geotermalnych pokazuje, że pod względem ekonomicznym wypadają one gorzej od porównywalnych ekologicznych kotłowni konwencjonalnych (kotłowni gazowe i kotłownie na biomasę) – stosunkowo wysoka cena 1 GJ ciepła. Pomimo występowania stosunkowo dużych zasobów energii geotermalnej w rejonie gmin Powiatu Nowodworskiego nie przewiduje się budowy i eksploatacji ciepłowni geotermalnych w perspektywie do roku 2027 uzasadniając to względami czysto ekonomicznymi.²⁰

¹⁹ <http://www.infoeko.pomorskie.pl/Powiaty/Nowodworski>

²⁰ *Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Stegna-aktualizacja 2012, op. cit., s. 55-56*

Energia wody – na terenie Powiatu istnieją stosunkowo duże zasoby hydroenergetyczne, jednakże ze względu na ograniczenia wynikające z zagrożenia powodziowego brak jest możliwości wykorzystania energii wody do wytwarzania energii elektrycznej. W związku z powyższym na terenie Powiatu nie funkcjonują elektrownie wodne.

3.1.4. Środowisko naturalne

Powiat Nowodworski jest terenem typowo rolniczym z funkcją turystyczną głównie w okresie sezonu letniego. Nie posiada rozwiniętego przemysłu stąd według badań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku zarówno w rocznej ocenie jakości powietrza w województwie pomorskim za 2012 r., Raporcie o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2011 r. oraz danych INFOEKO plasuje się na końcu w emisji gazów i pyłów do środowiska nie przekraczając poziomu dopuszczalnego.

Największy udział w emisji zanieczyszczeń do powietrza z omawianego terenu należy do Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Nowym Dworze Gdańskim. Drugim w kolejności największym źródłem emisji jest transport drogowy wiążący się z przebiegiem drogi krajowej Nr 7 Gdańsk – Warszawa oraz dróg wojewódzkich Nr 501 Mikoszewo – Krynica Morska – Nowa Karczma i Nr 502 Stegna – Nowy Dwór Gdański, szczególnie w okresie letnim, ze względu na wzmożony ruch turystyczny.

W ocenie Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku dokonanej metodą pasywną (Raport z 2009r.) jakość powietrza w strefie malborsko - sztumskiej, do której zaliczono Powiat Nowodworski, zarówno pod względem ochrony zdrowia jak i ochrony roślin uzyskał w stosunku do każdego badanego rodzaju zanieczyszczenia klasę A. Oznacza to, że na przestrzeni kilku lat nie nastąpiły przekroczenia dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń. Raport za 2012 r. opracowany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku pn. „Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim” Powiat Nowodworski (od 2010r. wg nowego podziału zaliczony do strefy pomorskiej) zakwalifikowano do klasy A pod kątem ochrony zdrowia, ponieważ poziom analizowanych zanieczyszczeń nie przekraczał wartości dopuszczalnej dla wszystkich zanieczyszczeń. Powyższe dało również podstawę do stwierdzenia, że powiat nowodworski cechuje się dobrym stanem sanitarnym.

W przypadku Powiatu Nowodworskiego najbardziej dokuczliwy jest hałas komunikacyjny, który może stanowić zagrożenie i uciążliwość dla ludności zamieszkałej na obszarze zabudowy mieszkaniowej przyległej bezpośrednio do dróg. Jego źródłem są samochody poruszające się głównie drogą krajową nr 7 i drogą wojewódzką nr 501 relacji Mikoszewo - Krynica Morska, drogą wojewódzką nr 502 relacji Nowy Dwór Gdański – Stegna i drogą krajową nr 55 Malbork – Nowy Dwór Gdański, którego intensywność wzrasta latem podczas sezonu turystycznego. Obserwuje się również stały wzrost ruchu komunikacyjnego na drogach i ulicach lokalnych, zapełniają się główne ciągi komunikacyjne, rośnie ilość

remontów, jednakże zbyt wolno w stosunku do potrzeb. Ponadto hałas wiąże się z funkcjonowaniem coraz większej ilości obiektów handlowo - usługowych w pobliżu zabudowy mieszkaniowej (markety, stacje benzynowe, warsztaty, działalność usługowa) oraz urządzenia klimatyzacyjne coraz częściej powodujące uciążliwość mieszkańcom. Rozważnie należy również lokalizować obiekty i usługi sezonowe w stosunku do stałej zabudowy mieszkaniowej uwzględniając to w planach zagospodarowania przestrzennego gmin (ośrodki wczasowe względem zabudowy stałej).

Przez teren Powiatu przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne najwyższych napięć 400 kV oraz GPZ Nowy Dwór Gdański i Kąty Rybackie z liniami WN 110 kV. Punktowymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego są także stacje bazowe telefonii komórkowej. Z zapisów Raportu z 2011 r. Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku wynika, że z prowadzonych w latach 2007-2011 pomiarów na terenie województwa pomorskiego w żadnym punkcie pomiarowym nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów wartości pól elektromagnetycznych.²¹

Stopień ochrony przyrody

Powiat Nowodworski jest rejonem o znaczących walorach przyrodniczych, w jego obrębie znajdują się formy ochrony przyrody ustanowione na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.). Są to:

– **Rezerваты przyrody:**

- Buki Mierzei Wiślanej, o pow. 7,0 ha, zlokalizowany w m. Przebrno, którego przedmiotem ochrony jest siedlisko buka zwyczajnego,
- Kąty Rybackie, o pow. 165,40 ha (z otuliną), zlokalizowany w m. Kąty Rybackie, którego przedmiotem ochrony jest kolonia lęgowa kormorana czarnego,
- Mewia Łacha, o powierzchni 151,46 ha, zlokalizowany w m. Mikoszewo, którego przedmiotem, ochrony jest stanowisko lęgowe mew, siewek oraz miejsce odpoczynku ptaków w trakcie ich wędrówek. Stałym elementem fauny morskiej jest występująca tutaj foka szara.

– **Parki krajobrazowe:**

- Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana” obejmuje swym zasięgiem część gminy Sztutowo i całą powierzchnie gminy Krynica Morska. Otulina Parku znajduje się częściowo na terenie gminy Stegna i gminy Sztutowo. Jego powierzchnia to 4.410 ha, wielkość otuliny wynosi 25.812 ha. Głównym walorem przyrodniczym jest położenie na południowym, Mierzejewo - wydmywym wybrzeżu Bałtyku. Występuje tu duża różnorodność siedliskowa z siedliskami priorytetowymi. Istotnym walorem przyrodniczym Parku jest jego duża lesistość sięgająca 80,7 % powierzchni w połączeniu z ważnymi siedliskami

²¹ Program Ochrony Środowiska Powiatu Nowodworskiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2017-2020, Nowy Dwór Gdański, 2013, s. 17, 53-54

wydmę białej i szarej oraz cenna flora i fauna. Teren Parku leży na trasie europejskich południowo – bałtyckiego szlaku wędrówek ptaków.

– **Obszary chronionego krajobrazu:**

- Śródkowożuławski, wielkość 2 513 ha, zlokalizowany w centralnej części Żuław Wiślanych. Główne walory przyrodnicze to krajobraz dolin rzecznych, a także krajobraz Żuław Śródkowych,
- Rzeki Nogat, wielkość 11 578 ha, położony w dolinie Nogatu i jej okolicach. Za główne walory przyrodnicze należy uznać krajobraz dolin rzecznych w obrębie wschodniej części Żuław,
- Rzeki Szkarpawy, wielkość 4 296 ha, umiejscowiony w dolinie Szkarpawy, Głównym walorem przyrodniczym jest krajobraz doliny rzecznej w północnej części Żuław Wiślanych.

– **Pomniki przyrody-** W granicach Powiatu znajduje się aktualnie 35 pomników przyrody – drzew pomnikowych, wpisanych do rejestru pomników przyrody województwa pomorskiego, w tym :

- 17 szt. na terenie Miasta i Gmina Nowy Dwór Gdański,
- 8 szt. na terenie Miasta Krynica Morska,
- 8 szt. na terenie Gminy Ostaszewo,
- 1 szt. na terenie Gminy Stegna,
- 1 szt. na terenie Gminy Sztutowo.

– **Obszary Natura 2000, w tym:**

- *Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków – OSO:*
 - Dolina Dolnej Wisły PLB040003, obejmuje prawie naturalną dolinę Wisły na odcinku pomiędzy Włocławkiem, a Przegaliną. Wielkość obszaru na terenie Powiatu wynosi 780,11 ha z czego na gminę Ostaszewo przypada 489,7 ha, a na gminę Stegna 290,41 ha. Występującą równocześnie formą ochrony przyrody jest Śródkowożuławski Obszar Chronionego Krajobrazu.
 - Ujście Wisły PLB220004, obejmuje obszar 12-kilometrowego pasa wybrzeża Wyspy Sobieszewskiej oraz przyujściowy odcinek głównego koryta Wisły, tzw. Przekop wraz z jej międzywałem o długości ok. 6 km. Obszar ten rozciąga się od Zatoki Gdańskiej na północy, do miejscowości Przegalina, na południu. Wielkość tego obszaru to 373,1 ha. Występującą równocześnie formą ochrony przyrody jest rezerwat awifaunistyczny Mewia Łacha o powierzchni 150,0 ha.
 - Zalew Wiślany PLB280010, obejmuje polską część płytkiego Zalewu Wiślanego o wodzie słonawej odciętego od Bałtyku Mierzeją Wiślaną. Obszar ten jest cenną ostoją ptasią o randze europejskiej. Wielkość tej formy ochrony przyrody zajmuje na terenie powiatu Nowodworskiego 14 447,5 ha z czego na gminę Krynica Morska przypada 9 470,1 ha, na gminę Nowy Dwór Gd. 29,5 ha, a na gminę Sztutowo 4 947,9 ha.

Współistniejącą równocześnie formą ochrony przyrody jest Park Krajobrazowy Mierzeja Wiślana.

- *Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk – SOO:*
 - Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana PLH280007, obejmuje Zalew Wiślany wraz z Mierzeją Wiślana oddzielającą go od Bałtyku wąskim pasem lądu. Zalew jest płytkim zbiornikiem o średniej głębokości 2,3 m (maksymalna 4,6 m) i charakteryzuje się bogatą roślinnością zanurzoną oraz występowaniem rzadkich łąk podwodnych z kilkoma gatunkami ramienic. Obszar obejmuje też część Parku Krajobrazowego Mierzei Wiślanej (4995 ha;) z rezerwatami przyrody: Buki Mierzei Wiślanej (7,0 ha;) i Kąty Rybackie (102,54 ha), a także część Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Szkarpawy (1997). W przyszłości planuję się także utworzenie rezerwatów przyrody Wielbłądzi Garb i Mikołajkowe Wydmy oraz zespołu przyrodniczo-krajobrazowego Delta Szkarpawy.
 - Ostoja w Ujściu Wisły PLH220044 obejmuje estuaria utworzone przez ramiona Wisły uchodzące do Zatoki Gdańskiej wraz z otaczającymi je piaszczystymi terenami, a także fragmentami porośniętymi lasem. Do obszaru należą także wody przybrzeżne, szczególnie ważne dla ptaków. Obszar obejmuje też rezerwat przyrody Mewia Łacha utworzony dla ochrony ptaków (159 ha). Teren ten stanowi również część OSO obszaru Natura 2000 PLB220004.²²

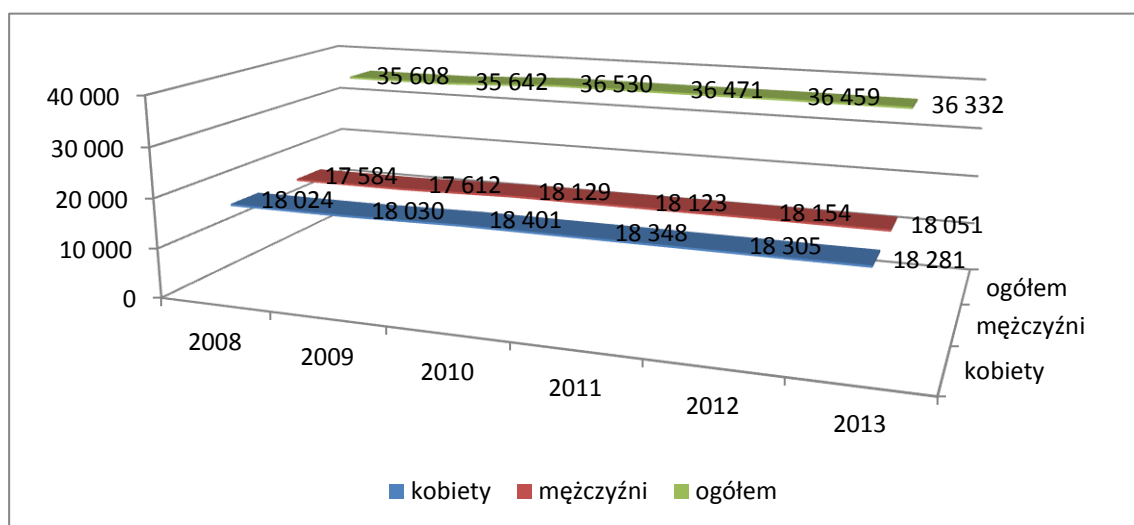
²² Ibidem, s. 17-21

3.2. Kapitał ludzki i społeczny

3.2.1. Demografia

Liczba ludności Powiatu Nowodworskiego w 2013 roku wyniosła 36 332 osób (Wykres 8), co stanowi 0,02% ogółu ludności województwa pomorskiego. Gęstość zaludnienia wynosi 54 mieszkańców na 1 km² (dane GUS, 2013). Liczba kobiet mieszkających na terenie Powiatu przewyższała liczbę mężczyzn w całym okresie analizy (Wykres 8). Liczba ludności w całym okresie analizy utrzymywała się na stosunkowo stałym poziomie.

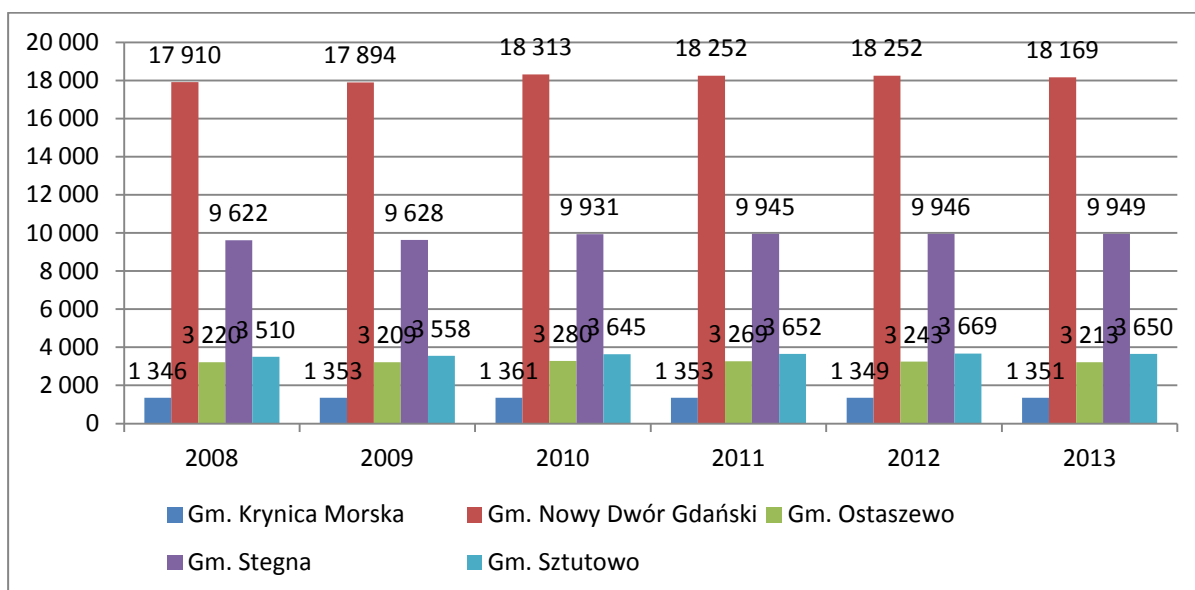
Wykres 8. Liczba ludności Powiatu Nowodworskiego wg płci w latach 2008-2013 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba ludności poszczególnych gmin Powiatu również utrzymywała się w całym okresie analizy na stosunkowo stałym poziomie (Wykres 9). Gminą o największej liczbie mieszkańców jest Gmina Nowy Dwór Gdański (18 169 osób w 2013 roku), na drugim miejscu plasuje się Gmina Stegna (9 949 osób 2013 roku), kolejną gminą jest Gmina Ostaszewo. Gminą o najmniejszej liczbie mieszkańców jest Gmina Krynica Morska (1 351 osób w 2013 roku).

Wykres 9. Liczba ludności poszczególnych gmin Powiatu Nowodworskiego w latach 2008-2013 (osoba)

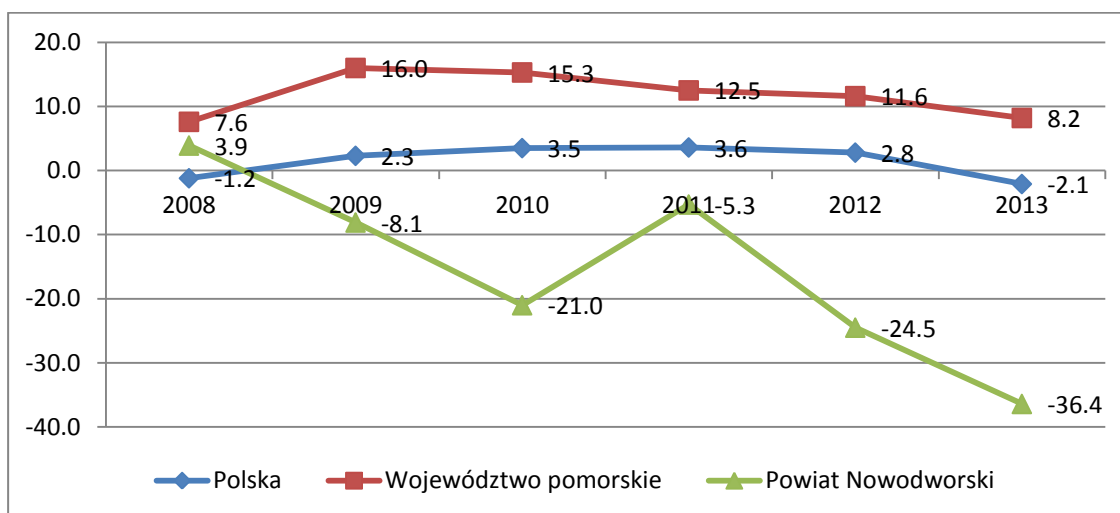

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W celu przedstawienia ruchów migracyjnych na terenie Powiatu przeanalizowano współczynnik salda migracji²³ wewnętrznych i zewnętrznych na całym obszarze Powiatu w porównaniu do danych krajowych i wojewódzkich w odniesieniu do ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Ujemny współczynnik salda migracji w odniesieniu do ludności w wieku przedprodukcyjnym w Powiecie odnotowano w latach 2009-2013, przy czym największy spadek odnotowano w roku 2012 w stosunku do roku 2011 (ponad 362%). Ujemne saldo migracji pogłębiało się również w roku 2013 w stosunku do 2012. Należy podkreślić, iż w przypadku danych krajowych ujemny współczynnik salda migracji odnotowano jedynie w roku 2008 i 2013, natomiast odnosząc się do danych wojewódzkich w całym okresie analizy współczynnik miał wartość dodatnią (Wykres 10).

²³ Iloraz salda migracji na danym terytorium w okresie t do średniej liczby ludności tego terytorium w okresie t

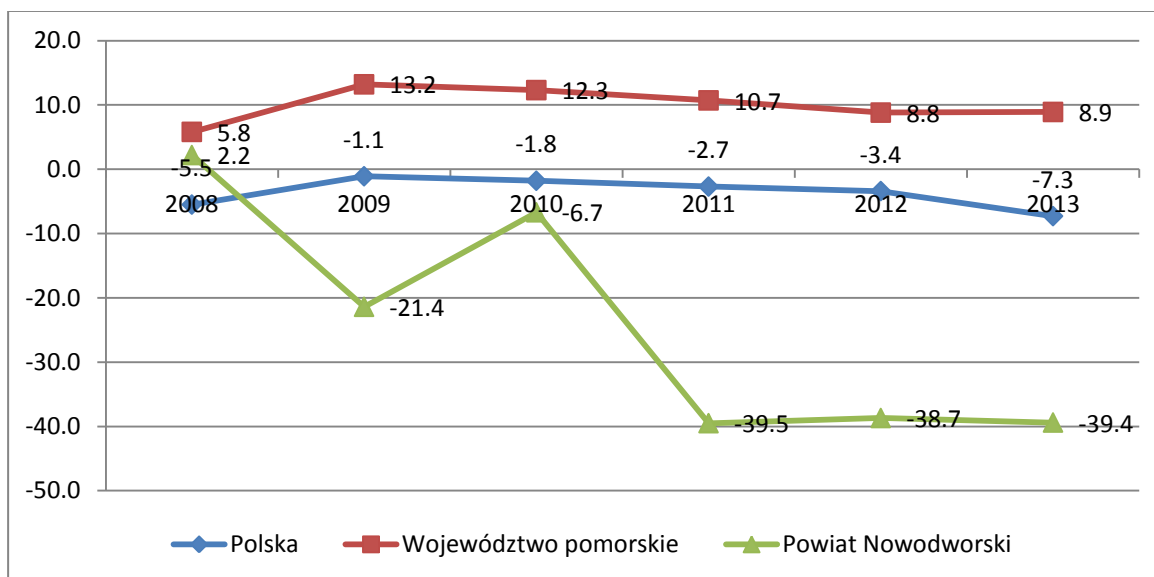
Wykres 10. Współczynnik salda migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności w wieku przedprodukcyjnym w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2009-2013 na terenie Powiatu Nowodworskiego odnotowano ujemną wartość współczynnika salda migracji w odniesieniu do ludności w wieku produkcyjnym (podobnie do danych krajowych, przy czym skala migracji na terenie Powiatu jest zdecydowanie bardziej niekorzystna na terenie Powiatu), co świadczyć może o problemach na lokalnym rynku pracy i emigracji zarobkowej mieszkańców Powiatu (Wykres 11). Wartość w/w współczynnika w całym okresie analizy na obszarze województwa pomorskiego kształtowała się na dodatnim poziomie, co spowodowane jest głównie stosunkowo dobrą sytuacją na trójmiejskim rynku pracy.

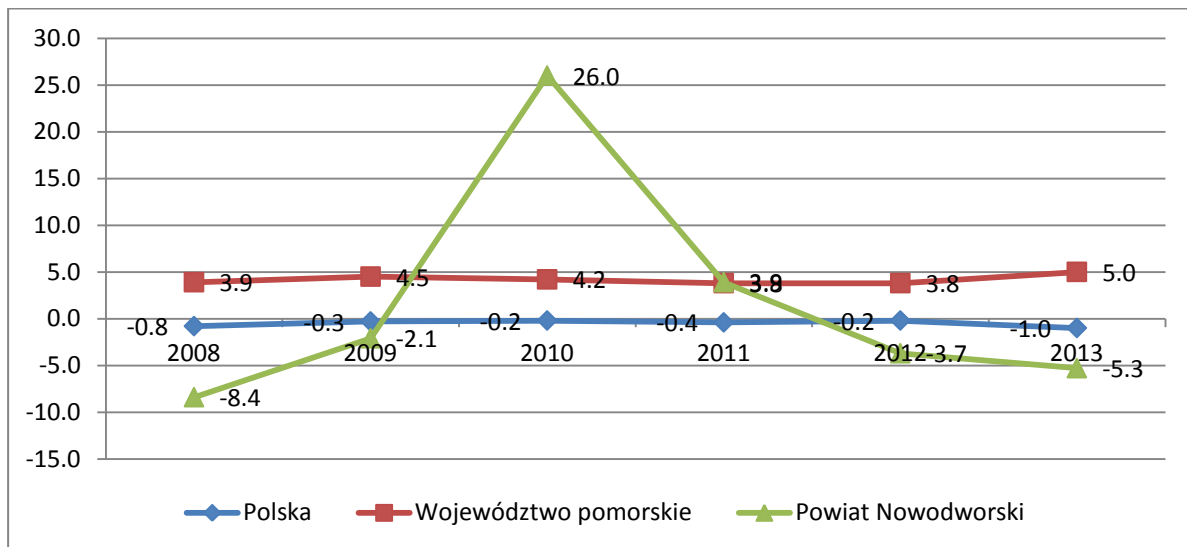
Wykres 11. Współczynnik salda migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności w wieku produkcyjnym w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największy wzrost współczynnika salda migracji ludności w wieku poprodukcyjnym w Powiecie Nowodworskim odnotowano w roku 2010 w stosunku do roku 2009, następnie zaobserwowano ponad 85-cio% spadek wartości współczynnika w roku 2011, od roku 2012 wartość współczynnika kształtowała się na ujemnym poziomie (Wykres 12). Na terenie województwa pomorskiego wartość współczynnika w całym okresie prognozy kształtowała się na poziomie dodatnim, w przeciwieństwie do danych krajowych (ujemna wartość współczynnika).

Wykres 12. Współczynnik salda migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności w wieku poprodukcyjnym w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013

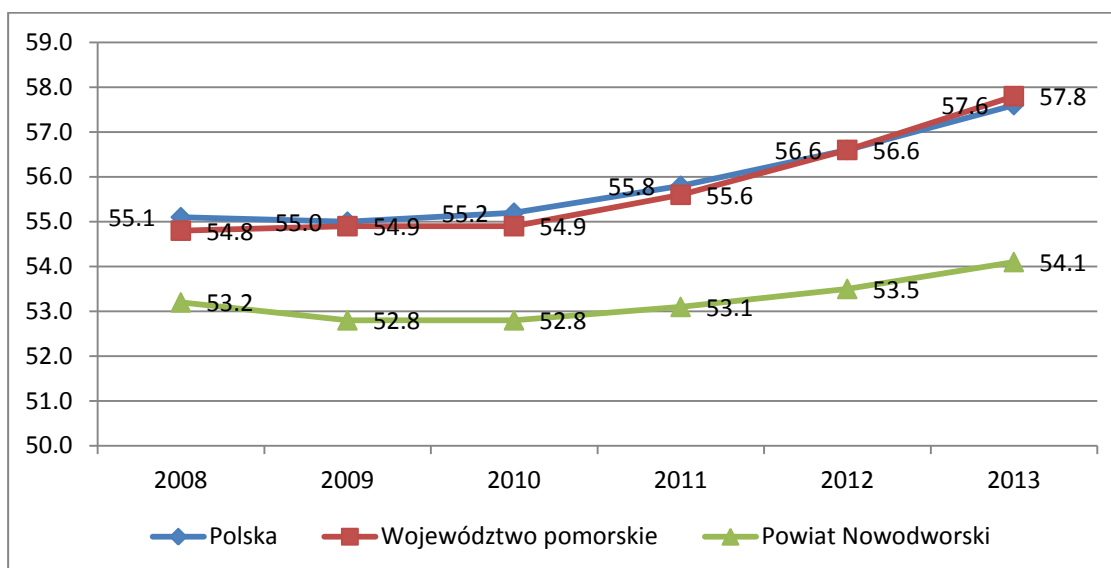

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik obciążenia demograficznego wyrażony jest jako stosunek liczby osób w wieku, gdy są one nieaktywne lub bierne zawodowo, czyli w wieku nieprodukcyjnym (liczba dzieci w wieku 0-14 lat, liczba osób w wieku 60 lub 65 lat i więcej) do liczby osób będących w wieku produkcyjnym (liczba osób w wieku 15 - 59 lub 64 lata). Analizując w/w wskaźnik stwierdzić można, iż sytuacja w Powiecie Nowodworskiego kształtuje się korzystniej od sytuacji krajowej i wojewódzkiej- w roku 2013 na 100 osób w wieku produkcyjnych przypadało na terenie Powiatu 54,1 osoby w wieku nieprodukcyjnym (57,8 osoby w województwie pomorskim, 57,6 osób w kraju, Wykres 13). Należy jednak podkreślić, iż Powiat Nowodworski wpisuje się w rosnący trend liczby mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym przypadającej na 100 osób w wieku produkcyjnym, co spowodowane jest głównie zjawiskiem starzenia się społeczeństwa.

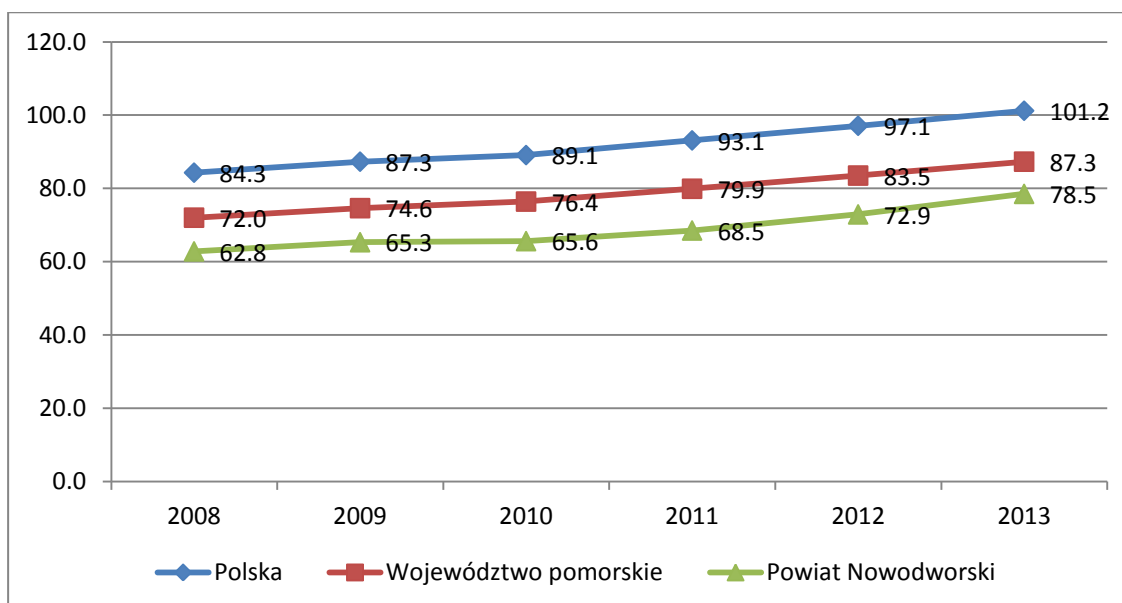
Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w Powiecie Nowodworskim wpisuje się w ogólnokrajowy negatywny trend rosnący (Wykres 14), przy czym sytuacja Powiatu w tym zakresie kształtuje się najkorzystniej w porównaniu do danych krajowych i wojewódzkich- w roku 2013 na osób w wieku poprodukcyjnych przypadało na terenie Powiatu 78,5 osoby w wieku przedprodukcyjnym (87,3 osoby w województwie pomorskim).

Wykres 13. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 14. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (osoba)

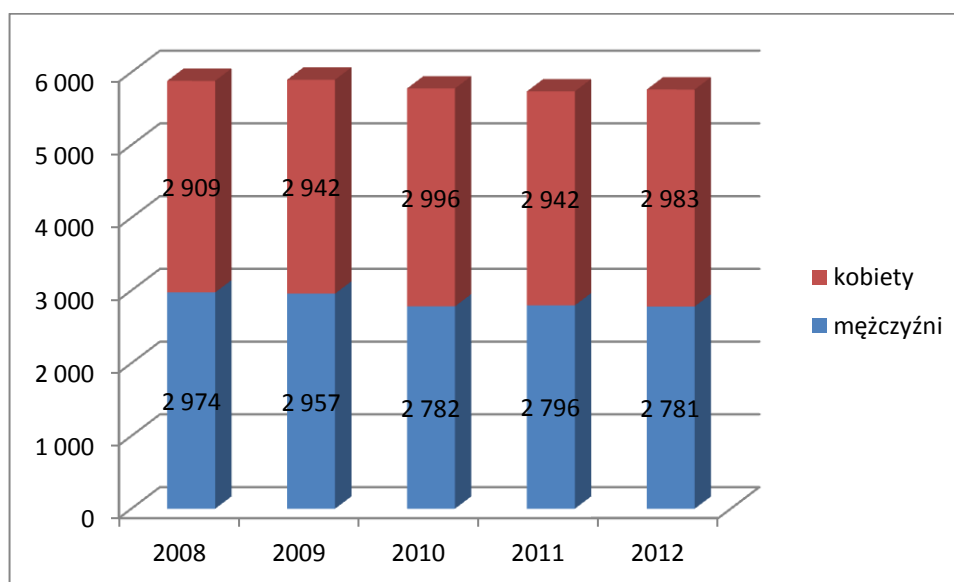
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.2. Rynek pracy

Podstawowym elementem kształtującym rynek pracy jest aktywność ekonomiczna ludności. Obejmuje ona zarówno liczbę osób pracujących, bezrobocie oraz bierność zawodową.

Liczba osób pracujących w okresie od 2008 do 2012 roku na terenie Powiatu Nowodworskiego spadła o ponad 2% (Wykres 15), przy czym od roku 2010 liczba pracujących kobiet przewyższała liczbę pracujących mężczyzn. W tym samym okresie liczba osób pracujących w Polsce zmniejszyła się o 1,32% co oznacza, że na diagnozowanym obszarze występują negatywne trendy dotyczące liczby pracujących, wpisujące się w trendy krajowe. W tożsamym okresie analizy w województwie pomorskim liczba osób pracujących wzrosła o 8,05% (dane GUS)- wzrost ten spowodowany jest głównie rosnącą dynamiką trójmiejskiego rynku pracy. Należy jednak zwrócić uwagę na, iż w roku 2012 w porównaniu z rokiem 2011 liczba osób pracujących wzrosła o 0,45%, co świadczyć może o lekkiej poprawie sytuacji na lokalnym rynku pracy (wzrost krótkoterminowy).

Wykres 15. Liczba pracujących na terenie Powiatu Nowodworskiego w podziale na płeć w latach 2008-2012²⁴ (osoba)

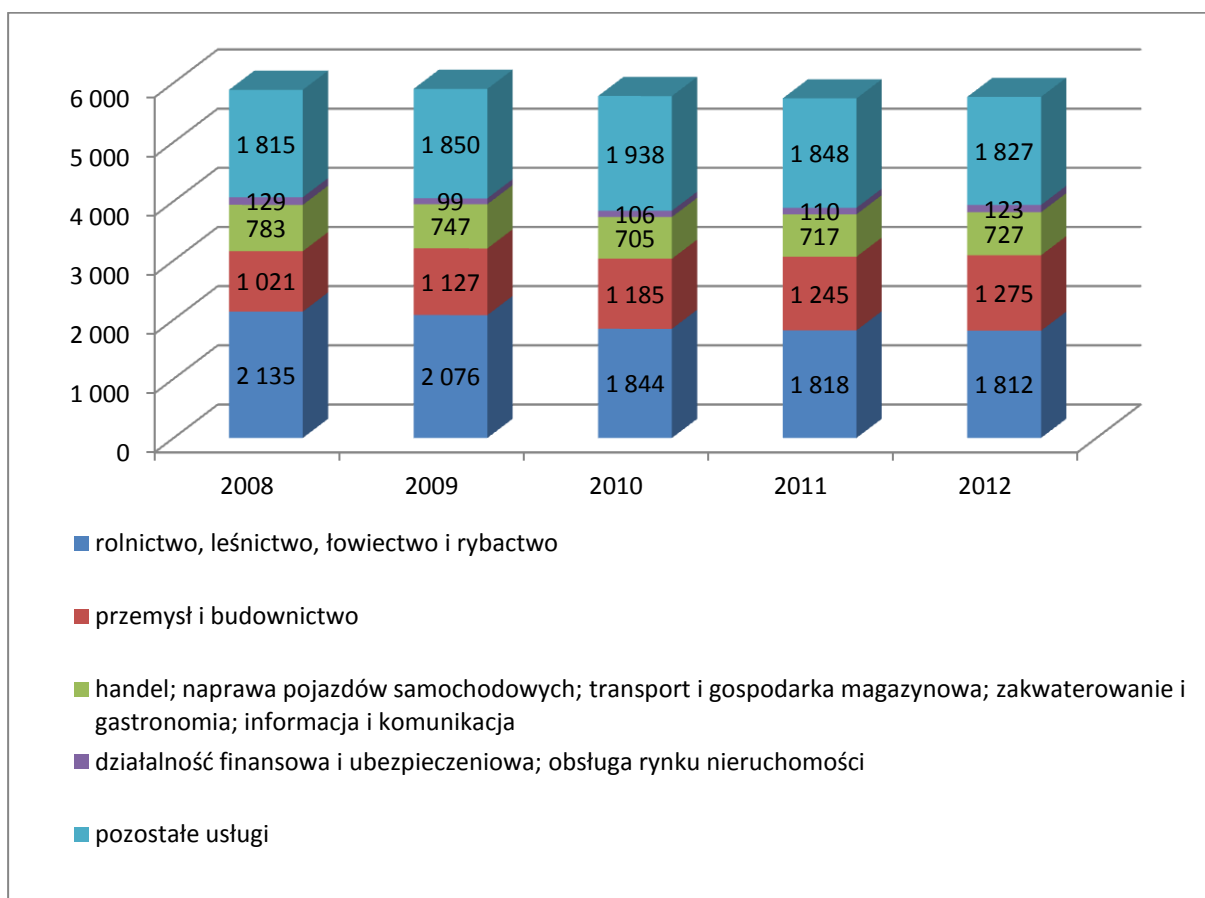

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najwięcej osób na terenie Powiatu Nowodworskiego pracuje w sektorze rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (co świadczy o głównie rolniczym charakterze Powiatu) oraz w sektorze pozostałe usługi (Wykres 16). Najmniej osób pracuje w sektorze związanym z działalnością finansową i ubezpieczeniową oraz obsługą rynku nieruchomości.

²⁴ Brak danych za 2013 rok

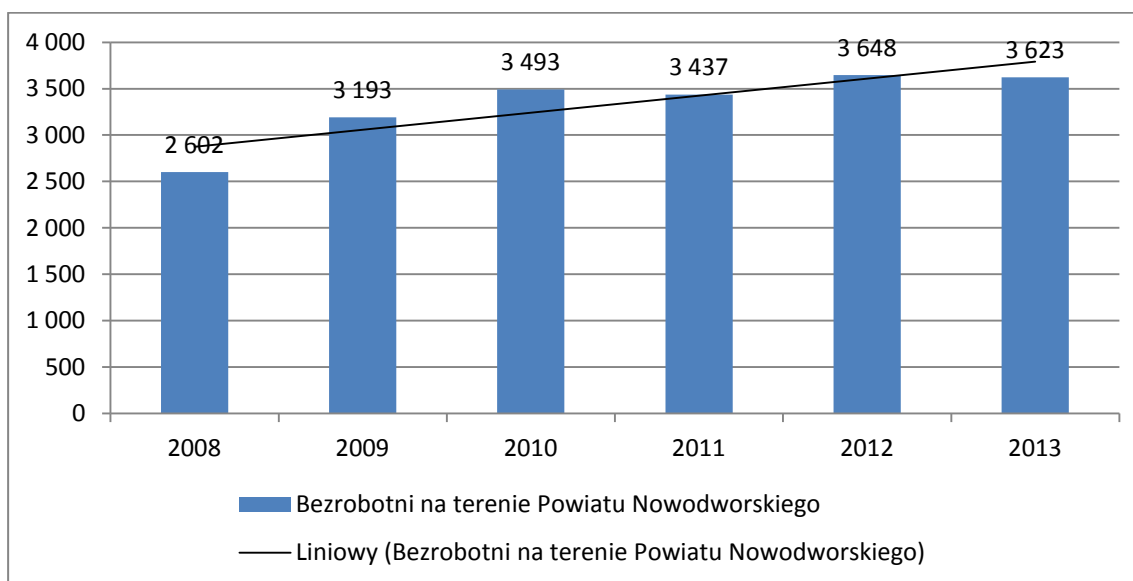
Wykres 16. Liczba pracujących w Powiecie Nowodworskim w poszczególnych sektorach w latach 2008-2012 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Negatywne zmiany na rynku pracy wynikają między innymi ze zmian demograficznych, w wyniku których stopniowo rośnie liczba osób w wielu poprodukcyjnym, a spada w wieku przedprodukcyjnym oraz z ogólnej sytuacji gospodarczej kraju i regionu. Na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2008-2013 odnotowano rosnący trend liniowy liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne, choć podkreślić należy iż, odchylenie standardowe od średniej liczby osób bezrobotnych w Powiecie w analizowanym okresie wynosi jedynie 393 osoby (Wykres 17).

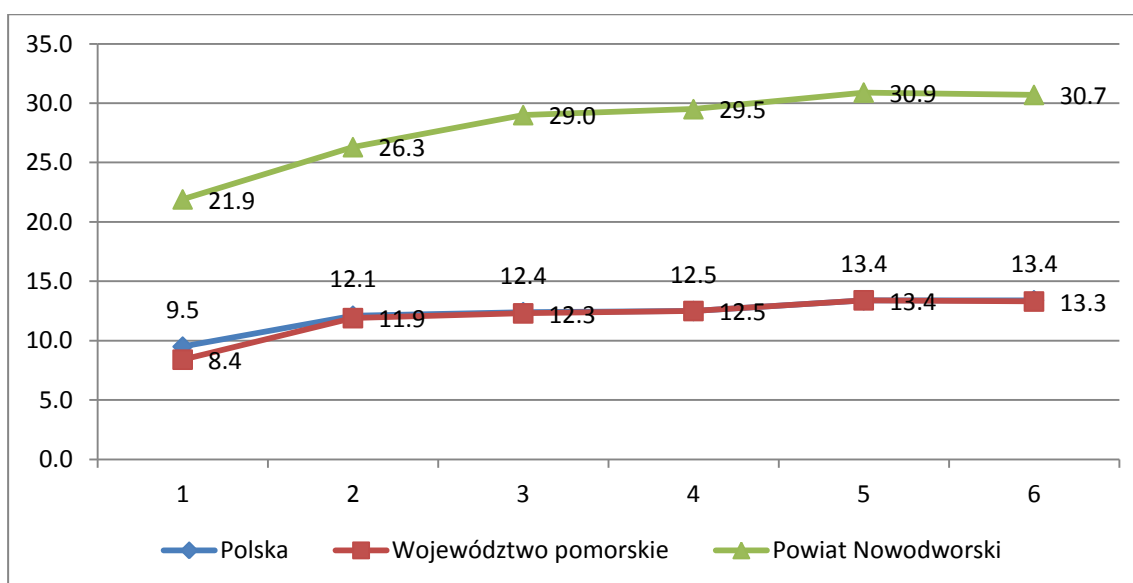
Wykres 17. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2008-2013 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najpełniej sytuację na lokalnym rynku pracy oddaje jednak stopa bezrobocia, która w roku 2013 na terenie Powiatu Nowodworskiego wyniosła aż 30,7%, czyli o ponad 17 p.p. więcej od krajowej i wojewódzkiej stopy bezrobocia (Wykres 18). Należy podkreślić również, iż największy wzrost stopy bezrobocia odnotowany był w roku 2009 w porównaniu do roku 2008 (wzrost o 4,4 p.p.), co spowodowane było nasileniem się kryzysu finansowego i gospodarczego na terenie całego kraju, mającego negatywny wpływ zarówno na sytuację na regionalnym, jak i lokalnym rynku pracy.

Wykres 18. Stopa bezrobocia w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.3. Edukacja

Edukacja a rynek pracy

Edukacja stanowi jeden z najważniejszych czynników decydujących o atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru, w tym również Powiatu Nowodworskiego. Występowanie wysokiej jakości infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej determinuje jakość kapitału ludzkiego, kapitału strukturalnego, kapitału społecznego i kapitału relacyjnego – składowych kapitału intelektualnego.

W celu zapewnienia większego dopasowania kierunków kształcenia w szkołach Powiatu do potrzeb rynku pracy, konieczna jest współpraca między przedsiębiorcami a instytucjami publicznymi (takimi jak Powiatowy Urząd Pracy) i szkołami. Na chwilę obecną poziom w/w współpracy jest określany jako znikomy. Współpraca ta powinna zostać nawiązana przede wszystkim ze szkołami zawodowymi- zasadnicze szkoły zawodowe i technika.

W roku 2013 na terenie Powiatu Nowodworskiego odnotowano najwięcej ofert pracy w zawodzie robotnik gospodarczy (244 oferty), sprzedawca (83 oferty), pomoc kuchenna (46 ofert) czy też robotnik budowlany (38 ofert, Tabela 2). Wśród najczęściej pojawiających się ofert znalazł się również kucharz i murarz czy też doradca klienta.

Tabela 2. Oferty pracy występujące najczęściej na nowodworskim rynku pracy

Zawód/ specjalność	Liczba ofert
Robotnik gospodarczy	244
Sprzedawca	83
Pomoc kuchenna	46
Robotnik budowlany	38
Technik prac biurowych	36
Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	33
Sprzątaczką biurową	28
Pokojowa	27
Pracownik przygotowujący posiłki typu fast food	25
Kucharz	22
Kelner	15
Opiekunka Domowa	15
Kasjer handlowy	13
Kierowca samochodu ciężarowego	11

Pomocniczy robotnik przy konserwacji terenów zieleni	11
Doradca klienta	10
Konserwator budynków	10
Murarz	10
Operator obrabiarek sterowanych numerycznie	10
Kierowca samochodu osobowego	10

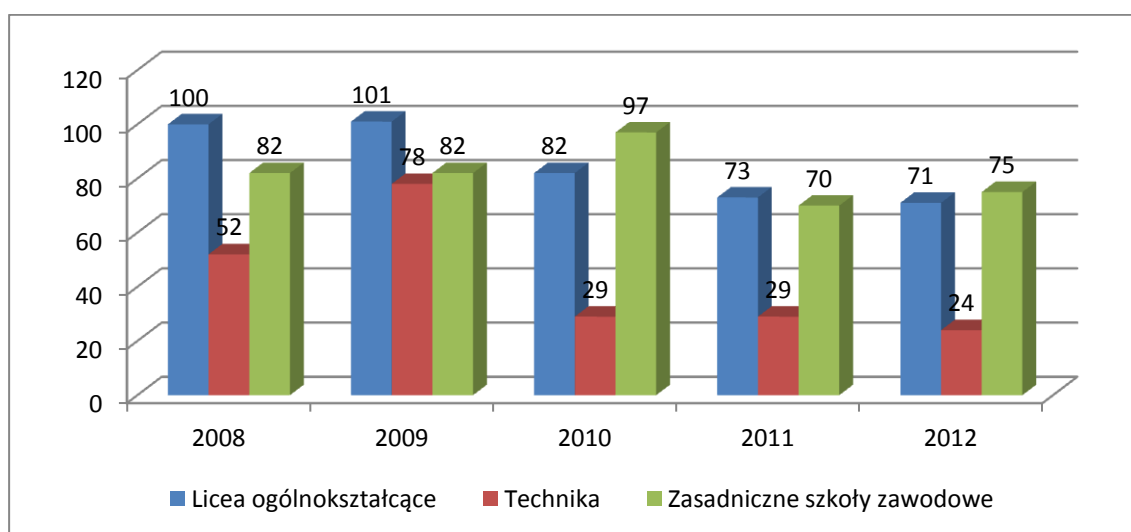
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej

Szkolnictwo ogólnokształcące, techniczne i zawodowe

Na terenie Powiatu Nowodworskiego szkoły dysponują stosunkowo bogatą ofertą edukacyjną, zarówno w zakresie kształcenia zawodowego jak i ogólnokształcącego (Liceum ogólnokształcące w ramach Zespołu Szkół nr 1 w Nowym Dworze Gdańskim oraz Technikum i Zasadnicza szkoła zawodowa w ramach Zespołu Szkół nr 2 w Nowym Dworze Gdańskim).

Liczba absolwentów poszczególnych typów szkół w Powiecie w latach 2008-2012 wskazuje na ogólny spadek liczby absolwentów wszystkich typów szkół, przy czym największy spadek odnotowano w 2010 wśród liczby absolwentów technik (ponad 62%-wy spadek), co świadczyć może o spadku popularności ponadgimnazjalnego kształcenia zawodowego (Wykres 19). W 2012 w stosunku do roku 2011 zwiększyła się nieznacznie liczba absolwentów zasadniczych szkół zawodowych, co może być odpowiedzią na potrzeby lokalnego rynku pracy- koniecznym wydaje się więc unowocześnienie zaplecza praktycznego kształcenia w zawodzie w stosunku do uczniów oraz budowania współpracy z pracodawcami w zakresie doksztalcania młodocianych pracowników.

Wykres 19. Liczba absolwentów poszczególnych typów szkół na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2008-2012 (osoba)²⁵

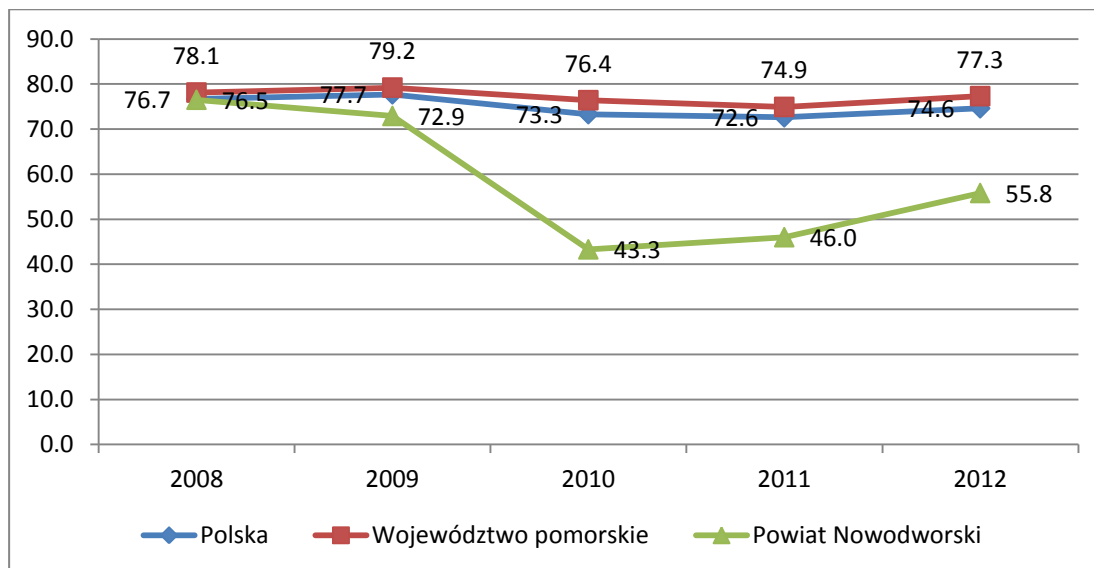
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

²⁵ Brak danych za 2013 rok

Biorąc pod uwagę lokalny rynek pracy do najpopularniejszych zawodów wybieranych przez uczniów zasadniczych szkół zawodowych Powiecie Nowodworskim należały: kucharz małej gastronomii, sprzedawca oraz mechanik pojazdów samochodowych, w technikach najczęściej wybierano zawody: technik obsługi turystycznej oraz technik żywienia i gospodarstwa zawodowego.²⁶

Zdawalność egzaminów maturalnych przez absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych z terenu Powiatu kształtuje się na poziomie niższym od średniej krajowej i wojewódzkiej i w 2012 roku wyniosła ona jedynie 55,8%, przy średniej wojewódzkiej 77,30% i krajowej 74,60% (Wykres 20). Tak niski poziom zdawalności może świadczyć o konieczności poprawy jakości nauczania w technikach na terenie Powiatu.

Wykres 20. Zdawalność egzaminu maturalnego w ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%)

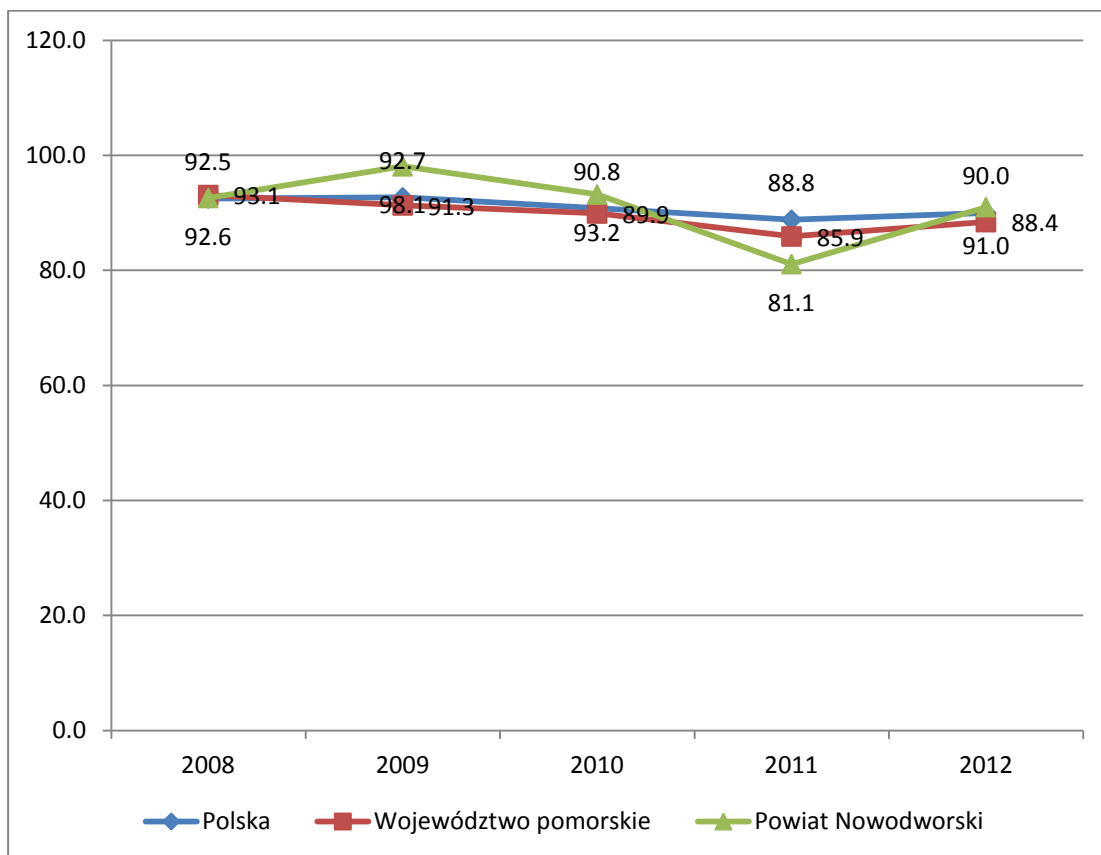

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zdecydowanie lepszą zdawalność egzaminów maturalnych odnotowano wśród absolwentów liceów ogólnokształcących z terenu Powiatu- w latach 2009-2010 oraz w roku 2012 kształtowała się ona powyżej średniej krajowej i wojewódzkiej i wyniosła odpowiednio 92,7%, 90,8% oraz 91% w roku 2012 (Wykres 21). Tak dobre wyniki świadczyć mogą o dobrej jakości nauczania w liceach ogólnokształcących.

²⁶ Dane zawarte w Strategii Rozwoju Edukacji na terenie Powiatu Nowodworskiego na lata 2012-2020

Wykres 21. Zdawalność egzaminu maturalnego w liceach ogólnokształcących w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%)

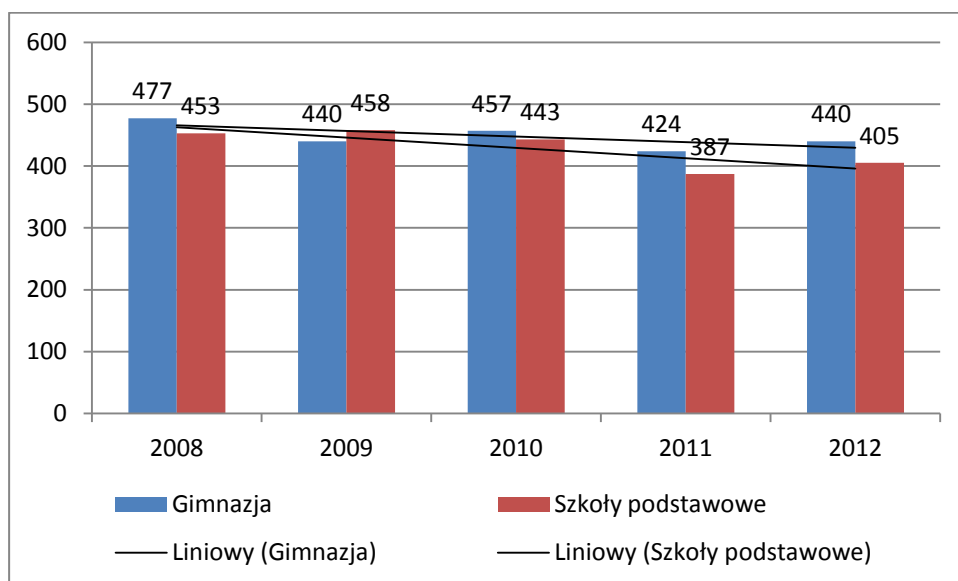

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Edukacja podstawowa i gimnazjalna

Na terenie Powiatu Nowodworskiego funkcjonuje 15 szkół podstawowych i 11 gimnazjów. Z roku na rok maleje jednak liczba ich absolwentów- malejący trend liniowy (wzrost liczby absolwentów odnotowano w roku 2012 w stosunku do roku 2011), co świadczyć może o procesie tzw. „starzenia się” społeczeństwa Powiatu (Wykres 22).

Wykres 22. Liczba absolwentów szkół podstawowych i gimnazjów na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2008-2012 (osoba)

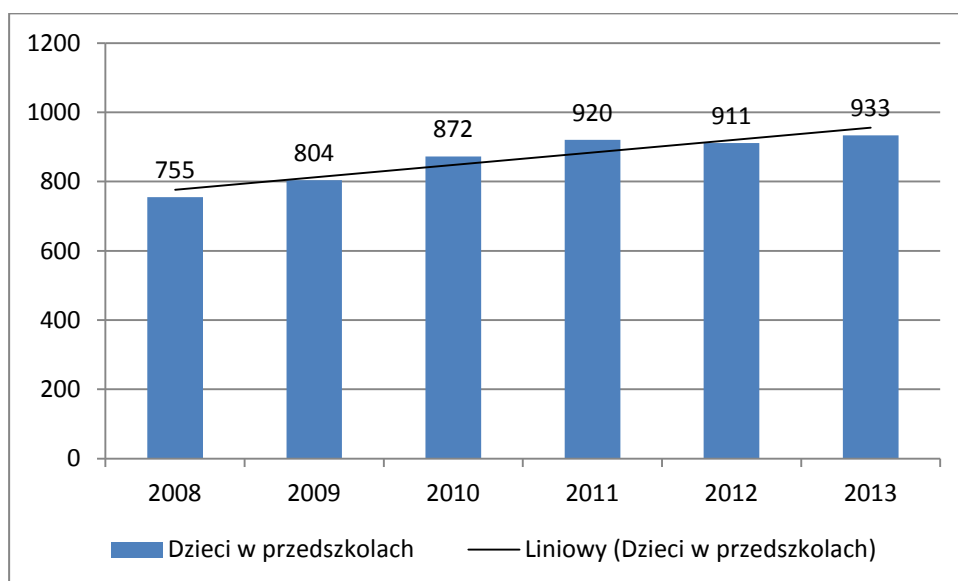

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Edukacja przedszkolna

Na terenie Powiatu funkcjonuje 13 przedszkoli, które w 2013 roku objęły opieką 933 dzieci (Wykres 23). Należy zwrócić uwagę na fakt, iż liczba dzieci w przedszkolach wykazuje wzrostowy trend, co świadczyć może przede wszystkim o wzroście zainteresowania tymi placówkami wychowawczo – opiekuńczymi wśród aktywnych zawodowo rodziców.

Wykres 23. Liczba dzieci w przedszkolach na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2008-2012 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szkolnictwo specjalne

Na terenie Powiatu Nowodworskiego funkcjonują następujące szkoły i ośrodki specjalne:

- Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Nowym Dworze Gdańskim,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Nowym Dworze Gdańskim,
- Niepubliczny Ośrodek Rewalidacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy w Jezierniku.

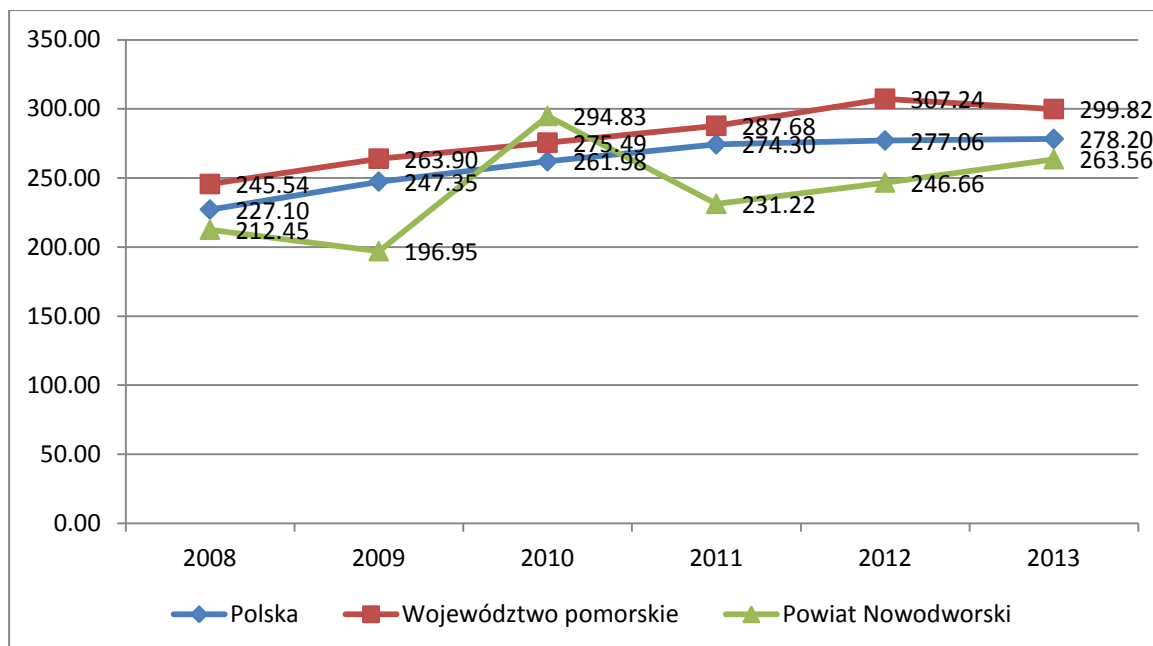
Kształcenie ustawiczne

Na terenie Powiatu Nowodworskiego funkcjonuje Centrum Kształcenia Ustawicznego w Zespole Szkół nr 2 w Nowym Dworze Gdańskim.

Wydatki na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Wydatki na oświatę i wychowanie a analizowanym okresie w przeliczeniu na 1 mieszkańca na terenie Powiatu Nowodworskiego z wyłączeniem roku 2010 kształtowała się poniżej średniej krajowej i wojewódzkiej, choć w 2013 wartość zbliżyła się do średniej krajowej i wyniosła 263,56 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca Powiatu (Wykres 24).

Wykres 24. Wydatki na 1 mieszkańca na oświatę i wychowanie w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (pln)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.4. Kultura

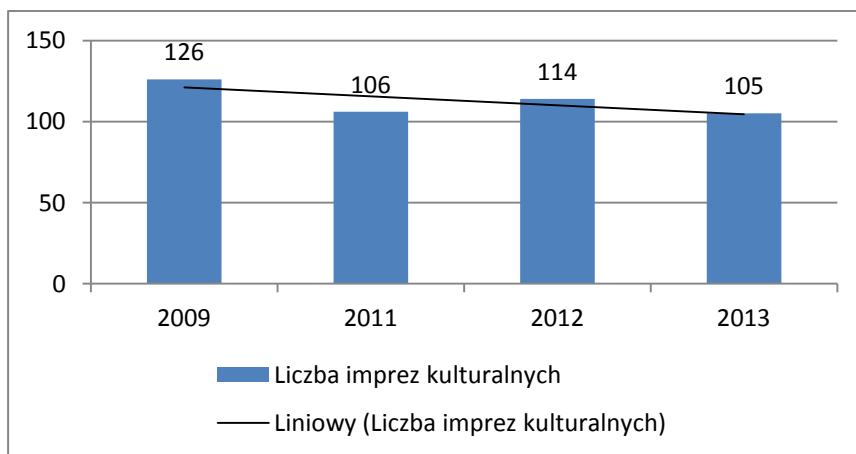
W Powiecie Nowodworskim zauważalne jest duże zaangażowanie jednostek publicznych w rozpowszechnianiu wartości kulturowych oraz krzewieniu lokalnych trendów kulturowych. Najprężniej działającą jednostką jest Żuławski Ośrodek Kultury (ŻOK) mający swoją siedzibę w Nowym Dworze Gdańskim. W ŻOK-u prężnie działają następujące sekcje:

- wokalna,
- teatralna,
- „Dźwięk, muzyka, relaks”,
- kick-boxingu,
- wędkarska
- sekcja haftu i robótek ręcznych.

Poza Żuławskim Ośrodkiem Kultury dużą rolę w krzewieniu lokalnej kultury odgrywa Zespół ds. pozyskiwania środków pozabudżetowych, promocji, turystyki i sportu Starostwa Powiatowego. Cały Zespół wykazuje aktywność podczas ważnych wydarzeń w województwie poprzez czynne uczestnictwo oraz organizowanie stoisk informacyjnych o Powiecie. Na terenie Powiatu działa również wiele stowarzyszeń zrzeszających członków zainteresowanych promowaniem różnych walorów kulturowych regionu, m. in. są to: Stowarzyszenie „Żuławy”, Stowarzyszenie Miłośników Nowego Dworu Gdańskiego, Stowarzyszenie „Sprawni inaczej” stowarzyszenia w mniejszych miejscowościach, jak na przykład Stowarzyszenie „Strefa Turystyczna Nogat”, Stowarzyszenie Przyjaciół Marzęcina, czy Stowarzyszenie Kmiecin.²⁷

Liczba imprez kulturalnych organizowanych na terenie Powiatu Nowodworskiego oraz liczba ich uczestników wykazuje tendencję malejącą, co może świadczyć o konieczności stworzenia i promocji powszechnie rozpoznawalnych marek kulturalnych Powiatu (Wykres 25, 26).

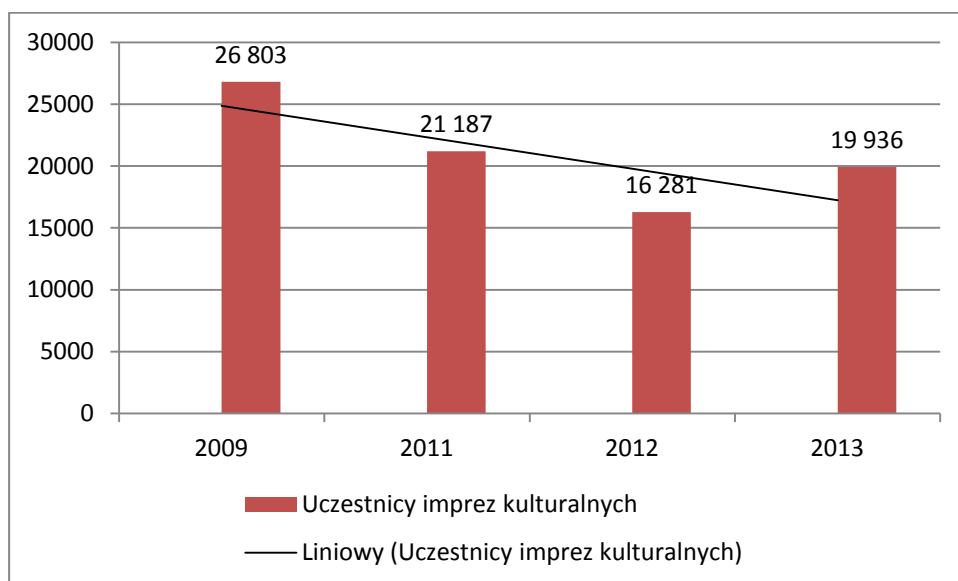
Wykres 25. Liczba imprez kulturalnych organizowanych na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2007, 2009, 2011-2013 (sztuka)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

²⁷ <http://www.nowydworgdanski.pl/121,o-powiecie-nowodworskim.html>

Wykres 26. Liczba uczestników imprez kulturalnych organizowanych na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2009, 2011-2013 (osoba)

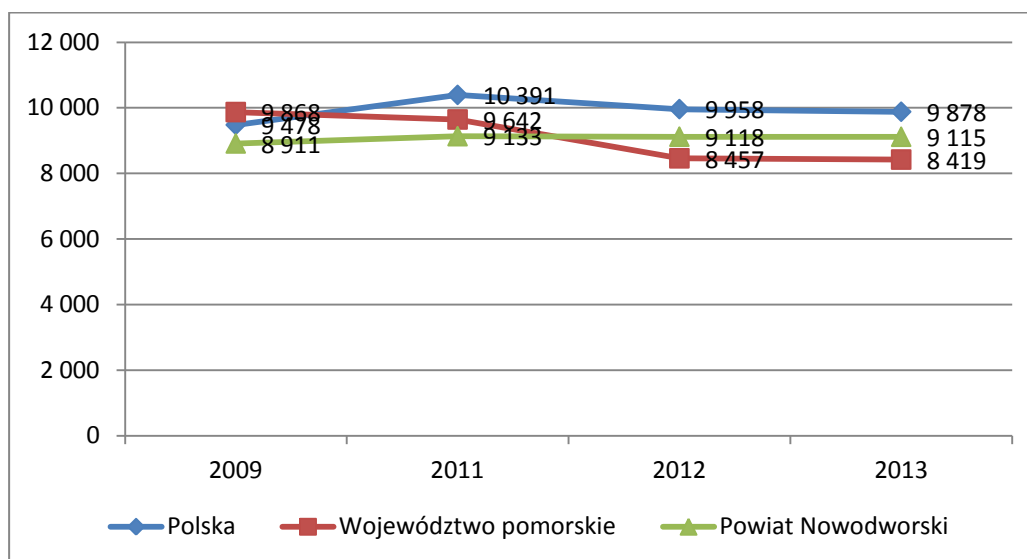

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba ludności przypadająca na 1 obiekt kultury (domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice)

Liczba ludności przypadająca na 1 obiekt kultury na terenie Powiatu Nowodworskiego od 2012 kształtowała się powyżej średniej wojewódzkiej, w całym okresie analizy nieznacznie poniżej średniej krajowej, co wskazuje na co statystycznie oznacza stosunkowo dobrą dostępność obiektów kultury na terenie Powiatu w porównaniu z analizowanymi obszarami (Wykres 27).

Wykres 27. Ludność przypadająca na 1 obiekt kultury w wymienionych obszarach w latach 2009, 2011-2013 (osoba)

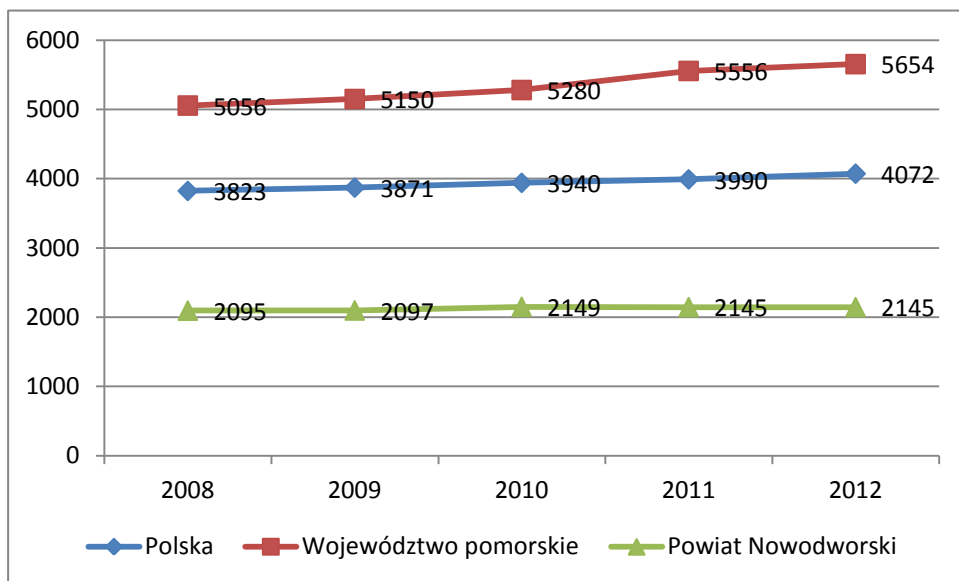

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biblioteki

W 2013 roku na terenie Powiatu Nowodworskiego funkcjonowało 15 bibliotek i filii bibliotecznych. Liczba ludności przypadająca na 1 placówkę biblioteczną na terenie Powiatu w latach 2008-2012 kształtowała się poniżej wartości wojewódzkich i krajowych, co świadczy o stosunkowo dobrej sytuacji w zakresie dostępności placówek bibliotecznych na terenie Powiatu (Wykres 28).

Wykres 28. Ludność przypadająca na 1 placówkę biblioteczną w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (osoba)²⁸

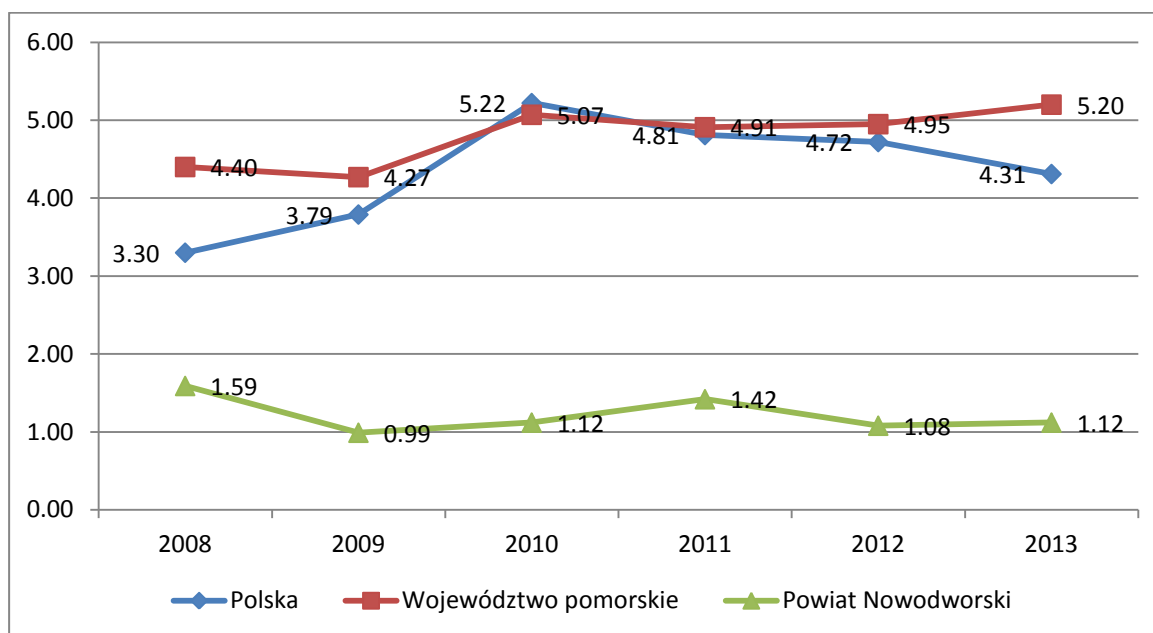
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wydatki kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca

Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na jednego mieszkańca Powiatu Nowodworskiego kształtują się na poziomie zdecydowanie niższym od średniej krajowej i wojewódzkiej i w 2013 roku wyniosły one 1,12 zł/ 1 mieszkańca Powiatu, podczas gdy wartość ta na poziomie krajowym wyniosła 4,31 zł, a na poziomie wojewódzkim m 5,20 zł (ponad czterokrotnie więcej).

²⁸ Brak danych za 2013 rok

Wykres 29. Wydatki na 1 mieszkańca na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (pln)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

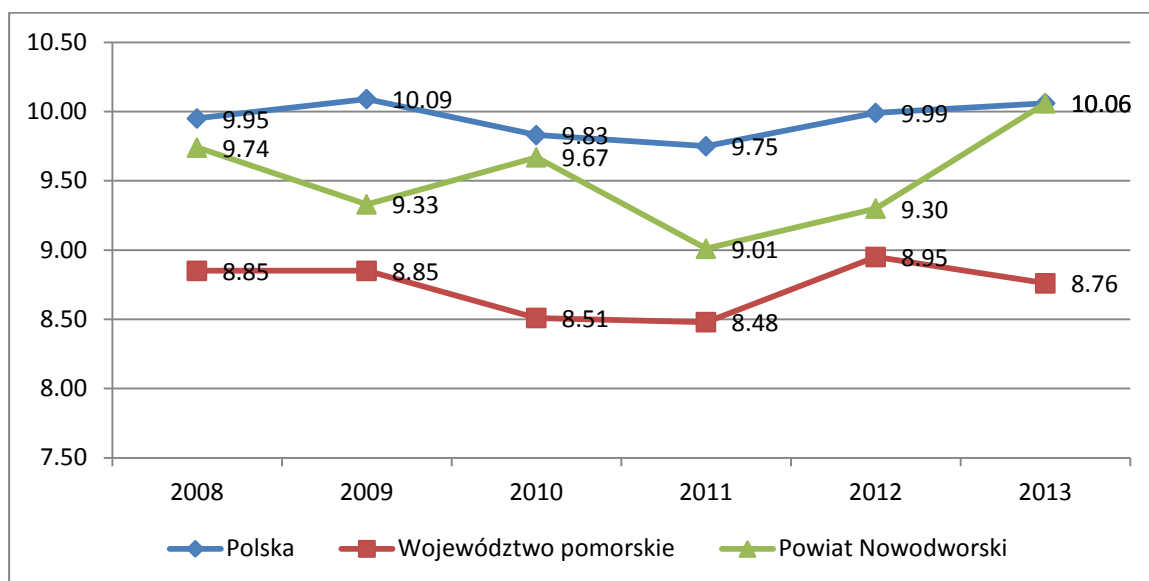
3.2.5. Ochrona zdrowia

Stan zdrowia

Stan zdrowia mieszkańców Powiatu Nowodworskiego przeanalizowano na podstawie współczynnika zgonów na 1000 mieszkańców oraz przyczyn zgonów wśród ogółu społeczeństwa, co kierunkować może przyszłe akcje profilaktyczne i prozdrowotne.

Współczynnik zgonów na 1000 mieszkańców na terenie Powiatu w latach 2008-2013 kształtował się na poziomie wyższym od średniej wojewódzkiej, poniżej natomiast wartości krajowych (Wykres 30). Zauważalny jest również wzrost wartości wskaźnika o 8,17 % w roku 2013 w porównaniu do roku 2012.

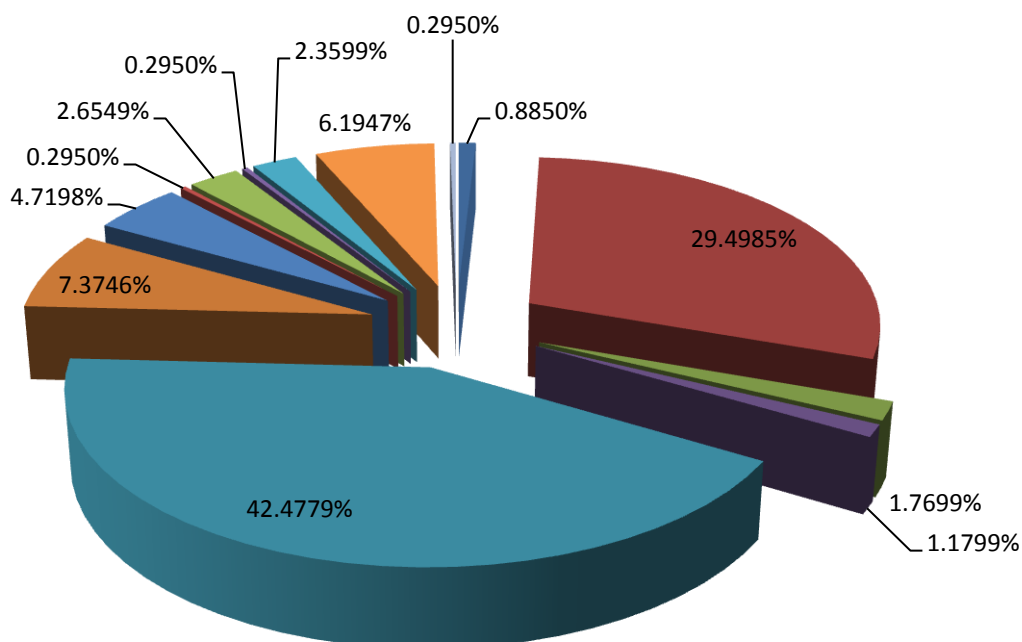
Wykres 30. Współczynnik zgonów na 1000 mieszkańców w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Główną przyczyną zgonów mieszkańców Powiatu w roku 2012 były choroby układu krążenia, które powodowały aż 42,4779% ogólnej liczby zgonów (Wykres 31). Przyczyną ponad 29% wszystkich zgonów były w 2012 roku na terenie Powiatu choroby nowotworowe. Zarówno choroby układu krążenia, jak i choroby nowotworowe należą do chorób cywilizacyjnych XXI wieku i wyznaczają one kierunek strategicznych działań profilaktycznych podejmowanych również przez władze Powiatu.

Wykres 31. Przyczyny zgonów na terenie Powiatu Nowodworskiego w roku 2012

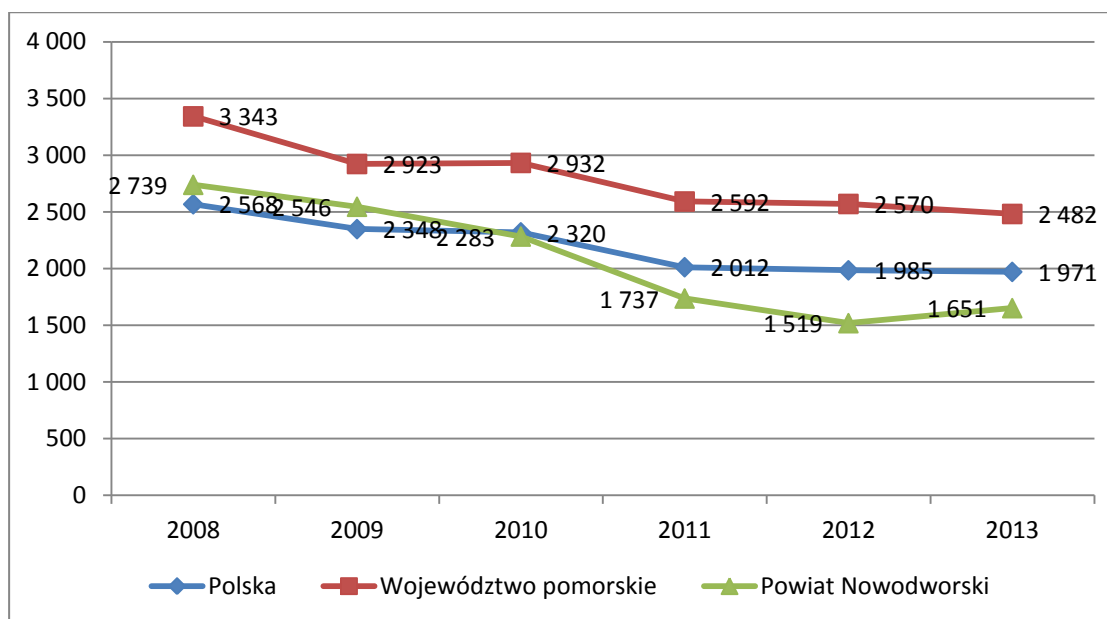
- niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze ogółem
- nowotwory ogółem
- zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej ogółem
- choroby układu nerwowego ogółem
- choroby układu krążenia ogółem
- choroby układu oddechowego ogółem
- choroby układu trawiennego ogółem
- choroby układu kostnowastowego, mięśniowego i tkanki łącznej
- choroby układu moczowo-płciowego
- wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe
- objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych, laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane
- zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu - ogółem
- pozostałe przyczyny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Infrastruktura ochrony zdrowia

Liczba ludności Powiatu Nowodworskiego przypadająca na 1 przychodnię w analizowanym okresie wykazuje tendencję spadkową (wpisując się w trend krajowy i wojewódzki), jedynie w 2013 roku odnotowano nieznaczny, ponad 8%-wy wzrost wskaźnika w stosunku do roku 2012 (Wykres 32). Wartość wskaźnika od roku 2010 kształtowała się poniżej średniej krajowej i wojewódzkiej, co świadczy o lepszej dostępności przychodni na terenie Powiatu Nowodworskiego w porównaniu z analizowanymi obszarami.

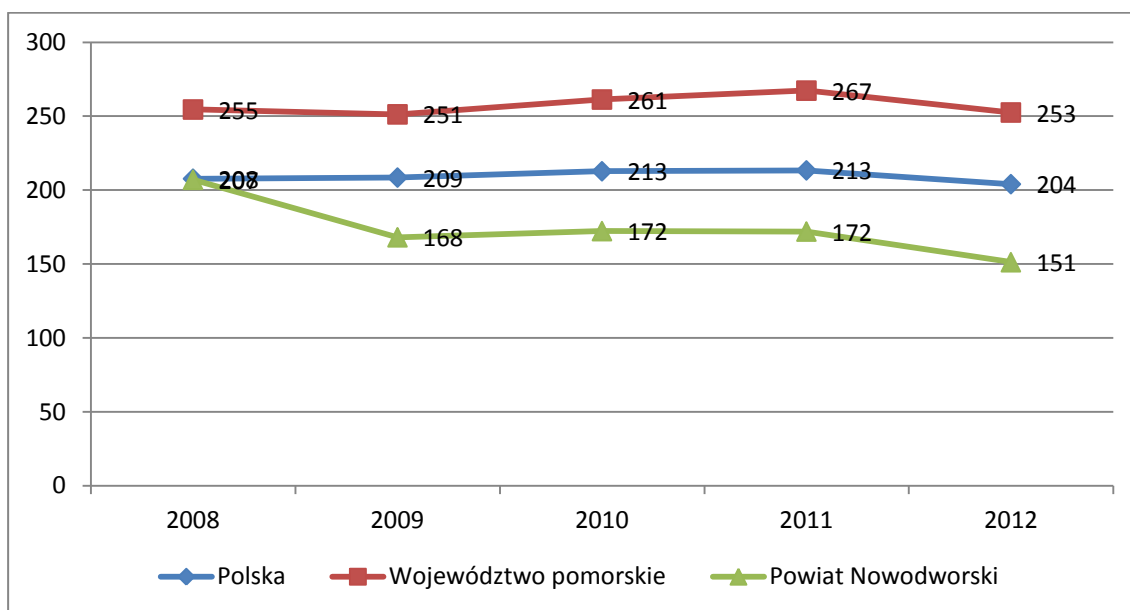
Wykres 32. Liczba ludności przypadająca na 1 przychodnię w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

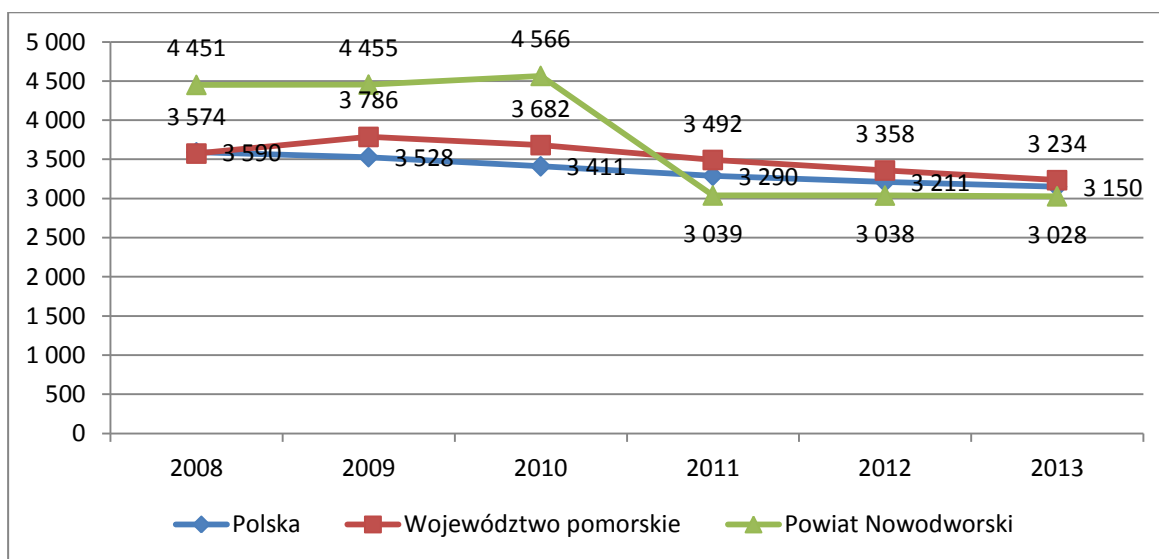
Średnia liczba ludności przypadająca na 1 łóżko szpitalne w latach 2008-2012 na terenie Powiatu Nowodworskiego kształtowała się poniżej natomiast średniej wojewódzkiej i krajowej (Wykres 33). W roku 2012 odnotowano ponad 12%-wy spadek liczby ludności przypadającej na 1 łóżko szpitalne w Powiecie w porównaniu do roku 2011.

Średnia liczba ludności przypadającej na 1 aptekę ogólnodostępną na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2008-2010 była wyższa od średnich krajowych i wojewódzkich, wykazując jednak pozytywną tendencję spadkową od roku 2011- spadek o 33,44% w porównaniu do roku 2010 i następnie kształtowanie się wskaźnika poniżej średniej krajowej i wojewódzkiej (Wykres 34).

Wykres 33. Liczba ludności przypadająca na 1 łóżko szpitalne w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012²⁹ (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 34. Liczba ludności przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.6. Sport i rekreacja

Na terenie Powiatu Nowodworskiego zarejestrowanych jest 21 klubów sportowych, przy czym żaden nie występował w najwyższej klasie rozgrywkowej w swojej dyscyplinie. W chwili

²⁹ Brak danych za 2013 rok

obecnej na terenach wiejskich Powiatu jest zbyt mało klubów sportowych i uczniowskich klubów sportowych, dlatego główny ciężar promocji sportu spoczywa na szkołach, zarówno podstawowych jak i gimnazjalnych. Działalność ta odbywa się w formie obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego oraz zajęć pozalekcyjnych prowadzonych przez nauczycieli wychowania fizycznego. Większość szkół wiejskich, z uwagi na ograniczoną bazę sportową nie jest w stanie zapewnić optymalnych warunków potrzebnych do rozwoju sportu.³⁰

Główna infrastruktura sportowa i rekreacyjna znajduje się w największym mieście Powiatu- Nowym Dworze Gdańskim. Gminy wiejskie oraz sołectwa w ich ramach mają znacznie gorszy odstęp do infrastruktury i wydarzeń sportowych.

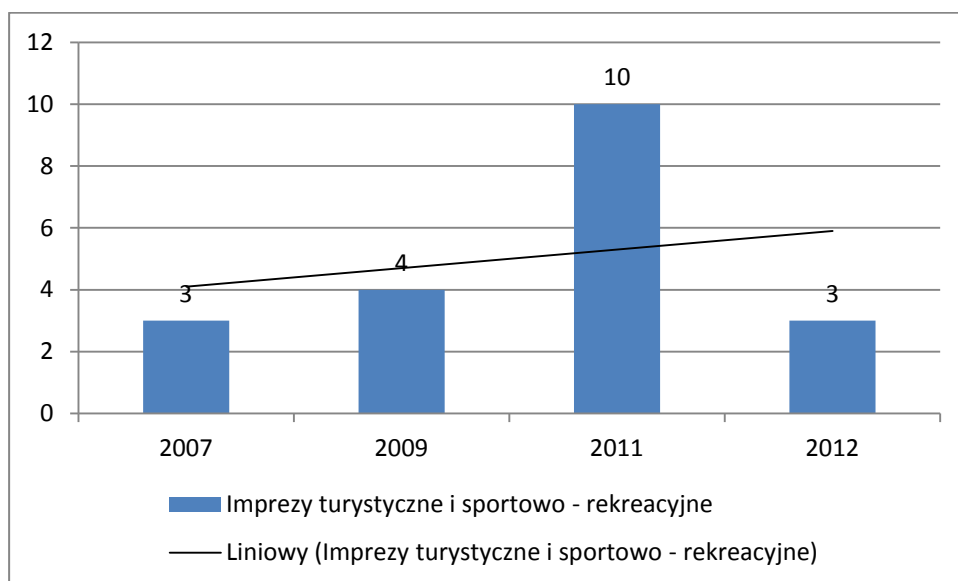
Na terenie Powiatu znajduje się następująca infrastruktura sportowa:

- halę sportowe (Nowy Dwór Gdański),
- boiska do piłki nożnej typu Orlik,
- boiska do koszykówki,
- sale gimnastyczne,
- siłownie,
- korty tenisowe,
- stadion (Nowy Dwór Gdański),
- wiejskie boiska sportowe,
- baseny (Stegna, Jantar).

Liczba imprez sportowo - rekreacyjnych, organizowanych w latach 2007, 2009, 2011-2012 na terenie Powiatu Nowodworskiego charakteryzowała się rosnącym trendem, przy czym należy zwrócić uwagę 70%-wy spadek liczby imprez sportowych organizowanych w roku 2012 w porównaniu do roku 2011 (wykres 35). W analizowanym okresie liczba uczestników imprez sportowo – rekreacyjnych charakteryzowała się stałym trendem, przy czym kształtowały go głównie wartości roku 2009 i 2010, w roku 2012 odnotowano ponad 62% spadek liczby uczestników imprez sportowych w stosunku do roku 2011 (Wykres 32). Powyższe dane wskazują na konieczność dalszej popularyzacji imprez sportowych wśród lokalnej społeczności, jako sposobu na aktywny wypoczynek. Konieczna jest również promocja lokalnych imprez sportowych poza granicami Powiatu, aby liczba uczestników tychże wydarzeń wzrastała z roku na rok- przyczyni się do wykreowania pozytywnego, prozdrowotnego wizerunku Powiatu Nowodworskiego.

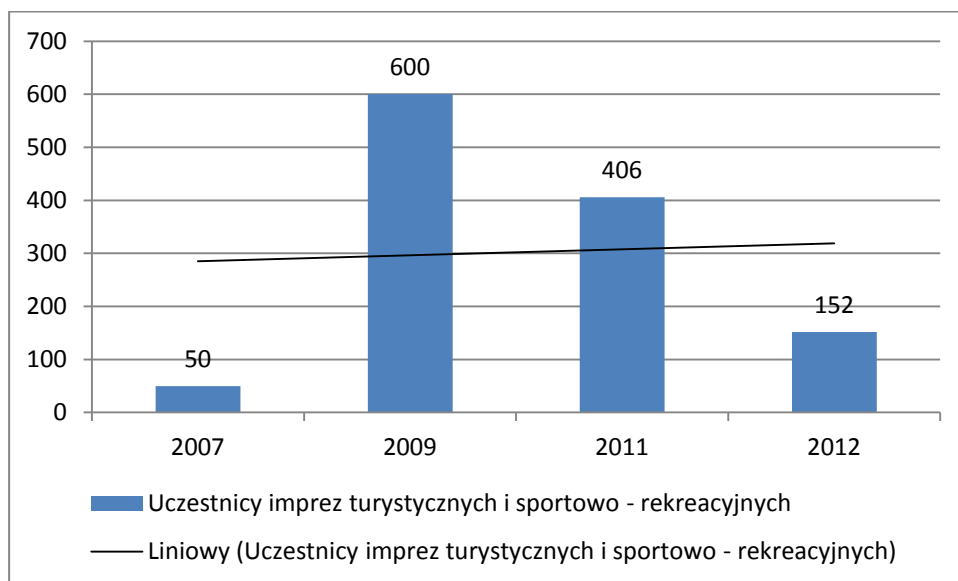
³⁰ Program Rozwoju Sportu i Kultury Fizycznej w Powiecie Nowodworskim na lata 2014-2020, Nowy Dwór Gdański, 2013, s. 28

Wykres 35. Liczba imprez turystycznych i sportowo – rekreacyjnych na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2007, 2009, 2011-2012 (sztuka)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 36. Liczba uczestników imprez turystycznych i sportowo – rekreacyjnych na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2007, 2009, 2011-2012 (osoba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.7. Integracja społeczna

Aktywność społeczna

Ważnym elementem rozwoju kapitału społecznego jest zaangażowanie mieszkańców Powiatu Nowodworskiego w życie społeczno – polityczne regionu oraz całego kraju.

Miernikiem aktywności społecznej jest frekwencja w wyborach zarówno samorządowych, jak i do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

W wyborach samorządowych w 2010 roku w pierwszej turze głosowania frekwencja dla Powiatu Nowodworskiego wyniosła 51,30% (największa w Krynicy Morskiej- 67,52%, najniższa w gm. Stegna- 46,37%), była więc wyższa od średniej krajowej, która wyniosła 47,32% oraz średniej województwa pomorskiego, wynoszącej 46,73%.³¹ Świadczy to o stosunkowo dużym, choć niewystarczającym zaangażowaniu mieszkańców Powiatu w współtworzenie lokalnej polityki społeczno – gospodarczej.

W wyborach do Sejmu w 2011 roku frekwencja Powiatu Nowodworskiego wyniosła 32,21%, przy czym największą frekwencję odnotowano w mieście Krynica Morska (51,74%), najmniejszą w gminie Stegna (37,68%). Frekwencja w wyborach do Senatu wyniosła 39,19% (największą frekwencję odnotowano w mieście Krynica Morska- 51,91%, najmniejszą w gminie Stegna- 37,68%). Średnia frekwencja w wyborach do Sejmu i Senatu dla całego kraju w 2011 roku wyniosła odpowiednio 48,92%, więc średnia dla Powiatu kształtuje się poniżej średniej krajowej.³²

Mieszkańcy Powiatu Nowodworskiego wykazują najmniejszą aktywność w wyborach do Parlamentu Europejskiego- w 2014 roku frekwencja wyborcza na terenie Powiatu wyniosła jedynie 17,19% (największa w Krynicy Morskiej- 33,12%, najniższa w gm. Ostaszewo- 15,45%), podczas gdy frekwencja wyborcza w województwie pomorskim wyniosła 26,72%, w kraju natomiast 23,83%.³³

Powyższe wyniki świadczą o stosunkowo dużej aktywności lokalnej społeczności w życiu społeczno – gospodarczym gmin Powiatu i całego Powiatu Nowodworskiego, jednakże o wskazują na małe zaangażowanie się mieszkańców w sprawy społeczno – gospodarcze na poziomie krajowym i europejskim.

Organizacje pozarządowe

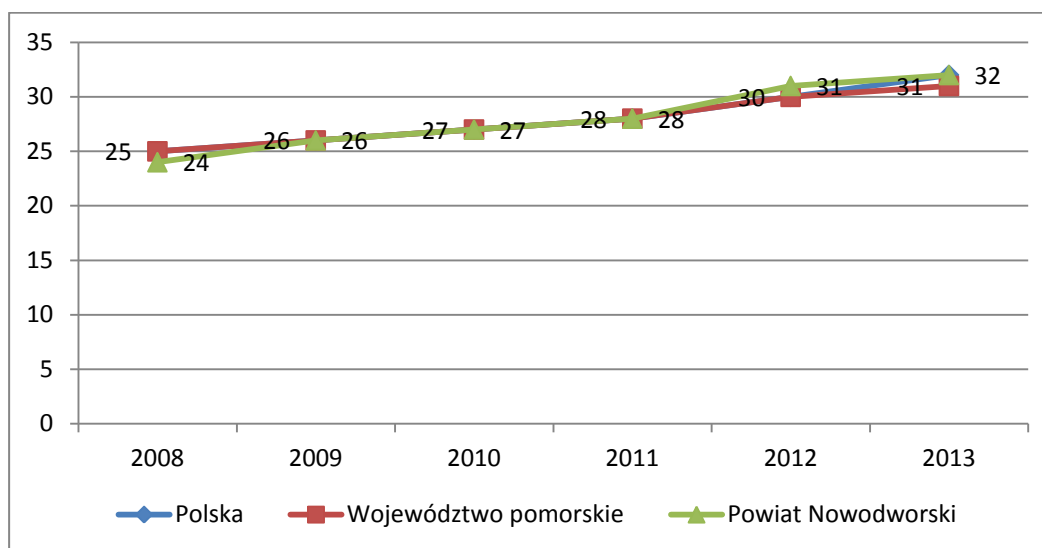
Średnia liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. Mieszkańców na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2008-2013 kształtowała się na poziomie zbliżonym bądź równym do średnich krajowych i wojewódzkich (Wykres 37), co świadczy o dobrej pozycji Powiatu w omawianym zakresie. Na uwagę zasługuje wzrostowy trend liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. mieszkańców na terenie Powiatu (przyrost o ponad 33% w roku 2013 w stosunku do roku 2008).

³¹ Dane Państwowej Komisji Wyborczej

³² Dane Państwowej Komisji Wyborczej

³³ Dane Państwowej Komisji Wyborczej

Wykres 37. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (sztuki)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Organizacje pozarządowe współpracują z Powiatem Nowodworskim w następujących obszarach:

- Edukacja (m.in. współorganizowanie konkursów powiatowych konkursów edukacyjnych, współorganizowanie zajęć pozalekcyjnych, organizacja działalności edukacyjnej dla dzieci i młodzieży, w tym dla wybitnie uzdolnionej),
- Kultura fizyczna i sport (m.in. organizacja i koordynacja przedsięwzięć sportowych o zasięgu powiatowym, organizacja i uczestnictwo w imprezach sportowo-rekreacyjnych o charakterze powiatowym i ponadpowiatowym, w tym dla osób niepełnosprawnych, promocja kultury fizycznej i sportu poprzez szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo),
- Upowszechnianie turystyki i wypoczynku (m.in. realizacja strategii rozwoju turystyki Powiatu, uczestnictwo w różnorodnych formach aktywnego wypoczynku),
- Ekologia i ochrona środowiska naturalnego (m.in. propagowanie wiedzy ekologicznej, prowadzenie działalności w zakresie likwidacji zagrożeń środowiska, ochrony życia oraz zdrowia ludzi i zwierząt),
- Kultura (m.in. organizacja imprez kulturalnych o charakterze powiatowym mających istotne znaczenie dla kultury, wspieranie inicjatyw kulturalnych i projektów służących ochronie dziedzictwa narodowego: eksponatów pamiątkowych, obiektów zabytkowych, upowszechnianie i promocja twórczości Powiatu w kraju i zagranicą),
- Pomoc społeczna oraz wspieranie osób niepełnosprawnych (m.in. pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej, wspieranie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, podejmowanie działań na rzecz promocji zatrudnienia i aktywizacji osób bezrobotnych),

- Ochrona i promocja zdrowia (m.in. podejmowanie działań w zakresie działalności na rzecz zdrowego stylu życia, współrealizacja programów propagujących zdrowy styl życia),
- Bezpieczeństwo przeciwpożarowe, przeciwpowodziowe oraz ratownictwo medyczne (m.in. działania mające na celu edukację z zakresu pierwszej pomocy, organizacja zajęć edukacyjnych, prelekcji, konkursów, turniejów i zawodów z zakresu tematyki przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej).

Najwięcej organizacji pozarządowych działających w Powiecie Nowodworskim stanowią stowarzyszenia kładące nacisk na rozwój lokalny w wymiarze ekonomicznym i społecznym (37%). Druga pod względem liczebności grupa organizacji koncentruje swoje działania na usługach socjalnych, pomocy społecznej, humanitarnej, ratownictwie (20%). Najmniej organizacji zajmuje się edukacją i wychowaniem (1%).³⁴

Pomoc społeczna

Do najważniejszych instytucji wspierających rodziny oraz potrzebujące pomocy osoby indywidualne z terenów Powiatu Nowodworskiego należą:

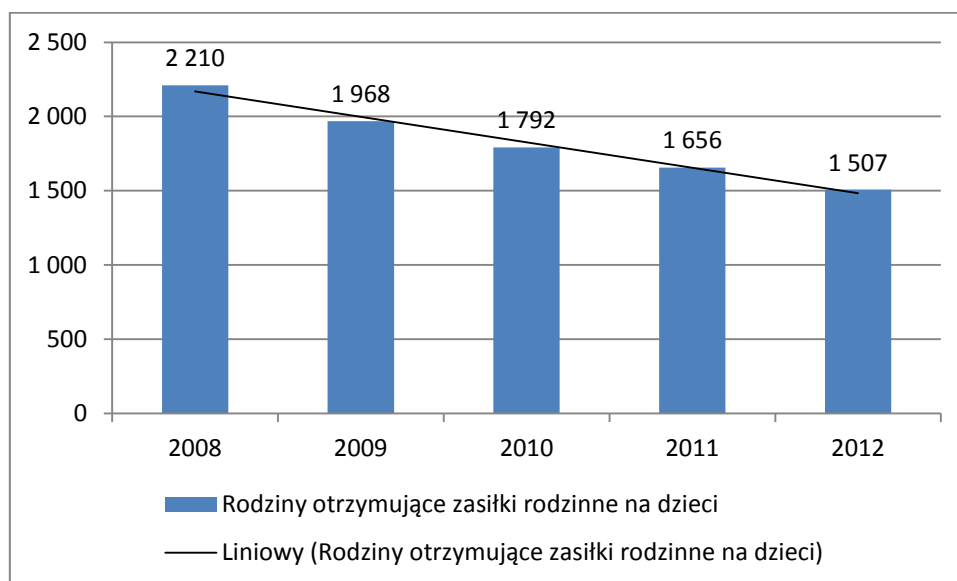
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Gdańskim,
- Gminne, Miejsko – Gminne oraz Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Świetlice środowiskowe i socjoterapeutyczne,
- Dom Pomocy Społecznej „MORS” w Stegnie.

Na terenie Powiatu funkcjonuje również stacjonarna placówka pomocy społecznej- w 2013 roku placówka dysponowała 130 miejscami obsadzonymi w 100% (dane GUS).

W analizowanym okresie na terenie Powiatu Nowodworskiego z roku na rok spadała liczba rodzin otrzymujących zasiłki na dzieci odnotowując ponad 31%-wy spadek w roku 2012 w stosunku do roku 2008 (Wykres 38), co świadczyć może o skuteczności działań instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy i integracji społecznej i aktywizacji zawodowej społeczeństwa z terenów Powiatu.

³⁴ Sprawozdanie z realizacji „Rocznego Programu Współpracy Powiatu Nowodworskiego z Organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2013”, Nowy Dwór Gdański, 2014, s. 4-5

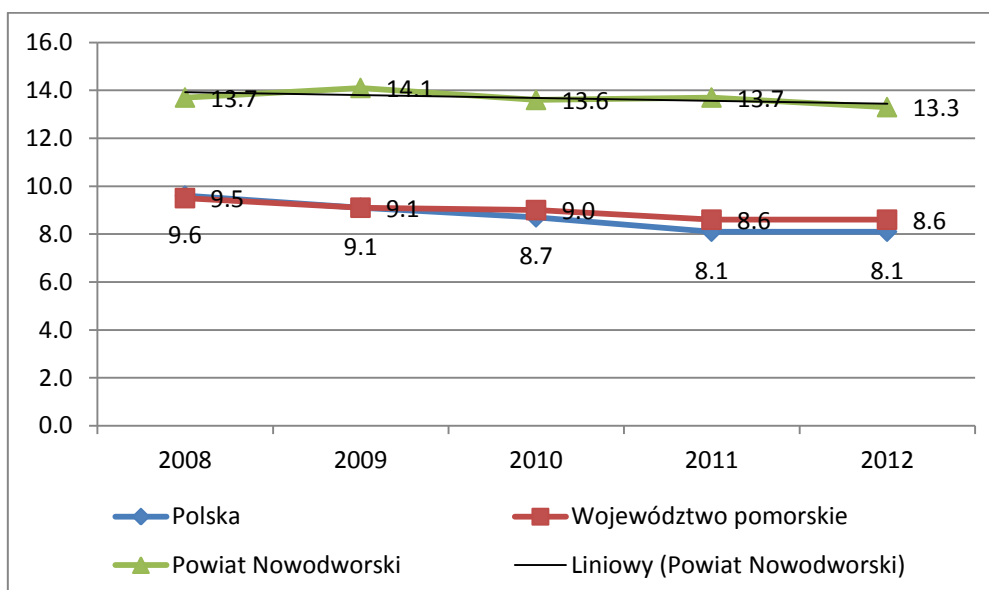
Wykres 38. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2008-2012³⁵ (rodzina)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik udziału osób w gospodarstwie domowym korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2008-2012 kształtował się powyżej krajowych i wojewódzkich, wykazując jednocześnie łagodny malejący trend (Wykres 39). W związku z powyższym wciąż koniecznym jest aktywna działalność instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy i integracji społecznej na terenie Powiatu.

Wykres 39. Udział osób w gospodarstwie domowym korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

³⁵ Brak danych za 2013 rok

3.3. Kapitał gospodarczy

Na terenie Powiatu Nowodworskiego według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2013 rok funkcjonowało 3 910 podmiotów gospodarki narodowej. Dominowały podmioty najmniejsze, liczące do 9 pracowników, których liczba wynosiła 3 770 (96,42% ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów). W ostatnich pięciu latach liczba podmiotów gospodarczych charakteryzowała się trendem wzrostowym. W analizowanym okresie liczba przedsiębiorstw na obszarze Powiatu Nowodworskiego wzrosła o 4,43%.

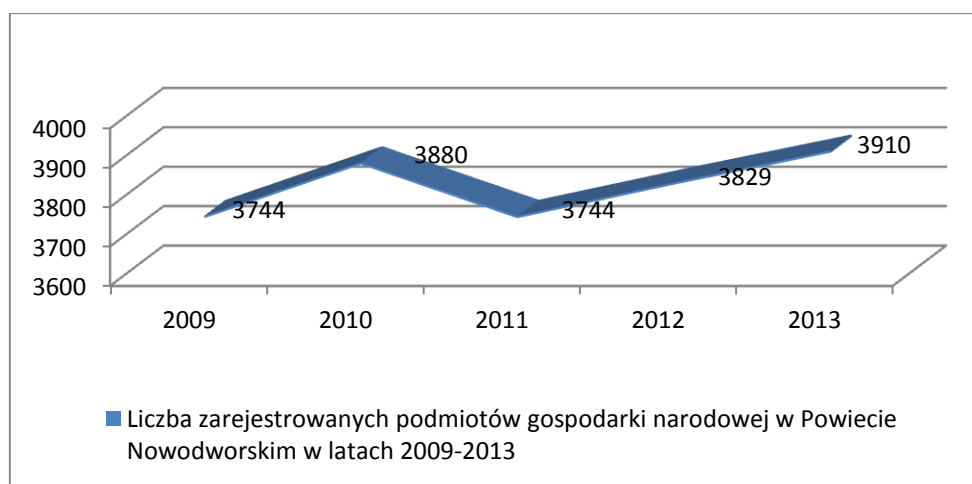
Najliczniej reprezentowany sektor dotyczy pozostałej działalności gospodarczej obejmującej między innymi: handel hurtowy i detaliczny, działalność związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe.

3.3.1. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2009-2013

Największy wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w analizowanym okresie odnotowano w 2010 roku. W stosunku do roku 2009 liczba przedsiębiorstw wzrosła o 136 podmioty (3,63%). Natomiast w roku 2011 liczba przedsiębiorstw spadła o 136 podmioty (spadek o 3,51% w stosunku do roku 2010). W kolejnych latach liczba przedsiębiorstw rosła rok do roku o średnio 2,56%. Wzrost jest wyższy niż średni wzrost dla obszaru całego kraju, który wyniósł 2,19%.

W okresie odniesienia dane dla całego kraju wykazywały takie same kierunki zmian. W 2010 roku liczba przedsiębiorstw wzrosła o 4,47% w porównaniu od roku 2009. Natomiast w roku 2011 spadła o 1,02%. Sytuacja na terenie Powiatu Nowodworskiego odzwierciedla ogólnokrajowe trendy.

Wykres 40. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w latach 2009-2013

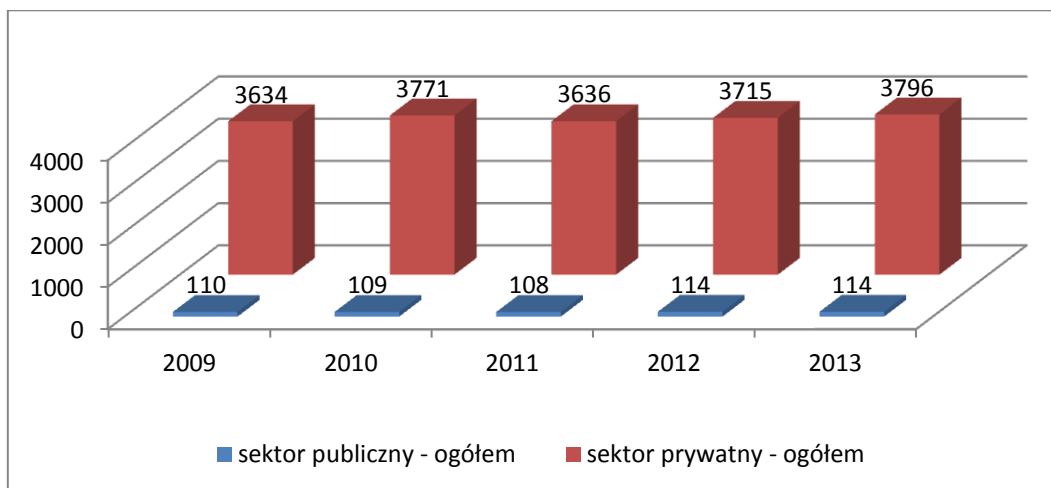

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.3.2. Struktura podmiotów gospodarki narodowej na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2009-2013

W strukturze własności zarejestrowanych podmiotów dominują podmioty prywatne. W 2013 roku 3 796 przedsiębiorstw należało do tego sektora, co stanowiło 97,08% ogólnej liczby przedsiębiorstw.

Wykres 41. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2009 – 2013 w podziale na sektory własnościowe

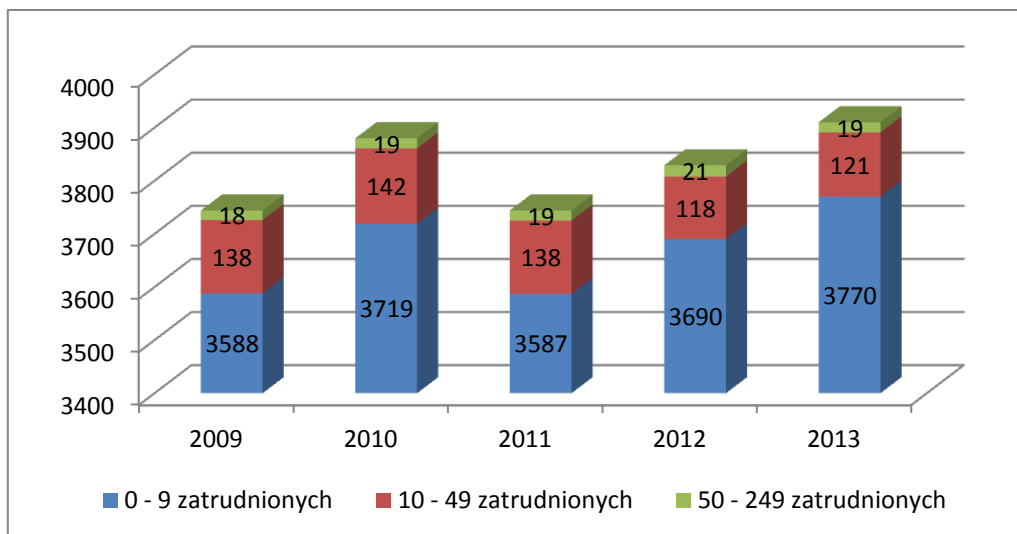
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura wielkości przedsiębiorstw wskazuje na dominację najmniejszych podmiotów zatrudniających do 9 osób. Odsetek mikroprzedsiębiorstw wynosi 96,42% i jest zbliżony do wartości najmniejszych podmiotów w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w Polsce, która wynosi 95,59%. Zmiany w segmencie najmniejszych firm miały największy wpływ na zmianę ogólnej liczby przedsiębiorstw na terenie Powiatu Nowodworskiego. W analizowanym okresie liczba najmniejszych przedsiębiorstw wzrosła o 5,07%.

Na zmiany ogólnej liczby podmiotów miały również wpływ zmiany w segmencie zatrudniającym od 10 do 49 osób. W okresie od 2009 do 2013 roku liczba przedsiębiorstw w tej klasie wielkości spadła o 12,32% (wyraźny trend spadkowy). Liczba przedsiębiorstw w klasie wielkości od 50 do 249 zatrudnionych jest stabilna i wyniosła w analizowanym okresie średnio 19 podmiotów.

Odsetek małych przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 pracowników wynosi 3,09% i jest nieco niższy niż w kraju. Odsetek podmiotów o średniej wielkości (od 50 do 249 zatrudnionych) wynosi 0,49% i jest niemalże dwukrotnie niższy w porównaniu z danymi dla całego kraju (0,73% w 2013 roku). Na obszarze Powiatu Nowodworskiego nie są zarejestrowane podmioty gospodarcze zatrudniające ponad 250 pracowników. Odsetek dużych przedsiębiorstw w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów w Polsce wynosi 0,09% (2013 rok).

Wykres 42. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2009 – 2013 według klas wielkości

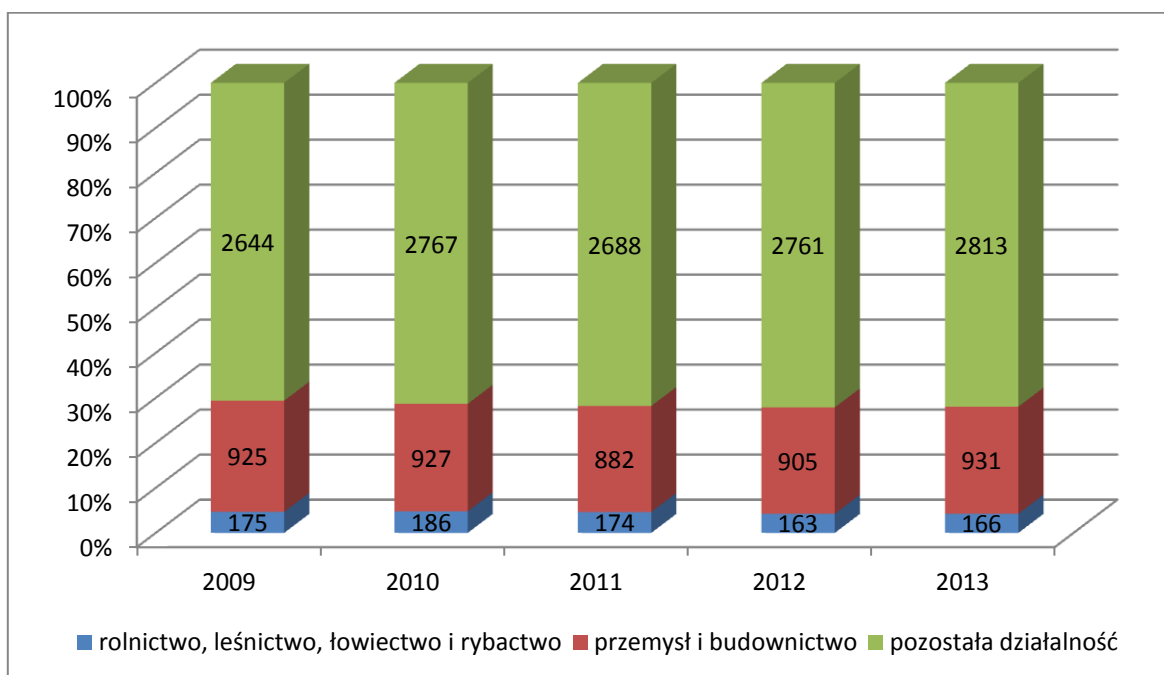

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura wielkości podmiotów gospodarki narodowej na terenie Powiatu Nowodworskiego odzwierciedla strukturę wielkości przedsiębiorstw w całym kraju. Przeważają mikroprzedsiębiorstwa, a udział małych i średnich przedsiębiorstw jest niewielki. Taka struktura sprawia, że rynek pracy oraz wpływy podatkowe są bardziej stabilne i przewidywalne. Brak dużych podmiotów w ogólnej liczbie przedsiębiorstw można interpretować negatywnie, ponieważ tworzą one znaczną liczbę miejsc pracy oraz stanowią impuls do tworzenia i rozwoju mniejszych podmiotów, które świadczą usługi na rzecz dużych firm. Innym niepokojącym zjawiskiem jest odnotowany spadkowy trend liczby małych przedsiębiorstw, które mają istotne oddziaływanie na rynek pracy i stanowią element wpływający na konkurencyjność obszaru.

Analizując podział zarejestrowanych podmiotów według głównych rodzajów działalności można stwierdzić, że dominująca jest pozostała działalność – 72% ogólnej liczby przedsiębiorstw. Dane są zbliżone do danych dla całego kraju (76%) i województwa pomorskiego (74%).

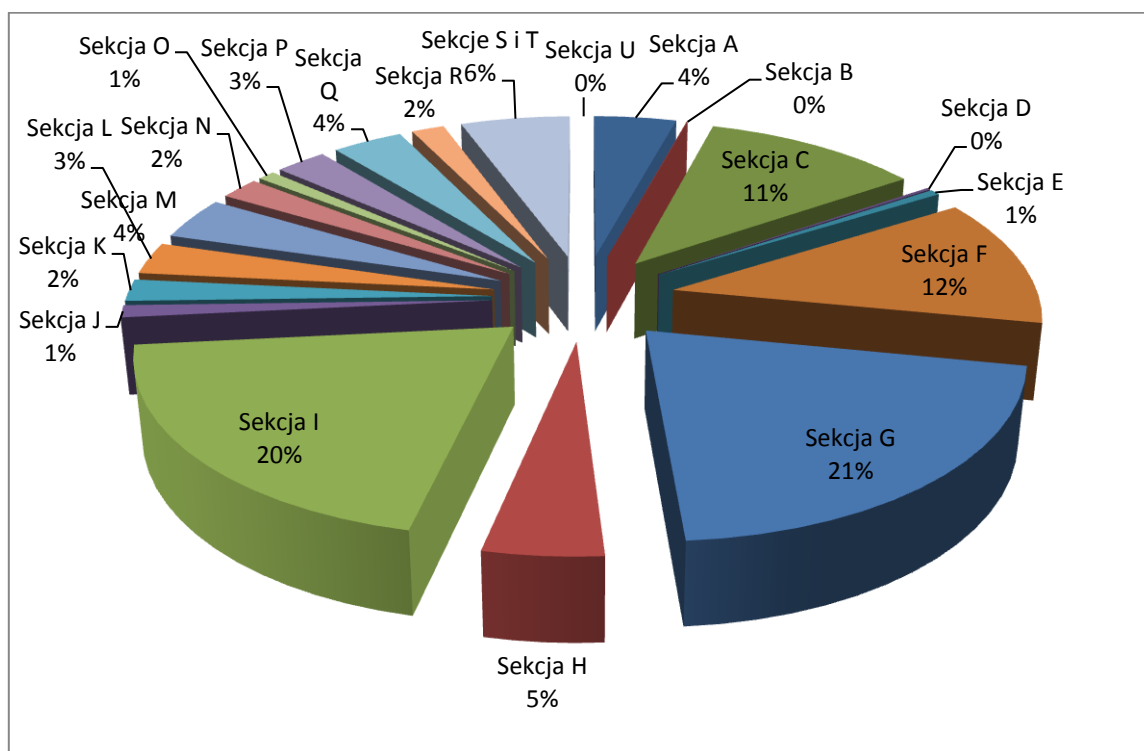
Wykres 43. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w Powiecie Nowodworskim w latach 2009-2013 wg rodzajów działalności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pogłębiona analiza przedsiębiorstw pod kątem rodzajów działalności pozwala określić dominujące na danym obszarze branże. Najwięcej podmiotów prowadzi działalność związaną z handlem hurtowym i detalicznym (G-21%), kolejna branża to działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (I-20%), budownictwem (F-12%), oraz branża związana z przetwórstwem przemysłowym (C-11%). Warty odnotowania jest również udział pozostałej działalności usługowej (S-6%), oraz transportu i gospodarki magazynowej (H-5%).

Wykres 44. Podmioty gospodarki narodowej na terenie Powiatu Nowodworskiego w roku 2013 według Polskiej Klasyfikacji Działalności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sekcje według Polskiej Klasyfikacji Działalności

- A. rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,
- B. górnictwo i wydobywanie,
- C. przetwórstwo przemysłowe,
- D. wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze,
- E. dostawa wody; gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją,
- F. budownictwo,
- G. handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle,
- H. transport i gospodarka magazynowa,
- I. działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi,
- J. informacja i komunikacja,
- K. działalność finansowa i ubezpieczeniowa,
- L. działalność związana z obsługą rynku nieruchomości,
- M. działalność profesjonalna, naukowa i techniczna,
- N. działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca,
- O. administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne,
- P. edukacja,
- Q. opieka zdrowotna i pomoc społeczna,
- R. działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją,

S. pozostała działalność usługowa,

T. gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby,

U. organizacje i zespoły eksterytorialne.

W najbardziej licznych sekcjach związanych z handlem hurtowym i detalicznym oraz budownictwem występuje największa rotacja podmiotów. Znaczące zmiany zachodzą także w sekcji C - przetwórstwo przemysłowe i H - transport i gospodarka magazynowa.

Wśród przedsiębiorstw prowadzących działalność związaną z przetwórstwem przemysłowym można wyróżnić kilka największych podmiotów działających na obszarze Powiatu Nowodworskiego.

Do najważniejszych zakładów i tym samym największych pracodawców możemy zaliczyć:

- **SeCeS-Pol Sp. z o.o.** w Nowym Dworze Gdańskim - producent wymienników ciepła od ponad 25 lat obecnym na międzynarodowych rynkach. W zakresie swojej produkcji oprócz wymienników płaszczowo-rurowych, płytowych lutowanych i płytowych skręcanych SECESPOL realizuje również zamówienia specjalistycznych wymienników ciepła dla przemysłu petrochemicznego, ciepłowniczego, energetycznego, spożywczego i farmaceutycznego;
- **Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska Maluta** w Nowym Dworze Gdańskim – producent mleka świeżego, wyrobów galanterii mleczarskiej, twarogów i twarożków, tradycyjnego masła, serów dojrzewających;
- **Hydromechanika Sp. z o.o. Sp. k.** w Ostaszewie, Piaskowcu, Wielkich Walichnowach - specjalizuje się w obróbce mechanicznej metali oraz fabrykacji elementów wraz z montażem podzespołów na podstawie dokumentacji technicznej klienta. Klientami są firmy z sektora morskiego, lotniczego, samochodowego, energetycznego, offshore'owego i subsea;
- **Stocznia „Żuławy”** w Piaskowcu – producent łodzi oraz konstrukcji ze stali, aluminium i kompozytów poliestrowo - szklanych. Remonty mostów pontonowych, sprzętu inżynierskiego, jachtów oraz sprzętu drogowego;
- **Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Usługowe "TUGA" Sp. z o.o.** w Nowym Dworze Gdańskim - specjalistyczne roboty wodno-kanalizacyjne i specjalistyczne roboty drogowe w zakresie remontów cząstkowych i budowy nawierzchni;
- **Zakład Usługowo-Handlowy „PAKIET” Ewa Rzeszutek** w Rybinie - remonty i sprzedaż maszyn przeładunkowych oraz ich osprzętu;
- **Zespół Kotłowni** w Nowym Dworze Gdańskim – zaopatrywanie w ciepło miasta Nowy Dwór Gdański.

Ważnym i trwałym sektorem gospodarki Powiatu jest rolnictwo. Gospodarstwa rolne wykorzystujące urodzajne gleby charakteryzują się wysoką produktywnością.

Użytki rolne na terenie powiatu zajmują 38 500 ha, z tego na grunty orne przypada 33 514 ha. Najważniejsze uprawy to zboża ozime, zboża jare, rzepak i buraki cukrowe.

Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (wg IUNG w Puławach) wynosi (w skali 100 pkt.) w gminie Sztutowo 88,6 pkt., w gminie Stegna 91,2 pkt., w Nowym Dworze Gdańskim 93,9 pkt i w gminie Ostaszewo 97,2 pkt.

Ilość gospodarstw rolnych w powiecie w 2012 r. wynosiła 1 524. Przeważają gospodarstwa małe i średnie, przy niewielkim udziale gospodarstw wielkoobszarowych. Średnia wielkość gospodarstwa w ha na terenie poszczególnych gmin przedstawia się następująco:

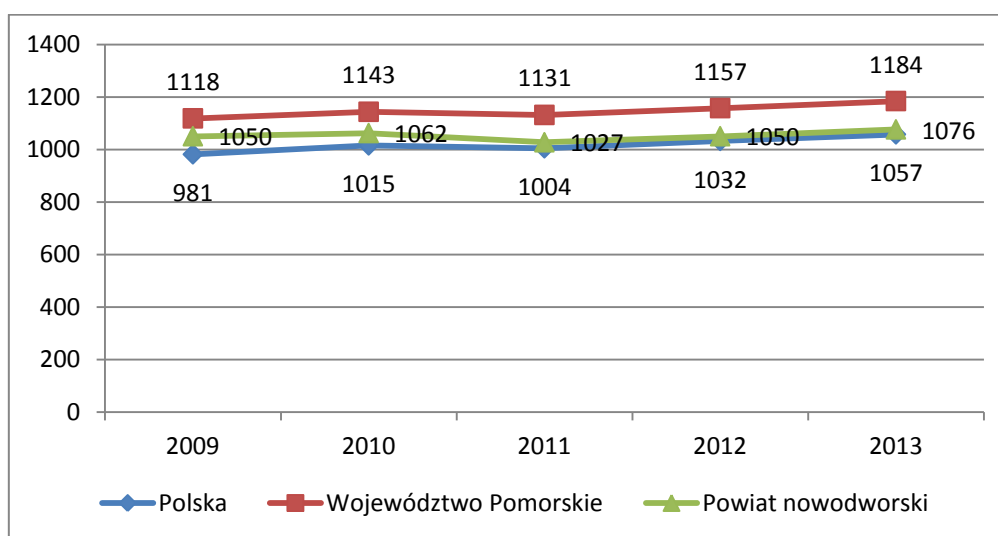
- gm. Nowy Dwór Gd. – 22,00;
- gm. Krynica Morska – 4,00;
- gm. Ostaszewo – 13,00;
- gm. Stegna – 16,00;
- gm. Sztutowo – 21,20.³⁶

3.3.3. Przedsiębiorczość mieszkańców terenu Powiatu Nowodworskiego w latach 2009-2013

Poziom przedsiębiorczości mieszkańców jest istotnym elementem wpływającym na liczbę przedsiębiorstw, poziom bezrobocia oraz dochody mieszkańców. W celu porównania poziomu przedsiębiorczości na różnych obszarach stosuje się między innymi wskaźnik liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tysięcy ludności. Na terenie Powiatu Nowodworskiego wskaźnik ten jest niższy niż w województwie pomorskim, ale wyższy niż w Polsce.

W 2013 roku liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON na 10 tysięcy mieszkańców wyniosła 1076 (1057 - Polska, 1184 - województwo pomorskie). Wskaźnik ten jest o 9% niższy niż na obszarze województwa pomorskiego co wskazuje na niższy poziom aktywności gospodarczej mieszkańców.

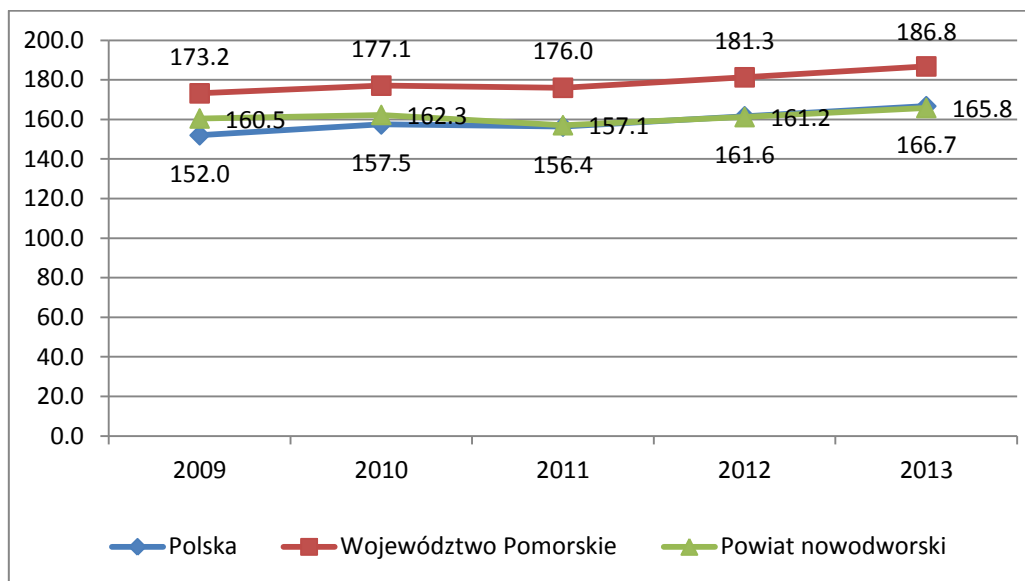
Wykres 45. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2009 – 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

³⁶ Program ochrony środowiska Powiatu Nowodworskiego na lata 2013-2016, s. 9-10.

Wykres 46. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2009 – 2013

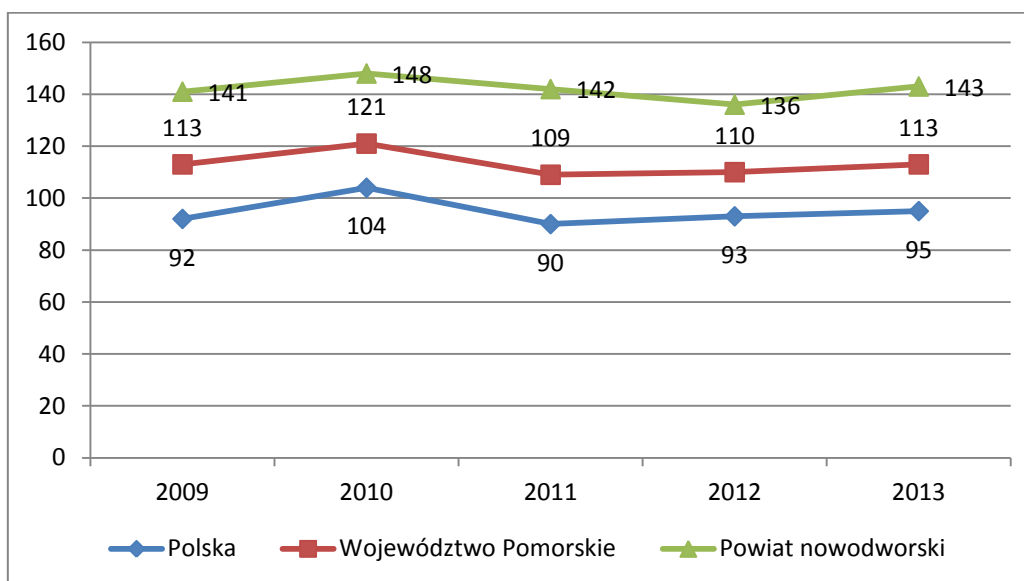

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W analizowanym okresie liczba nowych podmiotów rejestrowanych w REGON nieznacznie spadła co w połączeniu ze wzrostowym trendem dotyczącym liczby podmiotów wykreślanych z rejestru REGON (największy wzrost w 2011 roku) można interpretować jako malejącą aktywność gospodarczą mieszkańców. Sytuacja na terenie Powiatu Nowodworskiego nie jest odosobnionym przypadkiem, ponieważ podobne trendy odnotowano w województwie pomorskim i Polsce. Są to zjawiska związane z pogorszeniem się sytuacji gospodarczej w skali makro, na które działania samorządów mają niewielki wpływ. Możliwe są jednak próby przeciwdziałania negatywnym zjawiskom poprzez działania pobudzające lokalną przedsiębiorczość.

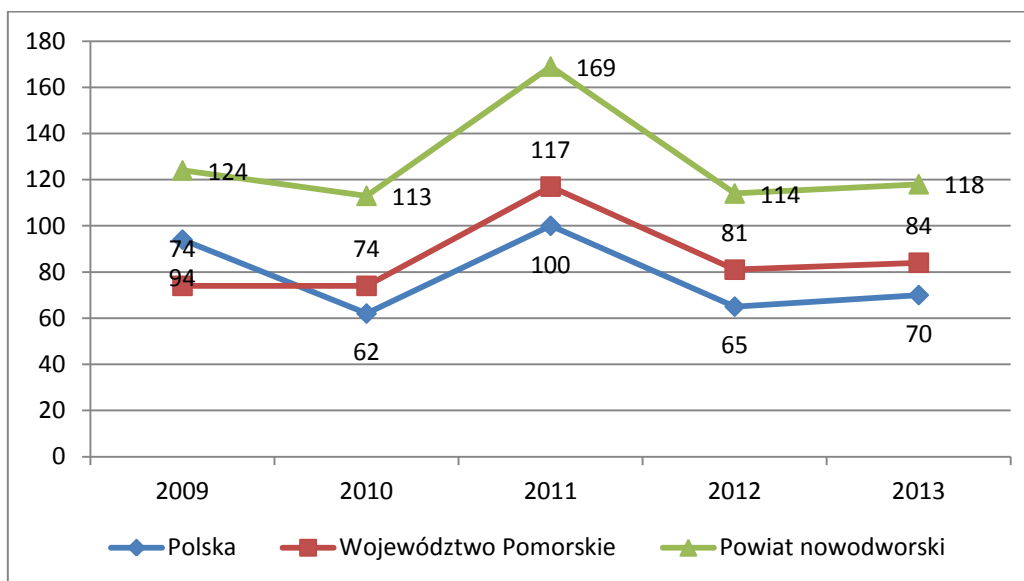
Pomimo negatywnych trendów, które wystąpiły w ostatnich latach liczba nowo rejestrowanych w REGON podmiotów na 10 tysięcy ludności w Powiecie Nowodworskim jest najwyższa spośród trzech analizowanych obszarów. W stosunku do województwa pomorskiego wartość ta jest wyższa o ponad 26% (rok 2013). Natomiast liczba podmiotów wykreślanych z REGON jest o ponad 40% wyższa niż w województwie pomorskim. W celu pełnego zbadania liczby rejestrowanych i wykreślanych z REGON podmiotów przeanalizowano saldo zmian. Od 2010 roku saldo jest niekorzystne w porównaniu do województwa pomorskiego i polski. W Powiecie Nowodworskim liczba podmiotów wzrasta w mniejszym tempie niż na obszarach odniesienia co może być interpretowane jako niższy poziom aktywności gospodarczej mieszkańców.

Wykres 47. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. Ludności w latach 2009 – 2013

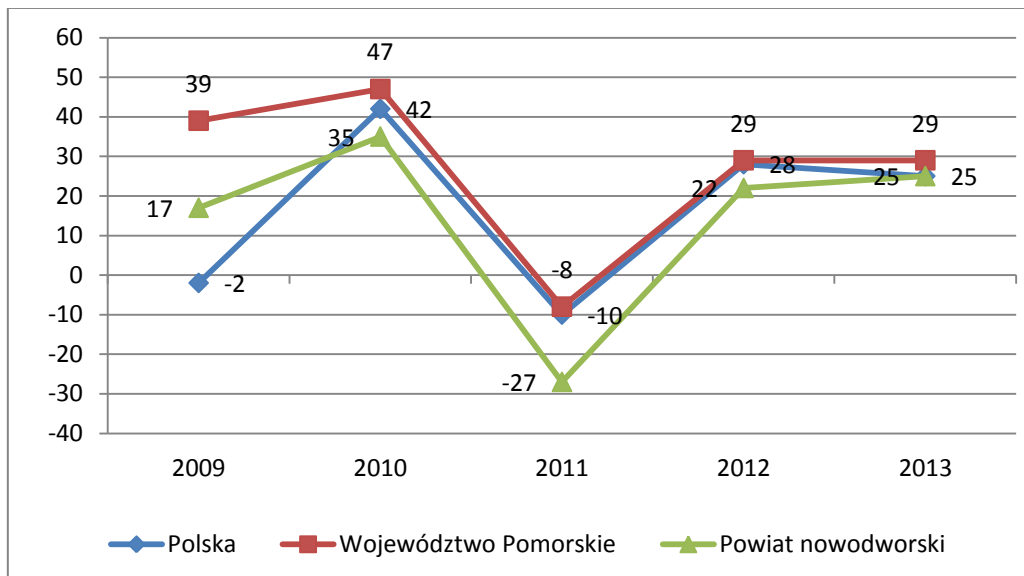
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 48. Podmioty gospodarki narodowej wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2009 – 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

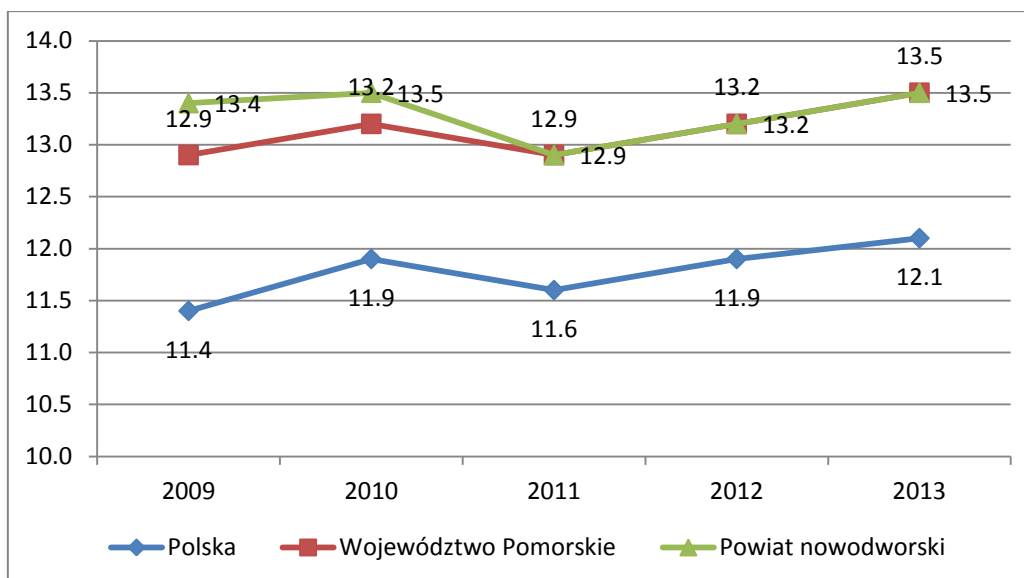
Wykres 49. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w latach 2009 – 2013 – saldo

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Stosunkowo korzystnie prezentuje się wskaźnik osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik pokrywa się z danymi dla województwa pomorskiego i znacznie przewyższa wartość dla polski. Świadczy to o wysokiej przedsiębiorczości wśród osób w wieku produkcyjny.

Wykres 50. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2009 – 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Warto zaznaczyć, że liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym jest bardzo stabilna w analizowanym okresie i podlega niewielkim wahaniom uzależnionym od cykli koniunkturalnych.

3.3.4. Oferta inwestycyjna Powiatu Nowodworskiego

Jednym z istotnych elementów kształtujących sytuację gospodarczą w regionie są inwestycje bezpośrednio realizowane na obszarze Powiatu. Gminy tworzące Powiat dysponują terenami inwestycyjnymi, które mogą być oferowane inwestorom.

Gmina Ostaszewo

Gmina ofertuje teren inwestycyjny o powierzchni 70,78 ha, teren objęty jest planem zagospodarowania przestrzennego, a preferowana działalność dotyczy rolnictwa. Lokalizacja - na południe od drogi krajowej nr 7 (E 77) Gdańsk - Warszawa, wzdłuż prawego brzegu Wisły, ok. 30 km od aglomeracji trójmiejskiej oraz Elbląga.

W ofercie znajduje się również nieruchomość zabudowana o powierzchni 592 m², zlokalizowana w miejscowości Nowa Cerkiew. Teren nie jest uzbrojony, ani objęty planem zagospodarowania przestrzennego³⁷.

Gmina Stegna

Powiat Nowodworski ofertuje do sprzedaży nieruchomość zabudowaną położoną w Gminie Stegna. Działka zabudowana jest budynkiem wolnostojącym bez podpiwniczenia o powierzchni użytkowej 1 571,82 m², budynkiem gospodarczym o powierzchni 58,10 m² oraz garażem boksowym o powierzchni 78,83 m². Nieruchomość położona jest w miejscowości Junoszyno.

Na podstawie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego ww. działki położone są na terenach przeznaczonych pod usługi turystyczne z przeznaczeniem na:

- Podstawowe – zabudowa usług turystycznych, usług hotelarskich, z wyłączeniem kempingów i pól biwakowych,
- Dopuszczalne – lokale mieszkalne na potrzeby właścicieli lub obsługi obiektów hotelarskich, usługi sportu.

Na obszarze Gminy znajduje się teren inwestycyjny o powierzchni 398ha (działki rolnej). Działki przylegają bezpośrednio do trasy S7, 20km do Gdańska i 27km do lotniska, 10km w linii prostej do Bałtyku.

Podział gruntów:

³⁷ <http://investingpoland.eu>

- Klasa gruntu RIIIb-grunty orne 124.3775ha,
- B-RIIIb-użytki rolne zabudowane 2.2463ha,
- B-RII użytki rolne zabudowane 1.0359ha,
- RIVa grunty orne 8.46ha,
- Pozostałe tereny to łąki trwałe, nieużytki, pastwiska, rowy.

Dla terenów uchwalono Studium Uwarunkowań (Uchwała Nr XL/397/10 Rady Gminy w Stegnie z dn. 20 lipca 2010).

Na działce znajduje się stacja paliw, budynki gospodarcze, waga dla tir, oraz budynki po PGR do rozbiórki, wszystkie media, wewnętrzne drogi. Możliwość podłączenia do linii energetycznej 110kV i 400kV. Nie ma przeszkód przekształcenia działek rolnych na cele nierolnicze. Teren może być przeznaczony na działalność komercyjną (usługową, przemysłową, magazynową). Z uwagi na silne wiatry (bliskość morza, brak lasów) teren idealny również pod elektrownie wiatrowe. Brak Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego, obowiązuje Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy.

Władze lokalne potrzebują spójnej i konsekwentnie realizowanej strategii rozwoju gospodarczego, akcentującej zwiększanie ilości inwestorów. Istotne jest również zbudowanie rozpoznawalnej marki Powiatu jako miejsca atrakcyjnego inwestycyjnie. Wspieranie przedsiębiorczości lokalnej wraz z systemem zachęt dla dużych przedsiębiorców wzmocni gospodarczo region i będzie miało pozytywny wpływ na rynek pracy.

3.3.5. Turystyka

Region charakteryzuje się wieloma atrakcjami turystycznymi, które w ciągu sezonu letniego przyciągają turystów z Polski i z zagranicy.

Jedną z głównych atrakcji stanowią szerokie i piaszczyste plaże położone w miejscowościach Mikoszewo, Jantar, Stegna, Junoszyno, Sztutowo, Kąty Rybackie, Krynica Morska. Plaża w miejscowości Mikoszewo to doskonałe miejsce dla poszukiwaczy bursztynu. Kąpielisko morskie strzeżone, które rozciąga się na odcinku 100 m przy zejściu nr 89 otwarte jest w lipcu i sierpniu. Kąpielisko oraz jego strefy są oznaczone zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 28.04.2011 r. w sprawie ewidencji kąpielisk oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpieli.

W miejscowości Stegna znajdują się dwa kąpieliska strzeżone. Pierwsze rozciąga się na odcinku 100m przy zejściu numer 69, a drugie na odcinku 200m przy zejściu numer 67. Oba kąpieliska otwarte są w sezonie letnim, a jego strefy są oznaczone zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 28.04.2011 r.

Plaża w miejscowości Jantar to jedna z najszerszych i najładniejszych plaż w Polsce. Przy zejściu numer 79 znajduje się morskie kąpielisko strzeżone o długości 200m oznaczone zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 28.04.2011 r.³⁸.

W miejscowości Sztutowo znajdują się szerokie i piaszczyste plaże nad Zatoką Gdańską z dwoma strzeżonymi kąpieliskami morskimi. Na plażach Gminy Sztutowo można znaleźć wyrzucone przez Bałtyk kawałki bursztynu. Najwięcej bursztynu można zebrać po silnym sztormie, wtedy morze obdarowuje odwiedzających plażę dennymi okazami. Za najcenniejsze okazy uważa się te, które zawierają w sobie owady. W Kątach Rybackich poza piaszczystymi plażami znajduje się położony w nadmorskim lesie „Rezerwat przyrody Kąty Rybackie”³⁹. Jest to rezerwat ornitologiczny powołany w celu ochrony miejsc lęgowych Kormoranów i Czapli Siwej (ok. 700 gniazd).

Na terenie Gminy Krynica Morska znajduje się także „Rezerwat Buki Mierzei Wiślanej”, gdzie pomiędzy 150 letnimi drzewami można spotkać daniela, lisy, dziki, jenoty oraz niezliczoną ilość ptactwa. Rezerwat utworzono w 1962 roku w Przebrnie na powierzchni 7 ha w celu ochrony naturalnego drzewostanu 150-letniego buka. Prócz buków w rezerwacie występuje sosna, świerk, garb, olcha czarna, a z drzew sztucznie wprowadzonych sosna wejmutka i modrzew europejski⁴⁰.

Pod względem przyrodniczym dużą atrakcję przyciągającą turystów stanowi Mierzeja Wiślana. Jest to piaszczysty wał na południowo-wschodnim brzegu Zatoki Gdańskiej, rozciągający się od Gdańska na zachodzie po Lochstedt. Oddziela Zalew Wiślany i Żuławy Wiślane od otwartych wód Zatoki Gdańskiej. Korzystne warunki klimatyczne obejmujące czyste powietrze, długie, piaszczyste plaże, wysokie wzniesienia wydmy, gęste lasy obfitujące w różne gatunki roślin i zwierząt przyciągają co roku dziesiątki tysięcy turystów. Z najwyższej wydmy tj. Wielbłądziego Garbu (48,5 m n.p.m.) rozciąga się piękny widok na Bałtyk i Zalew Wiślany⁴¹.

Do dziedzictwa historycznego regionu z pewnością można zaliczyć Państwo Muzeum Stutthof. Na terenie Muzeum stanowiącego dawny obóz koncentracyjny znajdują się baraki mieszkalne więźniów, komora gazowa, krematorium, ogrodzenie z drutu kolczastego wraz z wieżami strażniczymi. Obóz Koncentracyjny Stutthof powstał 2 września 1939 r. Był najstarszym obozem koncentracyjnym na terenie Polski. Zginęło tu około 65 tysięcy ludzi z 28 krajów Europy⁴².

³⁸ <http://turystyka-stegna.pl/?p=plaze>

³⁹ http://www.sztutowo.pl/?page_id=246

⁴⁰ <http://krynicamorska.tv/podstrona/39>

⁴¹ <http://www.krynicamorska.tv/1,17781,Wieza-widokowa--Wielbladzi-Garb.html>

⁴² <http://krynicamorska.tv/podstrona/40>

W celu pełnego zaprezentowania atrakcji regionu konieczne jest stworzenie odpowiedniej infrastruktury obejmującej między innymi ścieżki rowerowe i infrastrukturę wodną. Już teraz przez teren Powiat Nowodworski przebiegają zarówno szlaki piesze, jak i rowerowe, które stanowią atrakcję turystyczną dla turystów aktywnie spędzających wolny czas.

Szlaki piesze:

- **szlak "Nadwiślański"** – kolor niebieski Sztum - Sztumskie Pole - Leśnictwo Wilki - Biała Góra - Piekło - Mątowy Wlk. - Lisewo - Palczewo - Drewnica - Mikoszewo. Długość trasy wynosi 76 km.
- **szlak Jantarowy** – wzdłuż Mierzei Wiślanej od ujścia Wisły w Mikoszewie do granicy Państwa w Piaskach,
- **szlak Kopernikowski** – z Malborka do Fromborka poprzez Rakowiska, Stobno, Kępki.

Szlaki rowerowe:

- **R 64-** szlak nadzalewowy prowadzący trasą Piaski- Krynica M.- Sztutowo- Stegna- Mikoszewo- Drewnica- Rybina- Nowakowi- Elbląg- Próchnik- Łęcze- Suchacz- Kadyny – Tolkmicko- Chojnowo – Krzyżewo- Frombork- Różaniec- Nowa Pasłęka- Braniewo- Gronowo- Kaliningrad- Wzmorje- Swietłyj- Bałtyjsk;
- **Pętla Mennonicka** – trasa regionalna biegnąca przez Mikoszewo – Żuławki – Jantar Leśniczówka;
- **Pętla Szkolna** – trasa regionalna biegnąca przez Jantar – Izbiska – Jantar;
- **Pętla Kanałów Wodnych** – trasa regionalna biegnąca przez Stegna – Junoszewo – Rybina – Stegna;
- **Pętla Zwodzonych Mostów** – trasa regionalna biegnąca przez Stegna – Rybina – Kąty Rybackie – Stegna;
- **Pętla Żuławska** – trasa regionalna biegnąca przez Żuławki – Szarpowa – Żuławki;
- **Pętla Szarpowska** – trasa regionalna biegnąca przez Rybina – Szarpowa – Rybina;
- Szlakiem Kormoranów – trasa regionalna biegnąca przez Stegna – Skowronki;
- **Duża Nadzalewowa Pętla Żuławska** – Sztutowo – Groszkowo – Sztutowo;
- **Mała Nadzalewowa Pętla Żuławska** – Sztutowo – Kobyła Kępa – Sztutowo⁴³.

Na obszarze Powiatu Nowodworskiego wdrożono również projekt Pętla Żuławska, który zakłada stworzenie unikalnego, charakteryzującego się wysoką jakością produktu turystycznego w postaci sieci portów i przystani Żeglarskich oraz pomostów cumowniczych, które pozwolą na uprawianie sportów wodnych oraz innych form turystyki na drogach wodnych Deltę Wisły i Zalewu Wiślanego.

⁴³ <http://turystyka-stegna.pl/?p=turystyka&id=10>

Rycina 3. Schemat systemu Pętli Żuławskiej- rozwój turystyki wodnej

Źródło: http://www.pomorskie.eu/pl/turystyka/projekty/petla_zulawsk

Turystyka wodna wykorzystująca Pętlę Żuławską i Zalew Wiślany pozwoli, przy odpowiedniej promocji i nakładach na infrastrukturę, stworzyć inteligentną specjalizację regionu. Dodatkowo wokół turystyki wodnej można rozwijać inne obszary gospodarki związane z wodą, takie jak przemysł jachtowy. W tak szeroki sposób postrzegany obszar gospodarki można określić jako ekonomię wody.

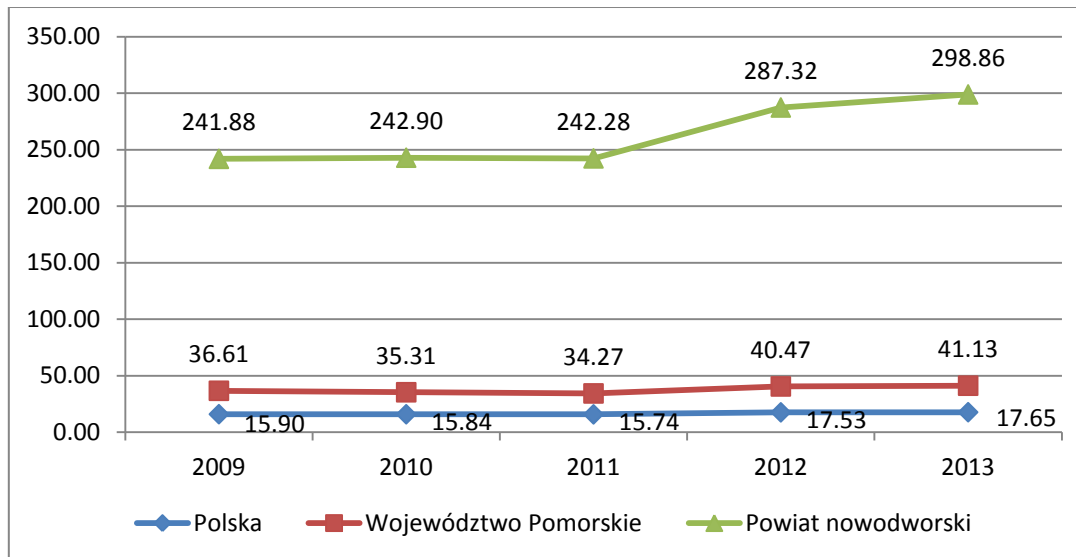
Do środków transportu dedykowanych turystom należy również Żuławska Kolej Dojazdowa, która dzięki staraniom Pomorskiego Towarzystwa Miłośników Kolei Żelaznych wznowiła

swoją działalność w 2003 roku. Wąskotorówka prowadzi regularne przewozy pasażerskie na trasie Nowy Dwór Gdański - Stegna Gdańska - Prawy Brzeg Wisły - Sztutowo. Całkowita trasa Żuławskiej Kolej Dojazdowej łączy takie miejscowości, jak Mikoszewo, Jantar, Stegna, Sztutowo i Nowy Dwór Gdański. Jest to jedna z najstarszych i najpiękniejszych kolei wąskotorowych w Polsce. Z okien wagonów można podziwiać wspaniałe krajobrazy Żuław i Morza Bałtyckiego⁴⁴.

Turystyka stanowi znaczącą część gospodarki Powiatu Nowodworskiego. Większość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych związana jest z handlem hurtowym i detalicznym (21% zarejestrowanych podmiotów) oraz działalnością związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (20% zarejestrowanych podmiotów). Są to rodzaje działalności, które pozwalają obsługiwać znaczący ruch turystyczny w regionie.

Potwierdzeniem dużego udziału turystyki w gospodarce Powiatu Nowodworskiego jest liczba miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców, która jest ponad sześciokrotnie wyższa niż w województwie pomorskim. Od 2011 roku liczba miejsc noclegowych w Powiecie wzrosła o ponad 23% co pokrywa się z trendem występującym w województwie pomorskim i Polsce. W wcześniejszych latach objętych analizą liczba miejsc noclegowych utrzymywała się na stałym poziomie.

Wykres 51. Miejsca noclegowe na 1000 ludności w latach 2009 – 2013

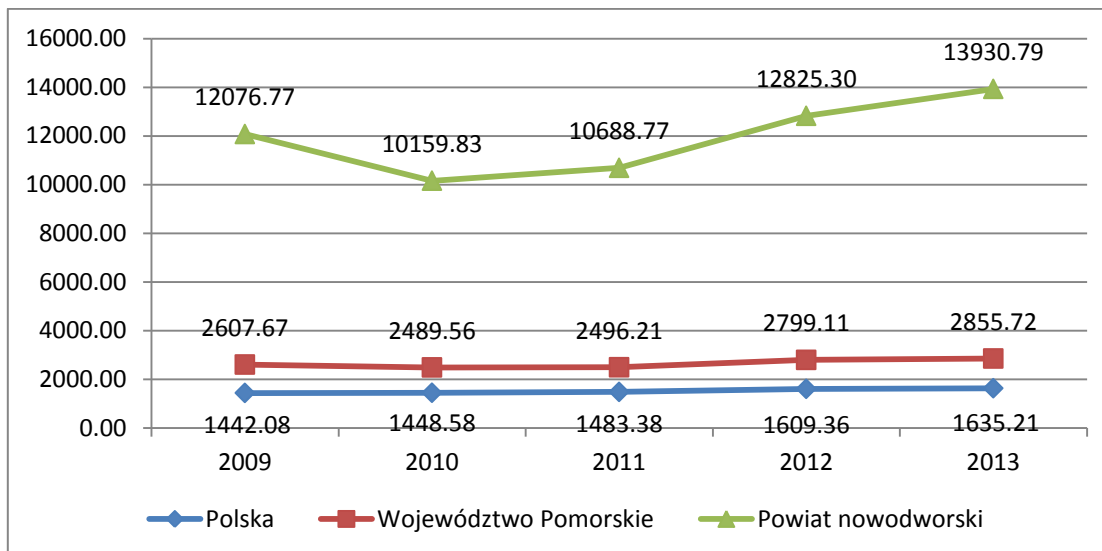
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przeanalizowano również wskaźniki odzwierciedlające rzeczywiste wykorzystanie infrastruktury turystycznej obejmujące liczbę udzielonych noclegów na 1000 ludności oraz liczbę korzystających z noclegów na 1000 ludności. Oba wskaźniki potwierdzają znaczny

⁴⁴ <http://turystyka-stegna.pl/?p=turystyka&id=7>

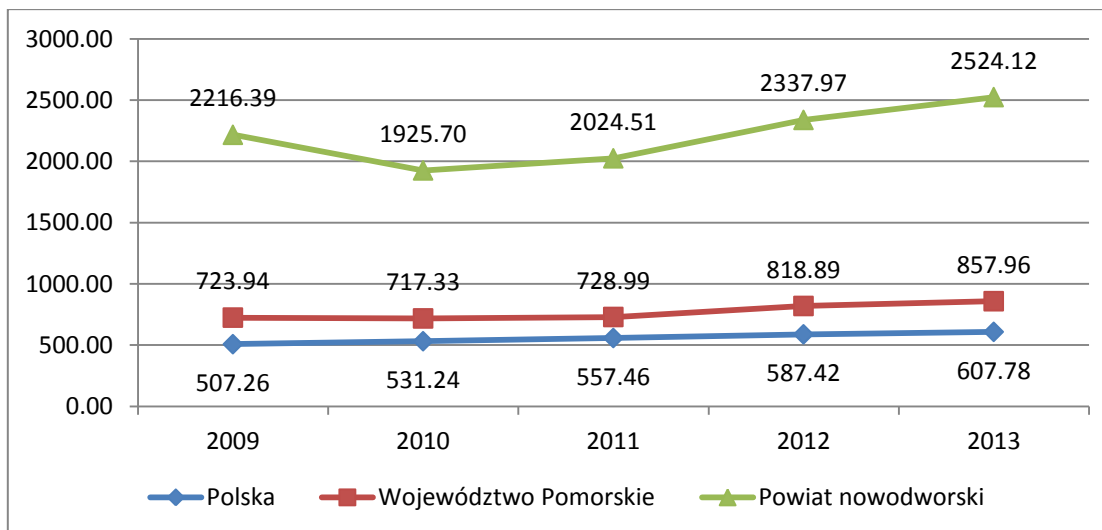
udział ruchu turystycznego w przeliczeniu na liczbę ludności. W Polsce i województwie pomorskim oba wskaźniki systematycznie rosły natomiast w Powiecie Nowodworskim w 2010 roku zanotowano spadek o ponad 15%. W kolejnych latach wartości wzrastały osiągając średnią na poziomie 11%.

Wykres 52. Udzielone noclegi na 1000 ludności w latach 2009 – 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 53. Korzystający z noclegów na 1000 ludności w latach 2009 – 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Diagnoza w obszarze turystyki zidentyfikowała inteligentną specjalizację, która generuje znaczną wartość PKB i tworzy dużą liczbę miejsc pracy. Potencjał wzrostu nadal jest wysoki i przy odpowiednim wsparciu udział turystyki w gospodarce Powiatu nadal może rosnąć. Zasoby naturalne obejmujące plaże, rezerваты przyrody, tereny leśne, Zatokę Gdańską

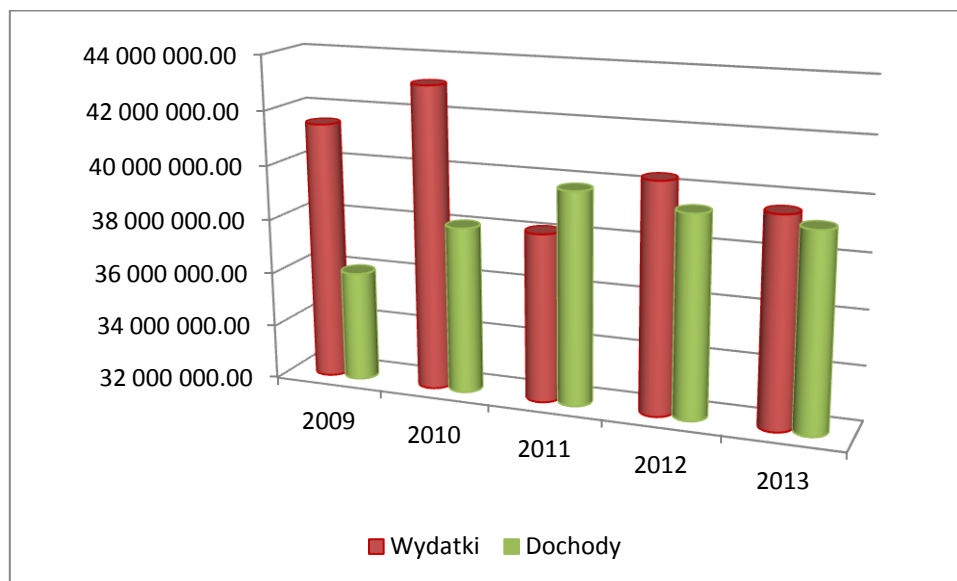
i Zalew Wiślany w połączeniu z odpowiednią infrastrukturą pozwalają oferować kompleksowy produkt turystyczny, który cieszy się dużym zainteresowaniem. Turystyka w Regionie oparta jest na tradycyjnym modelu 3S - słońce, morze, plaża (sun, sea, sand). Jest to sprawdzony model oferujący ujednolicony produkt wszystkim odwiedzającym. Jego uzupełnieniem może być model 3E - rozrywka, emocje, edukacja (entertainment, excitement, education), który zwiększa możliwości spędzania czasu wolnego kierując ofertę do osób aktywnie spędzających urlop. Przygotowanie oferty dla nowych grup odbiorców może stanowić silny impuls stymulujący wzrost sektora w kolejnych latach.

3.3.6. Zarządzanie w Powiecie Nowodworskim

Struktura przychodów i wydatków Powiatu Nowodworskiego

Sytuacja finansowa Powiatu Nowodworskiego poprawia się z roku na rok. Wydatki są w wyraźnym trendzie spadkowym, a dochody rosnącym co miało wpływ na obniżenie poziomu deficytu budżetowego. Znaczne ograniczenie wydatków pozwoliło osiągnąć nadwyżkę budżetową w 2011 roku.

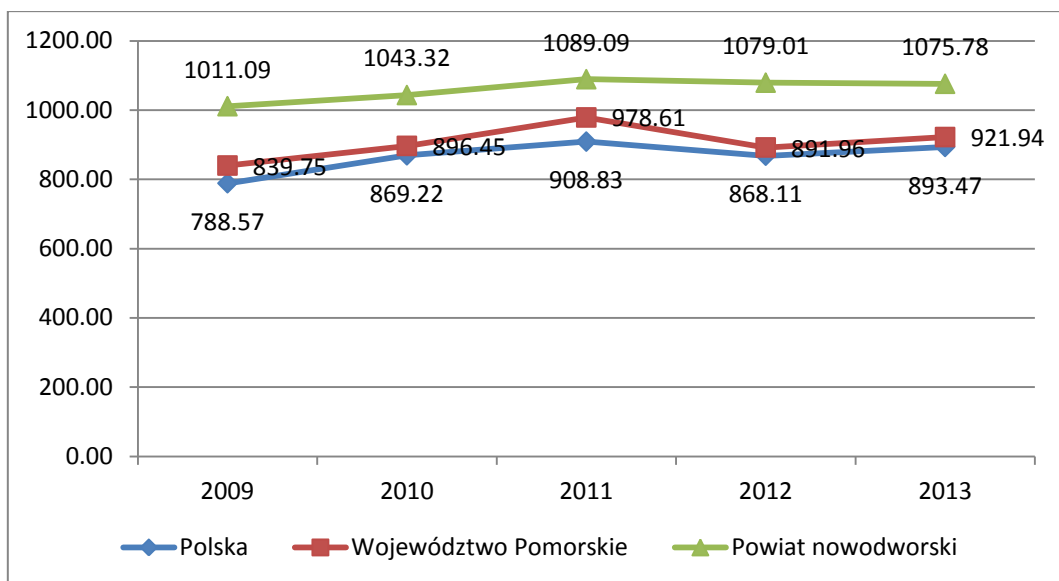
Wykres 54. Wydatki i dochody Powiatu Nowodworskiego w latach 2009 – 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dochody na jednego mieszkańca w analizowanym okresie wykazują łagodny trend wzrostowy i utrzymują się na wyższym poziomie niż dochody na mieszkańca w Województwie Pomorskim i Polsce. W 2013 roku wskaźnik był wyższy od danych dla Polski o ponad 20%.

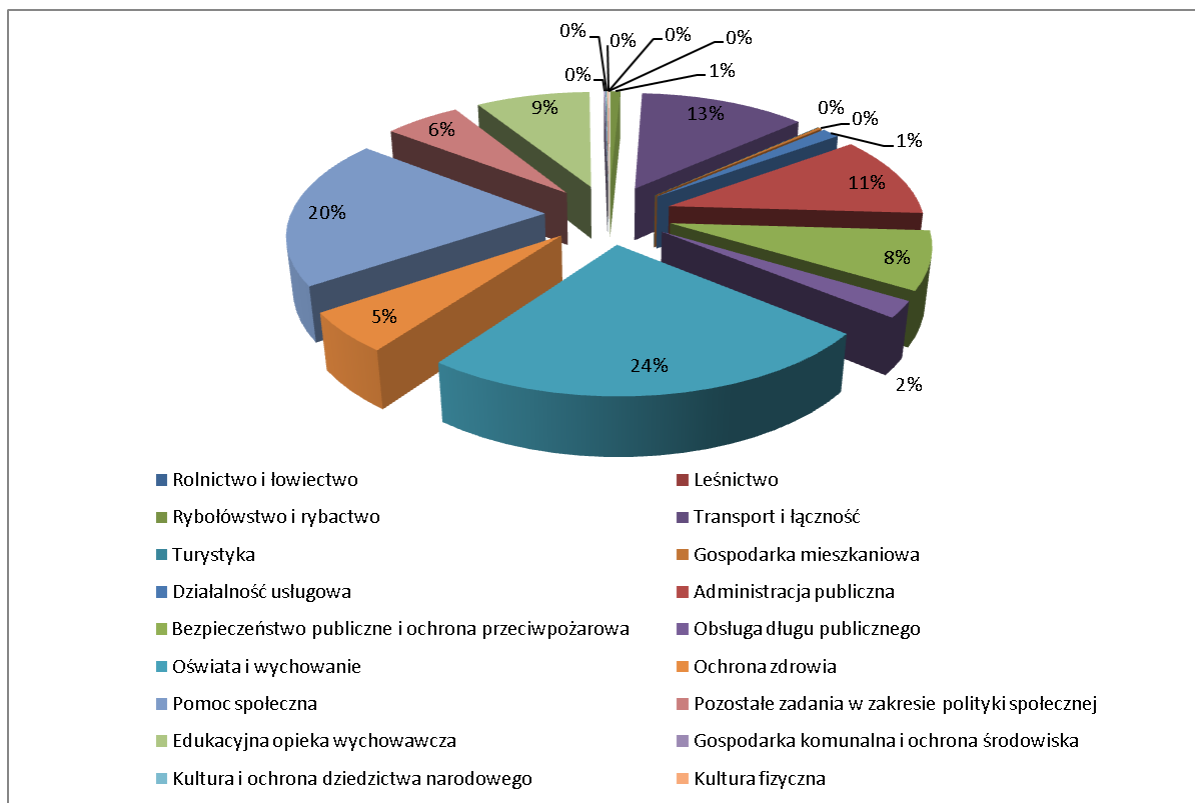
Wykres 55. Dochody budżetowe na jednego mieszkańca w latach 2009 – 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W strukturze wydatków dominują wydatki na oświatę i wychowanie (24%), pomoc społeczną (20%), transport i łączność (12,55%), administrację publiczną (10,92%) oraz na edukacyjną opiekę wychowawczą (8,58%). Łącznie wymienione wydatki stanowią ponad 75% całego budżetu Powiatu.

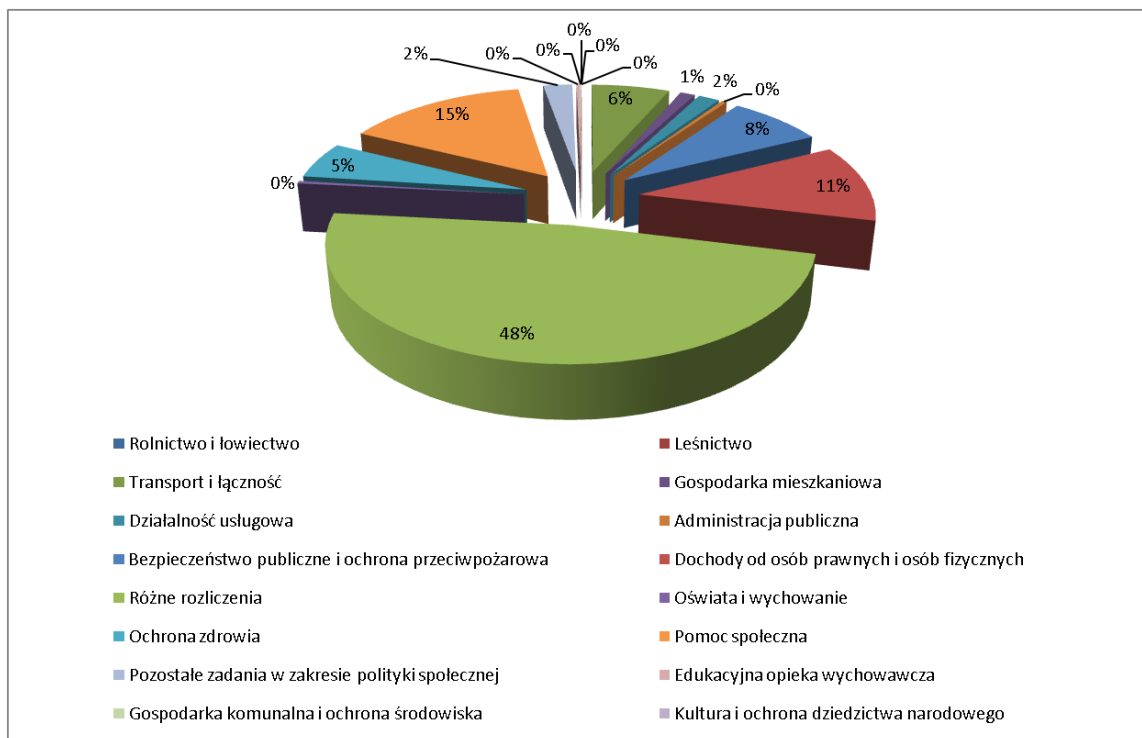
Wykres 56. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w Powiecie Nowodworskim w roku 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W strukturze dochodów dominują różne rozliczenia (47,83%), pomoc społeczna (14,82%), dochody od osób prawnych i osób fizycznych (11,26%), bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpowodziowa (7,74%), transport i łączność (6,41%). Łącznie dochody w wymienionych kategoriach w 2013 roku wyniosły ponad 88% budżetu Powiatu.

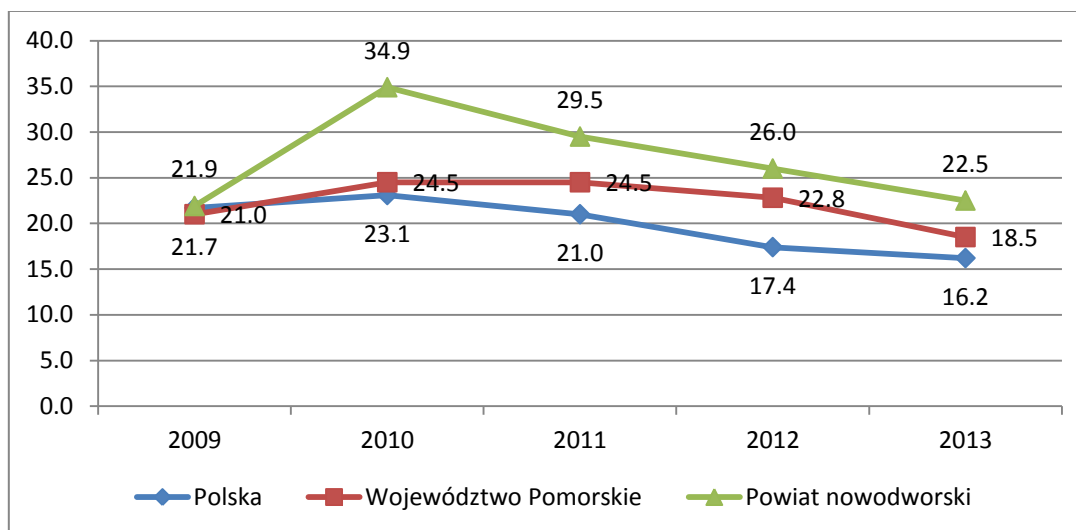
Wykres 57. Dochody ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w Powiecie Nowodworskim w roku 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując przepływy finansowe w Powiecie warto zwrócić uwagę na udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem, które mimo trendu spadkowego występującego od 2010 roku nadal utrzymują się na wyższym poziomie niż w województwie pomorskim i Polsce. Trend spadkowy jest zauważalny również poza Powiatem Nowodworskim.

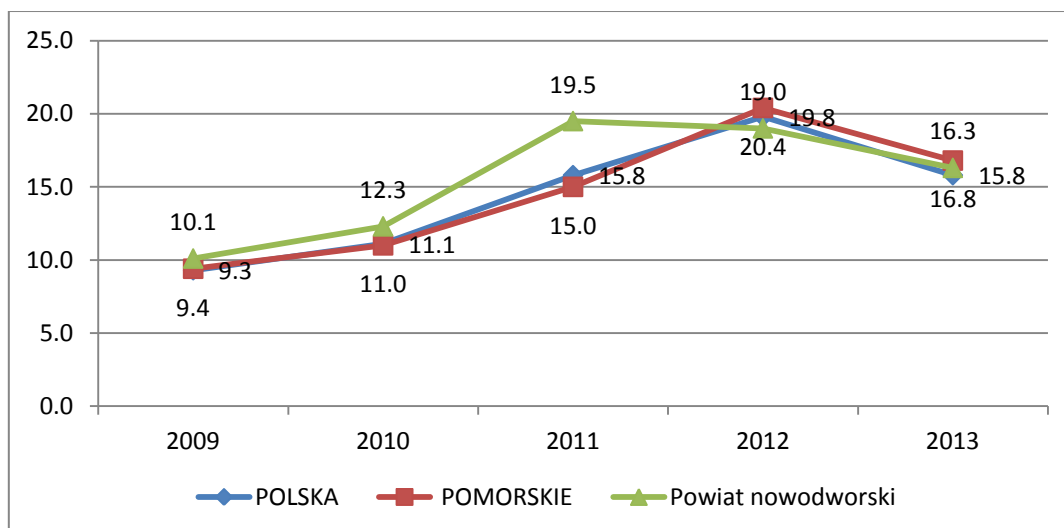
Wykres 58. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w procentach w latach 2009 - 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wydatki na obsługę długu publicznego w Powiecie Nowodworskim kształtują się podobnie jak w porównywanych jednostkach administracyjnych. Negatywnym zjawiskiem jest stale rosnący udział wydatków na obsługę długu w dochodach budżetowych, co jest właściwe dla wszystkich analizowanych obszarów. Wydatki na obsługę długu publicznego na 1000 zł dochodów Powiatu Nowodworskiego wzrosły od 2009 roku o 61,39%.

Wykres 59. Wydatki na obsługę długu publicznego na 1000 zł dochodów budżetów ogółem w latach 2009 - 2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dotychczasowe planowanie strategiczne na obszarze Powiatu Nowodworskiego

Opracowanie i wdrożenie strategii rozwoju w danym obszarze stanowi element zarządzania strategicznego prowadzącego do osiągnięcia wyznaczonych celów. Na obszarze

administrowanym przez Starostwo Powiatowe w Nowym Dworze Gdańskim wdrożono kilka dokumentów strategicznych w obszarach: turystyki, rozwoju lokalnego, oświaty, rozwiązywania problemów społecznych czy działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Wdrożone dotychczas programy strategiczne:

- Strategia Rozwoju Powiatu Nowodworskiego;
- Strategia Rozwoju Turystyki w Powiecie Nowodworskim na lata 2005 – 2015;
- Plan rozwoju lokalnego Powiatu Nowodworskiego;
- Program oświatowy na lata 2006 – 2010;
- Powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Nowodworskiego na lata 2009 – 2015;
- Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Nowodworskim na lata 2009-2015.

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jednym z podstawowych narzędzi wykorzystywanym w planowaniu strategicznym, ma na celu ocenę mocnych i słabych stron oraz służy do ewaluacji szans i zagrożeń rozwojowych w otoczeniu zewnętrznym. Analiza SWOT określi zatem strategiczne czynniki warunkujące rozwój Powiatu Nowodworskiego oraz jego przyszłe kierunki rozwoju. Wizja, misja i cele sformułowane w Strategii rozwoju powinny umożliwiać efektywne wykorzystanie mocnych stron Powiatu, minimalizować jego wewnętrzne słabości, umożliwiając przy tym wykorzystanie zidentyfikowanych w otoczeniu szans oraz uniknięcie potencjalnych zagrożeń.

Na potrzeby niniejszej Strategii analizy SWOT Powiatu Nowodworskiego dokonano w 3 obszarach tematycznych:

- Kapitał przestrzenny i infrastrukturalny (obszar obejmuje zagadnienia związane z infrastrukturą techniczną, transportem i dostępnością komunikacyjną);
- Kapitał ludzki i społeczny- obszar ten obejmuje zagadnienia z zakresu demografii, edukacji i kultury, zdrowia, sportu i rekreacji, integracji społecznej i rynku pracy;
- Kapitał gospodarczy- obszar obejmuje zagadnienia z zakresu rozwoju przedsiębiorczości, atrakcyjności inwestycyjnej, spójnej oferty turystycznej Powiatu oraz aspekty związane z zarządzaniem Powiatem.

W ramach przedstawionej poniżej analizy SWOT uwzględniono głównie opinie mieszkańców terenów Powiatu, które zostały zebrane w ankietach konsultacyjnych, oraz opinie pracowników Starostwa Powiatowego zebrane podczas spotkań roboczych organizowanych w trakcie opracowania dokumentu. Wyniki ankiet zostały szczegółowo przedstawione w „Raporcie z konsultacji społecznych”, stanowiącym załącznik nr 1 do Strategii.

4.1. Kapitał przestrzenny i infrastrukturalny

MOCNE STRONY

- Dobry stan środowiska naturalnego,
- Brak przemysłu ciężkiego zanieczyszczającego środowisko,
- Występowanie obszarów chronionych, w tym obszarów Natura 2000,
- Dostęp do Morza Bałtyckiego,
- Dobra zewnętrzna dostępność komunikacyjna Powiatu- Bliskość Aglomeracji Trójmiejskiej i autostrady A1, Elbląga,
- Funkcjonowanie Kolei wąskotorowej,
- Wysoki potencjał zasobów dla rozwoju energetyki odnawialnej,
- Dotychczasowe inwestycje w OZE,
- Dotychczasowe inwestycje rewitalizacyjne oraz z zakresu infrastruktury drogowej,

- Rzeki (Tuga i Szkarpa), będące częścią szlaków turystycznych i międzynarodowych,
- Dobrze rozwinięta sieć wodociągowa i stosunkowo dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna na terenach miejskich.

SŁABE STRONY

- Zły stan techniczny niektórych, dojazdowych odcinków dróg- pogorszenie się wewnętrznej dostępności komunikacyjnej, mała przepustowość układów komunikacyjnych,
- Brak odpowiedniego planowania przestrzennego,
- Niewystarczająca liczba parkingów w stosunku do zapotrzebowania (głównie w sezonie letnim),
- Niewystarczający stan i zasięg sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich;
- Niewystarczająca długość kanalizacji deszczowej,
- Zła jakość wykonywanych remontów dróg,
- Ograniczone możliwości korzystania z transportu kolejowego;
- Zbyt mała liczba połączeń komunikacyjnych na niektórych trasach lokalnych
- Brak współpracy międzygminnej w zakresie zaopatrzenia w energię i paliwa gazowe;
- Niewystarczające środki finansowe (własne) na inwestycje w OZE oraz termomodernizację oraz projekty z zakresu infrastruktury drogowej,
- Niedostatecznie rozwinięty system ścieżek rowerowych i pieszych;
- Wysokie potrzeby w zakresie melioracji i kompleksowego uporządkowania systemów przeciwpowodziowych.

SZANSE

- Bliskość aglomeracji Trójmiasta oraz – z rozwiniętą gospodarką i usługami wyższego rzędu,
- Popyt na energię produkowaną z OZE oraz innowacje w energetyce,
- Wprowadzenie przyjaznych przepisów prawa dla OZE, w tym tych związanych z wykorzystaniem instalacji fotowoltaicznych do produkcji energii elektrycznej,
- Większy zakres stosowania innowacyjnych, energooszczędnych i proekologicznych technologii przez biznes, samorządy, mieszkańców,
- Wykorzystanie funduszy unijnych w zakresie OZE, termomodernizacji,

- Wykorzystanie finansowania zewnętrznego na rewitalizację i budowę nowej sieci dróg, w tym dróg powiatowych,
- Współpraca w ramach GOM w zakresie poprawy stanu infrastruktury drogowej,
- Rozwój połączeń kolejowych przez PKP (lobbing władz samorządowych gmin, powiatów, województwa),
- Pozyskanie zewnętrznych środków finansowych (w tym z funduszy UE) na modernizację i rozbudowę sieci kanalizacyjnej, wodociągowej oraz sieci deszczowej i kolektorów deszczowych,
- Rozbudowa sieci gazowej na terenie Powiatu,
- Wykorzystanie, krajowych i zagranicznych środków pomocowych na rozbudowę i modernizację infrastruktury oraz realizację inwestycji proekologicznych (w tym melioracyjnych) przez biznes, samorzady, organizacje pozarządowe.

ZAGROŻENIA

- Pogarszający się stan środowiska naturalnego- degradacja walorów przyrodniczych,
- Likwidacja połączeń kolejowych,
- Częste zmiany przepisów prawnych w zakresie OZE, gospodarki odpadami,
- Ograniczona dostępność kapitałów własnych Powiatu na inwestycje w infrastrukturę techniczną, drogową, OZE oraz inwestycje termomodernizacyjne,
- Możliwość ograniczenia środków UE na inwestycje w infrastrukturę techniczną, drogową, OZE oraz inwestycje termomodernizacyjne,
- Znaczący wzrost zapotrzebowania na energię ciepłą i elektryczną,
- Niebezpieczeństwo wyczerpania złóż węgla kamiennego,
- Zagrożenie powodziowe,
- Wzrastające natężenie ruchu drogowego,
- Postępująca degradacja infrastruktury lokalnych dróg.

4.2. Kapitał ludzki i społeczny

MOCNE STRONY

- Sprawne funkcjonowanie organizacji pozarządowych,
- Cenne, wykształcone zasoby ludzkie do wykorzystania,
- Rozwinięta sieć szkół średnich i zawodowych,
- Modernizowana infrastruktura edukacyjna z dobrym wyposażeniem (szkoły średnie);
- Dobrze wykształcona i doświadczona kadra pedagogiczna;
- Zróżnicowana oferta edukacyjna, w tym w zakresie kierunków zawodowych,
- Bliskość dużych ośrodków akademickich – Trójmiasto,
- Dobry poziom funkcjonowania ośrodków z zakresu polityki społecznej,
- Stosunkowo niskie koszty pracy na terenie Powiatu,
- Dobry stan i oferta obiektów kulturalnych i sportowo – rekreacyjnych na terenach miejskich,
- Dobrze działające Stowarzyszenia i Kluby Sportowe;
- Bogata letnia oferta sportowo – rekreacyjna dla mieszkańców.

SŁABE STRONY

- Starzenie się społeczeństwa,
- Ujemne saldo migracji na terenie Powiatu,
- Niski poziom opieki zdrowotnej w Powiecie,
- Wysoki współczynnik zgonów na 1000 mieszkańców- rosnąca umieralność społeczeństwa z powodów chorób cywilizacyjnych,
- Słaby dostęp do medycznych usług specjalistycznych,
- **Bardzo wysokie bezrobocie** w Powiecie,
- Zbyt mała liczba dużych pracodawców na terenie Powiatu,
- Brak rozwiązań systemowych w zakresie zwalczania bezrobocia, w tym bezrobocia u osób niepełnosprawnych;
- Niewystarczające dopasowanie podaży i popytu na rynku pracy (w tym wolny proces rekwalfikacji),
- Brak ścisłego powiązania systemu edukacji z potrzebami rynku pracy,
- Niewystarczające działania umożliwiające zmianę kwalifikacji zawodowej osób dorosłych,

- Słabo rozwinięte innowacyjne formy kształcenia oraz niewielkie wykorzystanie nowoczesnych technologii w procesie kształcenia,
- Niezadawalające efekty kształcenia, które znajdują przełożenie w niezadawalających wynikach egzaminów maturalnych,
- Niski kapitał społeczny – niedostateczna świadomość potrzeby i umiejętności współpracy, postaw obywatelskich,
- Niedostatki bazy sportowej, brak „zimowej” infrastruktury sportowej (basen kryty),
- Marginalizacja i stygmatyzacja rodzin dotkniętych ubóstwem,
- Duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych,
- Środowiska wiejskie są często nastawione na otrzymywanie pomocy, postawa roszczeniowa,
- Często występująca patologia w rodzinie dotkniętej ubóstwem,
- Często występujące zjawisko przemocy domowej,
- Coraz częstsze występowanie zjawiska wykluczenia społecznego osób starszych, niepełnosprawnych, bezdomnych, uzależnionych i długotrwale bezrobotnych,
- Słaba oferta kulturalna dla mieszkańców terenów wiejskich,
- Brak bezpiecznych miejsc/ placów zabaw dla dzieci,
- Zbyt mało zróżnicowana oferta kulturalna.

SZANSE

- Rozwój lokalnych działań skierowanych do osób długotrwale bezrobotnych- programy aktywizacji bezrobotnych,
- Wzrost poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców Powiatu,
- Rosnący poziom akceptacji uczestników rynku pracy do stosowania elastycznych form zatrudnienia,
- Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz infrastruktury placówek edukacyjnych,
- Wzrost zainteresowania inwestorów terenami inwestycyjnymi Powiatu oraz wytyczanie nowych terenów inwestycyjnych,
- Dynamiczny wzrost gospodarczy w kraju,
- Rozwój instytucji rynku pracy,
- Wysoki poziom edukacji w kraju,
- Aktywizacja na poziomie centralnym polityki prorodzinnej,

- Edukacja społeczeństwa w kierunku kształtowania pozytywnych postaw w zakresie zdrowego stylu życia i wdrażanie akcji profilaktycznych,
- Realizacja wspólnych przedsięwzięć samorządów i NGO's na rzecz rozwoju postaw obywatelskich i przedsiębiorczych,
- Rewitalizacja przestrzeni publicznych i nadanie im prospołecznych funkcji (włączenie społeczne),
- Możliwość pozyskania środków pozabudżetowych na rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowej, kulturalnej i społecznej i edukacyjnej;
- Organizacja większej liczby imprez kulturalno – turystycznych służących wydłużeniu sezonu turystycznego,
- Dostępność środków UE na realizację projektów prospołecznych (sport, kultura, rekreacja, włączenie społeczne, aktywizacja zawodowa, edukacja).

ZAGROŻENIA

- Pogłębianie się procesu „starzenia się” społeczeństwa oraz migracje zarobkowe,
- Pogłębiające się bezrobocie w kraju i ogólnokrajowa dekonstrukcja gospodarcza,
- Wysokie obciążenia finansowe firm, duże koszty pracy,
- Konkurencja Trójmiasta w zakresie oferty edukacyjnej powodująca odpływ młodzieży z terenu Powiatu,
- Dalsze zubożenie społeczeństwa,
- Nasilenie się patologii społecznych,
- Izolacja społeczna,
- Spadek poziomu opieki zdrowotnej w kraju,
- Częste zmiany i brak przejrzystości przepisów prawnych,
- Ograniczona dostępność kapitału, w tym z funduszy UE, na rozbudowę i modernizację infrastruktury społecznej (edukacja, sport, kultura, zdrowie i pomoc społeczna),
- Brak polityki prorodzinnej na poziomie centralnym,
- Niestabilna polityka oświatowa państwa,
- Niewystarczająca alokacja funduszy UE na projekty z zakresu samozatrudnienia, aktywizacji zawodowej i integracji społecznej,
- Brak działań centralnych wspierających i integrujących środowisko trzeciego sektora.

4.3. Kapitał gospodarczy

MOCNE STRONY

- Dobre, żyzne gleby sprzyjające rozwojowi rolnictwa,
- Dobra zewnętrzna dostępność komunikacyjna Powiatu (Trójmiasto, Obwód Kaliningradzki),
- Rozwinięta infrastruktura niezbędna do uprawiania aktywnej turystyki wodnej (przystanie jachtowe),
- Podejmowanie zintegrowanych działań lokalnych samorządów w ramach GOM- wartość dodana dla rozwoju gospodarki,
- Atrakcyjne warunki krajobrazowo – przyrodnicze wpływające na atrakcyjność turystyczną Powiatu i sprzyjające rozwojowi agroturystyki,
- Niskie koszty pracy na terenie Powiatu,
- Poprawiający się stan finansów publicznych Powiatu,
- Położenie nad Morzem Bałtyckim,
- Duży ruch turystyczny w miejscowościach nadmorskich w sezonie letnim,
- Bogate dziedzictwo kulturowe Powiatu,
- Rozwinięta baza z zakresu usług turystycznych (noclegowa, gastronomiczna),
- Rozwinięta turystyka wodna- możliwość stworzenia produktu turystycznego obejmującego również sezon jesiennie - wiosenny,
- Produkty turystyczne, w tym m.in. Pętla Żuławska, turystyka 3S.

SŁABE STRONY

- Stosunkowo słabo rozwinięta mikroprzedsiębiorczość na terenie Powiatu,
- Niska aktywność gospodarcza mieszkańców Powiatu,
- Niska wydajność przedsiębiorstw,
- Niedostatek silnych podmiotów gospodarczych,
- Niezagospodarowane tereny inwestycyjne- słabe zainteresowanie inwestorów,
- Brak przedsiębiorstw z branż nowoczesnych technologii,
- Brak ustalonych, spójnych dla całego Powiatu kierunku działań promocyjnych, brak marketingu terytorialnego (promocja turystyczna i gospodarcza),
- Brak specjalnej strefy ekonomicznej na terenie Powiatu, niewystarczająca ilość terenów inwestycyjnych,

- Utrzymujący się deficyt budżetowy,
- Niedostateczne wykorzystanie powierzchni rolnych,
- Niedostateczne wykorzystanie środków pozabudżetowych, w tym z UE na inwestycje,
- Brak sieciowych, kompleksowych, całorocznych produktów turystycznych oraz doświadczenia w ich tworzeniu i wdrażaniu,
- Niewystarczająca polityka przeciwdziałania bezrobociu,
- Niewystarczająca infrastruktura w zakresie ścieżek rowerowych i szlaków pieszych,
- Brak wspólnych działań lokalnych przedsiębiorców o profilu turystycznym.

SZANSE

- Otwarcie ruchu bezwizowego z Obwodem Kaliningradzkim,
- Wytyczenie nowych terenów inwestycyjnych i objęcie ich statusem SSE,
- Wystarczająca dostępność i efektywne wykorzystanie finansowania zewnętrznego, w tym środków UE na realizację zadań wpływających na rozwój gospodarczy Powiatu,
- Zainteresowanie przedsiębiorców, w tym inwestorów zagranicznych, wolnymi terenami inwestycyjnymi,
- Wzrost gospodarczy kraju,
- Prowadzenie aktywnej polityki pro przedsiębiorczej na szczeblu centralnym i lokalnym (dofinansowanie stanowisk pracy, przyjazna inwestorom polityka fiskalna),
- Rozwój małej przedsiębiorczości w oparciu o rozwój turystyki w regionie,
- Szeroki strumień środków z UE na wsparcie kooperacji przedsiębiorców,
- Polepszający się poziom infrastruktury drogowej w kraju,
- Dalsza poprawa dostępności komunikacyjnej Powiatu,
- Wprowadzenie nowych technologii rolniczych sprzyjających dalszemu rozwojowi branży rolniczej, w tym rolnictwa ekologicznego,
- Rosnący popyt na usługi turystyczne,
- Rozwój, sieciowanie i spójna promocja lokalnych produktów turystycznych, jakim jest Pętla Żuławska (rozwój turystyki aktywnej),
- Zwiększenie ruchu turystycznego w szczególności sezonie jesienno-zimowym-utworzenie uzdrowiska na Mierzei Wiślanej (turystyka zdrowotna),
- Zwiększenie rozpoznawalności marki i oferty Powiatu na europejskich i krajowych rynkach turystycznych.

ZAGROŻENIA

- Prowadzenie pasywnej polityki pro przedsiębiorczej na szczeblu centralnym i lokalnym (brak dofinansowania stanowisk pracy, nieprzyjazna inwestorom polityka fiskalna),
- Konkurencyjność gospodarcza (w tym turystyczna) sąsiadujących Powiatów- Malbork, Trójmiasto,
- Niestabilność przepisów prawa,
- Ograniczone inwestycje przedsiębiorstw w Polsce i na świecie – niechęć do realizacji większych projektów inwestycyjnych,
- Niesprzyjająca koniunktura w gospodarce światowej i krajowej (zbyt wolny rozwój gospodarczy w kraju),
- Trudny dostęp do kredytów inwestycyjnych dla małych firm,
- Wyłączenie z produkcji rolniczej dobrych ziem,
- Sezonowość w turystyce,
- Niższy popyt na usługi turystyczne w Polsce i na świecie z powodu słabej koniunktury,
- Ograniczona dostępność kapitału, w tym środków z UE,
- Potencjalnie wymagany wysoki wkład własny w ramach projektów inwestycyjnych realizowanych w następnym okresie programowania funduszy UE,
- Emigracja społeczeństwa młodego i wykształconego,
- Konkurencyjna oferta inwestycyjna innych Powiatów i tym samym utrata klientów inwestycyjnych.

4.4. Wnioski do dalszej analizy

Analiza SWOT, przeprowadzona w trzech obszarach strategicznych, jest podstawą do wyznaczenia celów strategicznych oraz operacyjnych w kontekście wykorzystania mocnych stron oraz szans w makrootoczeniu, minimalizując oddziaływanie potencjalnych zagrożeń i eliminując słabe strony Powiatu.

W obszarze **kapitału przestrzennego i infrastrukturalnego** Powiat Nowodworski charakteryzuje się dobrym stanem środowiska naturalnego i dobrą zewnętrzną dostępnością komunikacyjną- bliskość Trójmiasta. Wewnętrzna infrastruktura drogowa wymaga jednakże modernizacji i dalszej rozbudowy (drogi powiatowe, gminne), w celu zapewnienia wymaganej przepustowości dróg i poprawy wewnętrznej dostępności komunikacyjnej.

Ważnym aspektem w zakresie dostępności i atrakcyjności komunikacyjnej Powiatu jest również rozwój systemu ścieżek rowerowych i zintegrowanie systemu z drogowymi węzłami komunikacyjnymi. Szansą w tym zakresie jest pozyskanie zewnętrznego finansowania, w tym z UE, na projekty z zakresu infrastruktury drogowej.

W zakresie działań proekologicznym niezwykle istotną kwestią dla Powiatu będą termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, inwestycje w OZE oraz wykorzystanie biomasy w procesie produkcji energii, ciepłej- wszystkie te przedsięwzięcia przybliżą Powiat do osiągnięcia bilansu energetycznego z poszanowaniem środowiska naturalnego, co niewątpliwie wpłynie wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Powiatu. Brak wystarczających środków budżetowych na realizację działań w zakresie inwestycji energetycznych, który stanowi słabą stronę Powiatu, może zostać rozwiązany w przypadku wystarczającej alokacji środków finansowych, głównie z funduszy UE, na tego rodzaju działania inwestycyjne.

W zakresie infrastruktury technicznej słabą stroną Powiatu jest niewystarczający zasięg i zły stan sieci wodociągowych i kanalizacyjnych głównie na terenach wiejskich oraz niewystarczająca długość kanalizacji deszczowej. Konieczna jest również rewitalizacja systemów melioracyjnych. Również w tym zakresie szansą dla Powiatu jest pozyskanie finansowania zewnętrznego na modernizację i rozbudowę sieci kanalizacyjnej, w tym deszczowej oraz wodociągowej, budowę nowoczesnych, proekologicznych kolektorów deszczowych, czy też moderacją systemów melioracyjnych.

Reasumując stan zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz środowiska naturalnego Powiatu wymaga poprawy głównie w ramach infrastruktury drogowej oraz technicznej (sieć kanalizacyjna, wodociągowa, system melioracyjny), szansą w tym zakresie będą głównie efektywnie wykorzystane środki pozabudżetowe, przeznaczone na ten cel. Dynamiczny rozwój Powiatu w w/w obszarze, przy poprawie dostępności komunikacyjnej w zakresie transportu kolejowego, sprzyjać będzie rozwojowi społeczno – gospodarczemu całego obszaru.

Analiza SWOT w odniesieniu do **Kapitału ludzkiego i społecznego** Powiatu Nowodworskiego przeprowadzona została głównie w nawiązaniu do demografii, rynku pracy, kultury, edukacji, zdrowia, sportu i rekreacji, a także pomocy i integracji społecznej oraz aktywności wyborczej mieszkańców.

Jednym z głównych problemów demograficznych Powiatu jest zjawisko starzenia się społeczeństwa, związane z mniejszą ilością urodzeń oraz migracją młodych mieszkańców z jego terenów do dużych aglomeracji miejskich (ujemne saldo migracji). Migracja osób młodych spowodowana jest trudną sytuacją na lokalnym rynku pracy, rosnącym bezrobociem długoterminowym i słabą rozwiniętą przedsiębiorczością. Pogłębiający się negatywny proces migracyjny oraz starzenia się społeczeństwa może mieć powodować dalsze spowolnienie gospodarcze na terenie Powiatu. Niezwykle istotnymi działaniami, które powinny być przedsięwzięte przez lokalne samorządy są inicjatywy aktywizujące zawodowo lokalną społeczność, inicjatywy pro przedsiębiorcze oraz te związanych z budowaniem lokalnej tożsamości obywatelskiej.

Powiat Nowodworski posiada stosunkowo bogatą ofertę edukacyjną, jednakże przy słabym wykorzystaniu w procesie kształcenia innowacyjnych form kształcenia oraz nowoczesnych technologii. Niedostateczne jest również powiązanie oferty edukacyjnej szkół ponadgimnazjalnych z lokalną gospodarką i rynkiem pracy. Taki stan rzeczy zmienić może efektywne wykorzystanie finansowania zewnętrznego na dalszy rozwój edukacji, przy stabilnej polityce oświatowej państwa.

Mocną stroną, głównie terenów miejskich Powiatu, jest również stosunkowo bogata oferta kulturalna, która jednakże powinna być rozwijana na terenach wiejskich. Słabą stroną Powiatu jest brak zimowej infrastruktury sportowej (kryty basen), która wzbogaciłaby lokalną ofertę sportowo-rekreacyjną.

Infrastruktura w zakresie ochrony zdrowia (szpital, ośrodki zdrowia, apteki) na terenie Powiatu wymaga dalszych modernizacji, dostęp do specjalistycznych usług medycznych jest znacznie ograniczony a pacjenci nie są zadowoleni również z poziomu opieki zdrowotnej na terenie Powiatu. Ważnym aspektem w zakresie stanu zdrowia lokalnego społeczeństwa jest edukacja społeczeństwa w kierunku kształtowania pozytywnych postaw w zakresie zdrowego stylu życia, akcje profilaktyczne w zakresie chorób cywilizacyjnych, które są główną przyczyną umieralności wśród mieszkańców z terenów Powiatu.

Przede wszystkim jednak Powiat Nowodworski boryka się z problemem **bardzo wysokiego, często długotrwałego bezrobocia** i związanym z nim zubożeniem społeczeństwa, które z kolei prowadzi do różnych patologii (alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie itd.). Mocną stroną Powiatu są prężnie funkcjonujące ośrodki pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej, które jednak potrzebują zwiększonego dofinansowania na realizację wszystkich działań z zakresu aktywizacji zawodowej i społecznej potrzebujących ich mieszkańców z terenów Powiatu. Szansą w tym zakresie może być pozyskanie funduszy unijnych na realizację w/w projektów, wzrost wartości inwestycji bezpośrednich, wprowadzenie nowych elastycznych form zatrudnienia oraz utworzenie nowych miejsc pracy. Największym problemem z tzw. „makrootoczenia” może okazać się pogłębiający się kryzys gospodarczy całego kraju, który wpłynie negatywnie na dynamikę rozwoju gospodarczego Powiatu.

Kwestia integracji społecznej, wzajemnej współpracy i postaw obywatelskich, jest jednym z wielu czynników społecznych wpływających na dynamikę rozwoju Powiatu. Szansę na pozytywną zmianę w tym zakresie stanowi prospołeczna rewitalizacja przestrzeni publicznych i nadanie im nowych, integrujących lokalną społeczność funkcji, co niewątpliwie przyczyni się również do odbudowy społeczeństwa obywatelskiego (zadania poszczególnych gmin powiatu). Niewątpliwie mocną stroną omawianego obszaru w kwestiach związanych z integracją społeczną jest działalność lokalnych organizacji pozarządowych, które aktywnie wspierają działania władz Powiatu oraz lokalnych samorządów w obszarze przedsięwzięć prospołecznych.

Podsumowując obszar społeczny analiza SWOT wykazała, iż największym problemem Powiatu jest bardzo wysokie, długotrwałe bezrobocie, które prowadzi do zubożenia społeczeństwa oraz patologii społecznych. Działania lokalnych samorządów i innych instytucji z obszaru pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej (głównie NGOs), przy efektywnym

wykorzystaniu finansowania ze środków UE powinny prowadzić aktywną politykę proinwestycyjną, aktywizacji zawodowej i integracji społecznej (włączenie społeczne). Należy wykorzystać wszystkie zidentyfikowane szanse w otoczeniu zewnętrznym, które wyeliminować mają słabe strony Powiatu, aby w pełni wykorzystać potencjał rozwojowy omawianego obszaru.

W obszarze **Kapitału gospodarczego** za najmocniejszą stronę Powiatu Nowodworskiego uznano jego atrakcyjność turystyczną, związaną z walorami przyrodniczo – krajobrazowymi, położeniem i dziedzictwem historyczno - kulturowym. W związku z powyższym dalszy rozwój, specjalizacja turystyki i tworzenie powiązanych sieciowo produktów turystycznych są największymi szansami dla rozwoju gospodarczego całego Powiatu. W chwili obecnej turystyka w Powiecie oparta jest głównie o turystykę 3S (Sun, Sea, Sand), która związana jest z sezonem letnim. Słabą stroną Powiatu jest brak całorocznej oferty turystycznej (powiązanej z turystyką zdrowotną, aktywną i kulturową- Muzeum Stutthof w Sztutowie) i brak spójnych dla całego obszaru kierunków działań promocyjnych. Szansą dla Powiatu w likwidacji słabych stron w zakresie rozwoju turystyki jest umocnienie partnerstwa lokalnych samorządów i podejmowanie wspólnych, spójnych działań prorozwojowych, w tym wspólne aplikowanie o finansowanie zewnętrzne oraz sieciowanie i spójna promocja regionalnych produktów turystycznych, jakimi jest Pętla Żuławska. Samorządy w ramach Powiatu powinny wykorzystać światowe trendy w turystyce i wyspecjalizować swoją ofertę w zakresie turystyki aktywnej, kulturowej i zdrowotnej.

Powiat Nowodworski nie dysponuje bogatą ofertą inwestycyjną w postaci gruntów inwestycyjnych. Ponadto grunty przeznaczone pod inwestycyjne na terenie Powiatu nie są objęte statusem SSE, co przy braku szeroko zakrojonej promocji gospodarczej nie sprzyja tworzeniu proinwestycyjnej marki Powiatu, jako terenu przyjaznego inwestorom. Powiat Nowodworski powinien przeznaczyć więcej gruntów (odpowiednio przystosowanych) pod potencjalne inwestycje, wykreować spójną dla całego obszaru markę inwestycyjną i podjąć działania promocyjne, które wpłyną na wzrost rozpoznawalności tychże terenów i świadczyć będą o potencjale inwestycyjnym Powiatu. Wszystkie te działania w połączeniu z proinwestycyjną polityką fiskalną Powiatu i poszczególnych gmin umożliwią napływ nowych inwestycji, w tym Bezpośrednich Inwestycji Zagranicznych, tworzących nowe, trwałe miejsca pracy.

Powiat Nowodworski charakteryzuje się również słabo rozwiniętą mikroprzedsiębiorczością, co związane jest z niską aktywnością gospodarczą mieszkańców terenów jego terenów. Samorządy w ramach Powiatu muszą wykorzystać pro przedsiębiorczą politykę państwa oraz zewnętrzne finansowanie na projekty z zakresu rozwoju lokalnej mikro i małej przedsiębiorczości (dofinansowanie działalności gospodarczej, stanowisk pracy, wsparcie inwestycyjne i pomostowe).

Niewątpliwie mocną stroną Powiatu są jego żyzne gleby, sprzyjające rozwojowi efektywnego rolnictwa. Lokalni rolnicy przy wsparciu władz samorządowych szczebla gminnego i powiatowego powinni w pełni wykorzystać możliwości finansowe oferowane przez UE w

nowym okresie programowania na intensyfikację produkcji rolnej z wykorzystaniem nowoczesnych technologii i metod uprawy i hodowli.

Sytuacja finansowa Powiatu Nowodworskiego poprawia się z roku na rok. Wydatki są w wyraźnym trendzie spadkowym, a dochody rosnącym co miało wpływ na obniżenie poziomu deficytu budżetowego. Znaczne ograniczenie wydatków pozwoliło osiągnąć nadwyżkę budżetową w 2011 roku- taki trend jest niewątpliwie mocną stroną Powiatu i może świadczyć o przyszłych większych możliwościach inwestycyjnych i rozwojowych Powiatu.

Podsumowując analizę obszaru gospodarczego największą szansą na poprawę sytuacji gospodarczej Powiatu jest więc pełne wykorzystanie posiadanego potencjału turystycznego, poprawa potencjału inwestycyjnego oraz wykorzystanie istniejących w makrootoczeniu możliwości rozwojowych, w tym głównie pozyskanie finansowanie zewnętrznego na projekty turystyczne i te związane z pobudzaniem lokalnej przedsiębiorczości i poprawą atrakcyjności inwestycyjnej Powiatu.

5. Wizja i misja rozwoju Powiatu Nowodworskiego

WIZJA

Powiat Nowodworski konkurencyjnym gospodarczo, rozpoznawalnym i proekologicznym obszarem turystyczno-rolniczym, zamieszkałym przez aktywnych oraz zintegrowanych mieszkańców.

Powiat Nowodworski w roku 2024 to:

- Rozpoznawalny w kraju i za granicą obszar turystyczny z całoroczną ofertą turystyczną opartą o lokalne walory przyrodniczo - kulturowe;
- Konkurencyjna lokalizacja dla potencjalnych inwestycji, w tym Bezpośrednich Inwestycji Zagranicznych (BIZ);
- Dogodne miejsce do zrównoważonego rozwoju sektora rolno – spożywczego,
- Obszar przedsiębiorczych mieszkańców, włączonych w tworzenie lokalnej polityki społeczno – gospodarczej,
- Bezpieczna przestrzeń z bogatą ofertą kulturalną, sportową i rekreacyjną;
- Obszar z różnorodną ofertą edukacyjną dostosowaną do potrzeb lokalnego rynku pracy,
- Rozwinięta infrastrukturalnie przestrzeń o czystym środowisku.

MISJA

Budowanie konkurencyjnego potencjału społeczno – gospodarczego Powiatu Nowodworskiego w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, w tym m.in. aktywizacja zawodowa i społeczna lokalnych mieszkańców, tworzenie atrakcyjnych warunków inwestycyjnych, wspieranie rozwoju innowacyjnych form produkcji rolnej, poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wykreowanie, sieciowanie i intensywne promocja całorocznych produktów turystycznych, tworzonych w oparciu o lokalne walory przyrodniczo – kulturowe, z poszanowaniem środowiska naturalnego.

Misja pozwala na jednoznaczne wytypowanie obszarów priorytetowych oraz celów strategicznych Strategii, określa przyszłe korzyści oferowane przez Powiat Nowodworski zarówno jego mieszkańcom, jak i turystom oraz inwestorom.

6. Obszary priorytetowe, cele strategiczne i operacyjne

Obszary priorytetowe wraz z przyporządkowanymi im celami strategicznymi przedstawiono w formie tabelarycznej. Cele strategiczne skonkretyzowane zostały natomiast w postaci celów operacyjnych, które wyznaczają szczegółowe kierunki działań i którym przyporządkowano projekty kluczowe dla rozwoju Powiatu Nowodworskiego.

Tabela 3. Obszary priorytetowe i cele strategiczne

KAPITAŁ GOSPODARCZY (P1)	KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY (P2)	KAPITAŁ PRZESTRZENNY I INFRASTRUKTURALNY (P3)
CS.1.1 Konkurencyjna gospodarka	CS.2.1 Rozwinięty i w pełni wykorzystany kapitał ludzki	CS.3.1 Rozwinięta infrastruktura transportowa / drogowa i techniczna
CS.1.2 Turystyka katalizatorem dynamicznego rozwoju gospodarczego	CS.2.2 Wartościowy kapitał społeczny	CS.3.2 Zrównoważony rozwój energetyczny Powiatu Nowodworskiego
CS.1.3 Wzrost dochodów mieszkańców i samorządów Powiatu		

Źródło: Opracowanie własne

6.1. Obszar priorytetowy KAPITAŁ GOSPODARCZY (P1)

Kapitał gospodarczy danego obszaru kształtują m.in. przedsiębiorczość jego mieszkańców, atrakcyjność inwestycyjna omawianego terenu, dynamiczny rozwój wiodących gałęzi gospodarki, którymi w przypadku Powiatu Nowodworskiego są turystyka i rolnictwo oraz wydatki inwestycyjne lokalnych samorządów, które uzależnione są od poziomu dochodów.

W ramach w/w obszaru priorytetowego wyznaczono następujące cele strategiczne oraz uzupełniające je cele operacyjne.

Cel strategiczny CS.1.1 Konkurencyjna gospodarka

Konkurencyjność lokalnej gospodarki mierzona jest potencjałem inwestycyjnym Powiatu, stopniem rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz wykorzystania potencjału w zakresie rozwoju rolnictwa, jako jednej z istotnych, prorozwojowych gałęzi gospodarki Powiatu Nowodworskiego.

Cele operacyjne:

- CO.1.1.1 Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Powiatu Nowodworskiego

Rodzaje działań:

- Stworzenie oferty inwestycyjnej dla całego Powiatu Nowodworskiego w oparciu o regionalne specjalizacje;
- Zwiększenie arealu gruntów przeznaczonych pod inwestycje oraz ich przystosowanie do potrzeb inwestorów,
- Nawiązanie trwałej współpracy z Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną oraz Invest in Pomerania w celu pozyskania nowych inwestorów,
- Opracowanie i promocja spójnej marki inwestycyjnej i identyfikacji wizualnej Powiatu;
- Rozszerzanie zakresu systemu zachęt inwestycyjnych.

Oczekiwane efekty:

- Pozyskanie nowych inwestorów zewnętrznych, w tym z zakresu regionalnych specjalizacji;
- Utworzenie nowych trwałych miejsc pracy

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2024 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba nowych inwestycji zewnętrznych (szt.)	0	2	Dane Starostwa

			Powiatowego
Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w ramach w/w inwestycji (stanowiska)	0	100	Dane Starostwa Powiatowego

* Wartość skumulowana

➤ CO.1.1.2 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości

Rodzaje działań:

- Realizacja projektów finansowo – doradczych w zakresie samozatrudnienia z modułem promocyjnym;
- Stworzenie wielopodmiotowego systemu wspierania rozwoju i obsługi biznesu;
- Wsparcie ekspansji działalności operacyjnej oraz inwestycyjnej przedsiębiorstw z terenów Powiatu;
- Wsparcie procesów wdrażania innowacji, w tym technologicznych w przedsiębiorstwach;
- Promocja idei współpracy i partnerstwa branżowego wśród przedsiębiorstw z terenów Powiatu (nawiązanie współpracy w ramach inicjatyw klastrowych GOM).

Oczekiwane efekty:

- Utworzenie nowych miejsc pracy;
- Utworzenie nowych mikro oraz małych przedsiębiorstw, w tym w ramach regionalnych specjalizacji,
- Wzrost nakładów na innowacje procesowe, produktowe wśród lokalnych przedsiębiorstw;
- Ekspansja działalności inwestycyjnej i operacyjnej lokalnych przedsiębiorstw;
- Wzrost liczby przedsiębiorstw współpracujących w ramach inicjatyw klastrowych.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2024 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 000 mieszkańców (szt.)	1 076**	1 110	GUS

* Wartość skumulowana

** Dane GUS 2013 rok

➤ CO.1.1.3 Rozwój efektywnego i proekologicznego rolnictwa

Rodzaje działań:

- Wsparcie i promocja wytwarzania produktów rolnictwa ekologicznego, produktów regionalnych i tradycyjnych;
- Specjalizacja produkcji rolnej w tym w zakresie rolnictwa ekologicznego;

- Wsparcie procesu automatyzacji produkcji rolniczej;
- Wdrożenie innowacyjnych, nowoczesnych metod w produkcji rolnej i hodowli bydła;
- Doradztwo dla rolników w procesie pozyskania zewnętrznego finansowania, w tym ze środków UE;
- Wsparcie wielohektarowej produkcji rolnej.

Oczekiwane efekty:

- Unowocześnienie i wzrost wydajności lokalnych gospodarstw rolnych;
- Wzrost eksportu lokalnych produktów rolnych;
- Wzrost liczby ekologicznych gospodarstw rolnych;
- Wzrost udziału gospodarstw wielkopowierzchniowych w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych na terenie Powiatu;
- Wyższa jakość wytworzonych produktów rolnych.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2024 rok)	Źródło weryfikacji
Powierzchnia gospodarstw ekologicznych na terenie Powiatu (ha)	50,47*	wzrost	Dane Starostwa Powiatowego/ Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego

*Gospodarstwa, sklepy i przetwórnice ekologiczne województwa pomorskiego 2009

Cel strategiczny CS.1.2 Turystyka katalizatorem dynamicznego rozwoju gospodarczego

Powiat Nowodworski z uwagi na swoje wyjątkowe walory krajobrazowo – przyrodnicze oraz położenie geograficzne i dobrze rozwiniętą infrastrukturę turystyczną jest niewątpliwie terenem atrakcyjnym turystycznie, głównie w zakresie rozwoju turystyki 3S. Turystyka stanowi więc jedną z najbardziej perspektywicznych gałęzi lokalnej gospodarki. Niezwykle istotnym aspektem jest jednak utworzenie całorocznej oferty turystycznej, w oparciu o już istniejące i nowopowstałe produkty turystyczne, które powinny być sieciowane i spójnie promowane zarówno w kraju, jak i poza jego granicami. Pozwoli to na przedłużenie sezonu turystycznego i wzrost liczby turystów poza sezonem.

Cele operacyjne:

- **CO.1.2.1** Utworzenie całorocznej oferty turystyczno-kulturalnej

Rodzaje działań:

- Poprawa stanu obiektów i obszarów zabytkowych na terenie Powiatu Nowodworskiego;

- Poprawa stanu i rozwój infrastruktury turystycznej, w tym utworzenie nowych ścieżek pieszych i rowerowych;
- Dalszy rozwój i promocja turystyki 3S;
- Wsparcie i rozwój turystyki aktywnej w oparciu o istniejącą infrastrukturę turystyczną, dziedzictwo kulturowe (specjalistyczna oferta turystyczna) oraz ekonomię wody;
- Rozwój Kolei wąskotorowej, jako jednego z produktów turystycznych Powiatu,
- Sieciowanie wiodącego produktu turystycznego (Pętla Żuławska) oraz turystyki wypoczynkowej (3S) z nowymi całorocznymi produktami uzupełniającymi z zakresu turystyki **kulturowo-edukacyjnej** (związanej z historią) oraz agro- i ekoturystyki (współpraca przedsiębiorstw, JOB, samorządów Powiatu i innych instytucji z branży turystycznej);
- Modernizacja infrastruktury kulturalnej i nadanie jej nowych, aktywizujących społecznie funkcji;
- Zwiększanie udziału mieszkańców w kulturze - wzmacnianie pozytywnych wzorców norm i zachowań społecznych, budowanie tożsamości lokalnej.

Oczekiwane efekty:

- Wzrost liczby turystów korzystających z całorocznej oferty turystycznej na terenie Powiatu Nowodworskiego,
- Podniesienie atrakcyjności produktu Pętli Żuławskiej;
- Zatrzymanie procesu degradacji obiektów zabytkowych oraz nadanie im nowych funkcji prospołecznych,
- Całoroczna sieciowa oferta turystyczna (co najmniej dwudniowa);
- Utworzenie nowych miejsc pracy w sektorze turystycznym;
- Wzrost liczby turystów i mieszkańców korzystających z nowoutworzonej oferty kulturalnej;
- Ścisła współpraca pomiędzy podmiotami z branży turystycznej i kulturalnej.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2024 rok)*	Źródło weryfikacji
Korzystający z noclegów na 1000 ludności	2 524,12**	3 541,79***	GUS
Liczba wdrożonych nowych, co najmniej ofert – produktów turystycznych (szt.)	0,00	1,00	Dane Starostwa Powiatowego
Liczba uczestników imprez kulturalnych (szt./rocznie)	19 934**	27 000****	GUS
Ludność przypadająca na 1 obiekt kultury (osoba)	9 115**	Średnia wojewódzka	GUS

* Wartość skumulowana

** Dane GUS 2013 rok

*** Wyliczenia na podstawie regresji liniowej

**** Stan z roku 2009

➤ **CO.1.2.2 Stworzenie i promocja spójnej marki turystyczno-kulturalnej Powiatu Nowodworskiego**

Rodzaje działań:

- Opracowanie spójnego Sytemu Identyfikacji Wizualnej (SIW) dla Powiatu Nowodworskiego;
- Wypracowanie unikalnej marki turystyczno – kulturalnej Powiatu;
- Wielokierunkowa promocja nowoutworzonej marki turystycznej i kulturalnej Powiatu Nowodworskiego w kraju i za granicą.

Oczekiwane efekty:

- Wzrost rozpoznawalności Powiatu jako obszaru o unikalnej, kompleksowej ofercie turystyczno – kulturalnej.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba opracowanych spójnych dla całego obszaru funkcjonalnego SIW (szt.)	0	1	Dane Starostwa Powiatowego

* Wartość skumulowana

Cel strategiczny CS.1.3 Wzrost dochodów mieszkańców i samorządów Powiatu

Wzrost dochodów zarówno mieszkańców Powiatu, jak i dochodów lokalnych samorządów, a tym samym możliwość wzrostu wydatków konsumpcyjnych i inwestycyjnych kształtują strukturę i dynamikę PKB danego regionu.

Cele operacyjne:

➤ **CO.1.3.1 Wzrost poziomu wynagrodzeń mieszkańców Powiatu**

Rodzaje działań:

- Działania proinwestycyjne mające na celu pozyskanie inwestycji tworzących atrakcyjne miejsca pracy;
- Wspieranie elastycznych form zatrudnienia;
- Wspieranie inwestycji w branżach wymagających wysokiego poziomu kwalifikacji;
- Wspieranie aktywności mieszkańców ukierunkowanej na podnoszenie własnych kwalifikacji.

Oczekiwane efekty:

- Wzrost przeciętnego wynagrodzenia brutto w Powiecie;
- Wzrost wydatków konsumpcyjnych na terenie Powiatu;
- Wzrost dochodów do budżetów gmin i Powiatu z tytułu lokalnych opłat i podatków (większa ściągalność).

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2024 rok)*	Źródło weryfikacji
Średnia płaca w Powiecie Nowodworskim w stosunku do średniej krajowej	82,8%**	85,5%***	GUS

* Wartość skumulowana

** Dane GUS 2013 rok

*** Wyliczenia na podstawie regresji liniowej

- CO.1.3.2 Spadek deficytu budżetowego lokalnych samorządów- wzrost dochodów i optymalizacja wydatków

Rodzaje działań:

- Działania lobbujące – promocyjne mające na celu pozyskiwanie inwestycji tworzących nowe, trwałe miejsca pracy;
- Optymalne wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania- w tym PPP, środków UE;
- Wspieranie inwestycji w branżach wymagających wysokiego poziomu kwalifikacji;
- Efektywne gospodarowanie majątkiem Powiatu.

Oczekiwane efekty:

- Wzrost poziomu dochodów samorządów, w tym dochodów Powiatu;
- Spadek deficytu budżetowego JST.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2024 rok)*	Źródło weryfikacji
Dochody Powiatu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w zł	1 075,78	1 760,91***	GUS

* Wartość skumulowana

** Dane GUS 2013 rok

*** Wyliczenia na podstawie regresji liniowej

6.2. Obszar priorytetowy KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY (P2)

Sprawny i rozwinięty kapitał ludzki i społeczny kształtuje dynamikę rozwoju gospodarczego każdego obszaru, w tym również Powiatu Nowodworskiego. Aktywność zawodowa i społeczna mieszkańców powinna być stymulowana zintegrowanymi działaniami samorządów, Instytucji Otoczenia Biznesu, organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie Powiatu Nowodworskiego.

Aktywność zawodowa społeczeństwa uzależniona jest przede wszystkim od wysokiej jakości oferty edukacyjnej, dostosowanej do lokalnego rynku pracy, oraz od intensywności wdrażania i jakości działań aktywizujących biernych zawodowo i bezrobotnych.

Poziom rozwoju kapitału społecznego determinują stopień integracji społecznej związanej z koniecznością włączenia społecznego osób wykluczonych oraz próbą zacieśniania lokalnych więzów społecznych i budową społeczeństwa obywatelskiego poprzez przygotowanie odpowiedniej infrastruktury społecznej obejmującej m.in. rewitalizowane przestrzenie publiczne czy też obiekty sportowe i rekreacyjne oraz wdrażanie różnorodnych tzw. „miękkich” projektów w w/w zakresie. Niezwykle ważnym elementem podnoszącym jakość kapitału społecznego jest wsparcie organizacji pozarządowych oraz poziom obsługi i funkcjonowania instytucji publicznych z terenów Powiatu. Ponadto niezwykle ważne jest wdrażanie zasad ekonomii społecznej i tworzenie społecznych przedsiębiorstw, które działać będą w obszarach integracji społecznej i rynku pracy lub w obszarach dostarczania usług publicznych o różnym charakterze.

Aktywny, rozwinięty kapitał ludzki to również zdrowe społeczeństwo, dlatego też niezwykle ważnym dla Powiatu jest kwestia promocji zdrowego stylu życia, wprowadzanie akcji profilaktycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych oraz poprawa jakości i dostępności do podstawowych i specjalistycznych usług opieki medycznej.

Cel strategiczny CS.2.1 Rozwinięty i w pełni wykorzystany kapitał ludzki

Rozwinięty kapitał ludzki tworzą aktywni zawodowo i włączeni społecznie mieszkańcy, mający dobry dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej, korzystający z nowoczesnej infrastruktury społecznej, w tym infrastruktury sportowej, oraz z prospołecznych funkcji zrewitalizowanych przestrzeni publicznych. Rozwój kapitału ludzkiego uzależniony jest również od stopnia dostosowania różnorodnej oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy, realizowanej przy wykorzystaniu nowoczesnych, interaktywnych technologii.

Cele operacyjne:

- CO.2.1.1 Aktywizacja biernych zawodowo i bezrobotnych

Rodzaje działań:

- Doradztwo, warsztaty i szkolenia dla osób biernych zawodowo i bezrobotnych;
- Programy aktywizujące i propagujące idee przedsiębiorczości;
- Wzmocnienie podmiotów ekonomii społecznej działających w obszarze rynku pracy.

Oczekiwane efekty:

- Spadek liczby osób bezrobotnych
- Spadek liczby osób biernych zawodowo;
- Wzrost liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2024 rok)*	Źródło weryfikacji
Bezwzględna liczba osób bezrobotnych (osoba)	3 623**	spadek	GUS
Stopa bezrobocia (%)	30,7**	średnia wojewódzka	GUS

*Wartość skumulowana

**GUS 2013

- CO.2.1.2 Aktywizacja wykluczonych społecznie

Rodzaje działań:

- Wspieranie inicjatyw i działań na rzecz wyrównywania szans, integracji społecznej oraz wzmocnieniu solidarności społecznej;
- Wdrażanie programów edukacyjnych z zakresu aktywności społecznej mieszkańców Powiatu;
- Budowa i modernizacja infrastruktury dla osób niepełnosprawnych;
- Działania aktywizujące osoby z terenów wiejskich;
- Wzmocnienie podmiotów ekonomii społecznej działających w obszarze integracji społecznej.

Oczekiwane efekty:

- Wzrost aktywności i integracji lokalnej społeczności;
- Wzmocnienie więzi społecznych;
- Zwiększenie dostępu do infrastruktury dla wszystkich grup społecznych;
- Aktywizacja osób wykluczonych.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2024 rok)*	Źródło weryfikacji
Udział osób w gospodarstwie domowym korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (%)	13,3**	średnia wojewódzka	GUS

*Wartość skumulowana

** Dane GUS 2012 rok

➤ CO.2.1.3 Wzrost aktywności sportowej mieszkańców Powiatu

Rodzaje działań:

- Budowa zimowej infrastruktury sportowej, w tym m.in. krytej pływalni,
- Promocja zdrowego, aktywnego fizycznie trybu życia wśród mieszkańców;
- Wdrożone atrakcyjnej oferty aktywnego spędzania czasu wolnego, w tym imprez sportowo - rekreacyjnych;
- Poprawienie infrastruktury i edukacji sportowej, głównie na terenach wiejskich;
- Zwiększenie aktywności lokalnych klubów sportowych.

Oczekiwane efekty:

- Upowszechnienie aktywności fizycznej we wszystkich grupach wiekowych;
- Promowanie postaw prozdrowotnych;
- Zwiększenie dostępu do całorocznej infrastruktury sportowej.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2024 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba wybudowanych krytych pływalni (szt.)	0	1	Dane Starostwa Powiatowego
Liczba uczestników imprez sportowo – rekreacyjnych (osoba)	152**	600***	GUS

*Wartość skumulowana

**Dane GUS 2012 rok

*** Stan z roku 2009

➤ CO.2.1.4 Poprawa dostępu i jakości usług podstawowej oraz specjalistycznej opieki medycznej

Rodzaje działań:

- Rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia;
- Wdrożenie programów doszkalających personel medyczny i administracyjny (obsługa klienta);
- Wdrożenie akcji profilaktycznych i informacyjnych oraz badań przesiewowych z zakresu m.in. chorób cywilizacyjnych.

Oczekiwane efekty:

- Poprawa stanu zdrowia lokalnego społeczeństwa;
- Wyższa jakość i lepszy dostęp do usług medycznych w obszarze chorób cywilizacyjnych;
- Poprawa stanu infrastruktury zdrowotnej;
- Większa skuteczność programów profilaktycznych i diagnostycznych;
- Dostosowanie usług medycznych do trendów demograficznych.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2024 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba badań przesiewowych i profilaktycznych dla mieszkańców Powiatu Nowodworskiego (szt.)	0	2	Dane Starostwa Powiatowego

*Wartość skumulowana

➤ **CO.2.1.5 Rozwój oferty i infrastruktury edukacyjno-dydaktycznej**

Rodzaje działań:

- Modernizacja infrastruktury edukacyjno – dydaktycznej, w tym również wyposażenia szkół;
- Dostosowanie oferty i ilości zajęć pozalekcyjnych do potrzeb zarówno uczniów szczególnie uzdolnionych jak i uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
- Wdrożenie systemów stypendialnych dla uczniów szczególnie uzdolnionych;
- Wprowadzenie innowacyjnych metod nauczania z wykorzystaniem nowoczesnej infrastruktury dydaktycznej- rozwój cyfryzacji;
- Promowanie idei kształcenia ustawicznego i rozwój oferty i infrastruktury edukacyjnej dla osób starszych.

Oczekiwane efekty:

- Wzrost liczby osób starszych korzystających z przeznaczonej dla nich oferty edukacyjnej;
- Wykorzystanie innowacyjnych technologii w procesie kształcenia;
- Poprawa stanu infrastruktury edukacyjno – dydaktycznej;
- Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów na terenie Powiatu.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2024 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba zmodernizowanych placówek edukacyjno - dydaktycznych (szt.)	0	1[a1]	Dane Starostwa Powiatowego

*Wartość skumulowana

- CO.2.1.6 Podniesienie poziomu jakości oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy

Rodzaje działań:

- Nawiązanie trwałej współpracy lokalnych szkół ponadgimnazjalnych z uczelniami wyższymi, w tym m.in. z terenów Trójmiasta;
- Dostosowanie lokalnej oferty edukacji wyższej do specjalizacji regionalnych;
- Powstanie zintegrowanego systemu doradztwa zawodowego (współpraca szkół, PUP, doradca zawodowy);
- Wyposażenie pracowni nauki zawodu do wymogów oraz standardów kształcenia zawodowego;
- Współpraca z PUP w zakresie działań szkoleniowych i warsztatowych;
- Szkolenia, warsztaty dla uczniów dotyczące świadomego wyboru kierunków kształcenia lub zawodu;
- Współpraca z przedsiębiorcami, współpraca z Cechem Rzemiosł;
- Badania dotyczące losów zawodowych Absolwentów;
- Monitoring rynku pracy przy wykorzystaniu narzędzi pomiaru ilościowego i jakościowego;
- Organizacja spotkań informacyjnych dla rodziców odnośnie trendów i tendencji na rynku pracy, pomocy w świadomym wyborze zawodu/ dalszego kształcenia;
- Tworzenie i doskonalenie centrów treningów umiejętności zawodowych odwzorowujących warunki realnych stanowisk pracy;
- Stałe monitorowanie trendów i potrzeb rynku pracy;
- Dostosowywanie programów edukacji i kształcenia do potrzeb gospodarczych i społecznych regionu;
- Organizacja kursów, szkoleń i warsztatów w ramach kształcenia dorosłych;
- Rozszerzanie zakresu praktyk i staży realizowanych w przedsiębiorstwach;
- Doradztwo i szkolenia z zakresu nowoczesnych metod nauczania dla kadry nauczycielskiej.

Oczekiwane efekty:

- Wzrost poziomu zdawalności egzaminów maturalnych na terenie Powiatu;
- Wyższa jakość kształcenia ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji kluczowych i potrzeb lokalnego rynku pracy;
- Wzrost kompetencji kadry nauczycielskiej;
- Wzrost zatrudnienia wśród absolwentów szkół zawodowych;
- Poprawa spójności kształcenia na poszczególnych etapach ścieżki edukacyjnej.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2024 rok)*	Źródło weryfikacji
Zdawalność egzaminu maturalnego- ponadgimnazjalne szkoły zawodowe (%)	55,8**	średnia wojewódzka	GUS

*Wartość skumulowana

**Dane GUS 2012 rok

Cel strategiczny CS.2.2 Wartościowy kapitał społeczny

Wartościowy kapitał społeczny tworzy zintegrowane społeczeństwo obywatelskie, wsparte działaniami organizacji pozarządowych, efektywną działalnością lokalnych instytucji publicznych, których praca zapewnia lokalnym mieszkańcom poczucie bezpieczeństwa publicznego oraz włączenia w proces tworzenia lokalnej polityki społeczno – gospodarczej. Dynamiczny rozwój lokalnego kapitału społecznego możliwy jest również dzięki zrewitalizowanym przestrzeniom publicznym, którym nadano nowe, prospołeczne funkcje.

Cele operacyjne:

- CO.2.2.1 Poprawa poziomu i jakości współpracy lokalnej społeczności z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi

Rodzaje działań:

- Włączenie organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych;
- Upowszechnianie zachowań prospołecznych, wspieranie zaangażowania mieszkańców w działania grupowe;
- Wzmocnienie i rozwój instytucji i organizacji pozarządowych wspierających aktywność grupową obywateli;
- Upowszechnianie i promocja „dobrych praktyk” w zakresie aktywności obywatelskiej, w tym wolontariatu;
- Promowanie zasad ekonomii społecznej;
- Promowanie idei społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR);
- Zwiększenie zakresu zadań publicznych, przekazywanych mieszkańcom- organizacjom pozarządowym;
- Zapewnienie pełnej przejrzystości działań instytucji publicznych w Powiecie;
- Prowadzenie monitoringu potrzeb i zachowań społecznych;
- Wspieranie procesu przekazywania bezpłatnej i rzetelnej informacji oraz porad dla mieszkańców;
- Współdziałanie policji z podmiotami i mieszkańcami;
- Szkolenia i treningi pracowników gmin, Starostwa Powiatowego i PUP;
- Stosowanie systemów motywujących pracowników instytucji publicznych do dobrej pracy i rozwoju;
- Zwiększanie udziału osób starszych i młodzieży w życiu publicznym.

Oczekiwane efekty:

- Rozwinięta partycypacja mieszkańców w życiu publicznym i społecznym Powiatu;
- Upowszechnienie idei wolontariatu i ekonomii społecznej (wzrost liczby wolontariuszy);
- Wyższa zdolność instytucji publicznych i NGOs do zaspokajania potrzeb i oczekiwań społecznych;
- Wzrost poziomu zaufania i bezpieczeństwa publicznego wśród lokalnej społeczności;
- Wzrost liczby organizacji pozarządowych oraz rozszerzenie zakresu i efektywności ich działalności;
- Wzrost liczby mieszkańców uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2024 rok)*	Źródło weryfikacji
Średnia frekwencja w wyborach do Sejmu, Europarlamentu i wyborach samorządowych (%)	33,56**	Średnia wojewódzka	Państwowa Komisja Wyborcza

*Wartość skumulowana

** Średnia z wyników w wyborach

➤ CO.2.2.2 Wsparcie prospołecznej rewitalizacji przestrzeni publicznych

Rodzaje działań:

- Wsparcie gmin i miast Powiatu w procesie rewitalizacji zdegradowanych obiektów i przestrzeni publicznych, w nadanie im nowych, aktywizujących lokalną społeczność funkcji;
- Wsparcie modernizacji infrastruktury społecznej, integrującej lokalną społeczność, w tym m.in. na terenach wiejskich.

Oczekiwane efekty:

- Wzrost aktywności i integracji społecznej oraz wzmocnienie lokalnych więzi społecznych;
- Poprawa estetyki miejskich obszarów Powiatu;
- Zwiększenie dostępu do infrastruktury publicznej;
- Aktywizacja osób wykluczonych.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło weryfikacji
-----------	----------------	------------------	--------------------

		(2024 rok)*	
Liczba projektów rewitalizacyjnych, w których Powiat Nowodworski jest Partnerem	0	1	Dane Starostwa Powiatowego

*Wartość skumulowana

6.3. Obszar priorytetowy KAPITAŁ PRZESTRZENNY I INFRASTRUKTURALNY (P3)

Kapitał przestrzenny i infrastrukturalny tworzy zmodernizowana infrastruktura drogowa, kolejowa świadcząca o dobrej zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej Powiatu oraz nowoczesna, proekologiczna infrastruktura techniczna i energetyczna. W pełni funkcjonalna przestrzeń publiczna wpływa pozytywnie na dynamikę rozwoju społeczno – gospodarczego Powiatu Nowodworskiego.

Cel strategiczny CS.3.1 Rozwinięta infrastruktura transportowa/ drogowa i techniczna

Dostępność transportową danego obszaru określa sieć powiązanej ze sobą infrastruktury drogowej, rowerowej, wodnej i lotniczej oraz system transportu zbiorowego (kolejowego i autobusowego). Działania strategiczne Powiatu skupić powinny się na rozwoju infrastruktury drogowej i rowerowej, poprawiającej konkurencyjność lokalnej gospodarki oraz oddziaływać na dostawców usług w zakresie systemu transportu zbiorowego, w tym głównie kolejowego. Rozwój infrastruktury technicznej musi być ukierunkowany zarówno na poprawę jakości życia lokalnej społeczności, jak również na poprawę środowiska naturalnego, determinującego atrakcyjność turystyczną Powiatu.

Cele operacyjne:

- CO.3.1.1 Rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej i rowerowej

Rodzaje działań:

- Remont i modernizacja nawierzchni oraz rozbudowa sieci dróg powiatowych na terenie Powiatu Nowodworskiego;
- Budowa parkingów na terenie Powiatu;
- Rozbudowa sieci tras rowerowych, w tym tych stanowiących dojazd do węzłów integracyjnych.

Oczekiwane efekty:

- Poprawa dostępności wewnętrznej i zewnętrznej Powiatu Nowodworskiego;
- Zwiększenie przepustowości dróg powiatowych;
- Wzrost liczby miejsc parkingowych na terenie Powiatu;
- Mniejsze negatywne oddziaływanie transportu na środowisko i wyższy poziom bezpieczeństwa i komfortu użytkowania dróg na terenie Powiatu.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2024 rok)*	Źródło weryfikacji
Długość nowopowstałych i zmodernizowanych ścieżek rowerowych (km)	0	...[a2]	Dane Starostwa Powiatowego
Długość nowopowstałych i zmodernizowanych dróg powiatowych (km)	0	9,63	Dane Starostwa Powiatowego

*Wartość skumulowana

➤ CO.3.1.2 Rozwój systemu transportu zbiorowego

Rodzaje działań:

- Zwiększenie częstotliwości i ilości połączeń autobusowych na trasach lokalnych;
- Zwiększenie częstotliwości połączeń kolejowych- zintegrowane działania lobbujące JST Powiatu Nowodworskiego.

Oczekiwane efekty:

- Poprawa dostępu do autobusowej i kolejowej komunikacji zbiorowej;
- Poprawa stanu środowiska naturalnego dzięki zmniejszeniu emisji spalin do atmosfery;
- Wzrost liczby mieszkańców z terenów Powiatu korzystających z transportu zbiorowego.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2024 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba nowych połączeń na terenie Powiatu – komunikacja zbiorowa	0	...[a3]	Dane Starostwa Powiatowego

*Wartość skumulowana

➤ CO.3.1.3 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej

Rodzaje działań:

- Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej;
- Rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej oraz budowa kolektorów deszczowych;
- Modernizacja infrastruktury przeciwpowodziowej;
- Rozbudowa rozdzielczych sieci gazu ziemnego w oparciu o istniejące gazociągi wysokiego ciśnienia, wszędzie tam, gdzie analizy ekonomiczne wykażą celowość tego działania;

- Prowadzenie, monitorowanie i systematyczne rozwijanie systemów selektywnej zbiórki różnego rodzaju odpadów;
- Prowadzenie systematycznej edukacji mieszkańców i instytucji oraz innych form promocji zachowań proekologicznych, obejmujących ograniczanie powstawania odpadów i właściwe postępowanie z odpadami.

Oczekiwane efekty:

- Zwiększenie dostępu do sieci wodociągowych oraz kanalizacyjnych;
- Poprawa systemu odprowadzania wód opadowych na terenie Powiatu;
- Wzrost bezpieczeństwa przeciwpowodziowego;
- Sprawne działanie kompleksowych systemów zagospodarowania odpadów komunalnych i przemysłowych.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2024 rok)*	Źródło weryfikacji
Udział korzystających z sieci kanalizacyjnej (%)	57,3**	min. średnia wojewódzka	GUS
Udział korzystających z sieci wodociągowej (%)	95,8**	99,00	GUS

*Wartość skumulowana

**Dane GUS 2013 rok

Cel strategiczny CS.3.2 Zrównoważony rozwój energetyczny Powiatu Nowodworskiego

Rozwój energetyczny Powiatu ma na celu poprawę jego bilansu energetycznego oraz wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Cele operacyjne:

- **CO.3.2.1 Poprawa bilansu energetycznego Powiatu Nowodworskiego**

Rodzaje działań:

- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych na terenach Powiatu;
- Modernizacja lub wymiana systemów oświetlenia zewnętrznego i innych systemów elektroenergetycznych;
- Budowa nowych, niskoemisyjnych źródeł ciepła oraz wymiana i/lub modernizacja niskosprawnych źródeł ciepła;
- Promocja proekologicznych postaw w zakresie gospodarowania i wykorzystania energii cieplnej i elektrycznej.

Oczekiwane efekty:

- Poprawa efektywności energetycznej Powiatu Nowodworskiego;
- Poprawa stanu środowiska naturalnego, w tym m.in. jakości powietrza.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2024 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji (szt.)	0	6	Dane Starostwa Powiatowego

*Wartość skumulowana

➤ CO.3.2.2 Wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych

Rodzaje działań:

- Aktywne inwestycje, w tym z wykorzystaniem środków UE, w rozwój przemysłu energetyki odnawialnej;
- Budowa ogniw fotowoltaicznych produkujących energię elektryczną wraz z systemem dystrybucji;
- Budowa zespołów kolektorów słonecznych pracujących głównie w układach ciepłej wody użytkowej;
- Budowa układów mieszanych.

Oczekiwane efekty:

- Wzrost bezpieczeństwa energetycznego Powiatu;
- Spadek kosztów wytwarzania i korzystania z energii;
- Wysoka jakość dostarczanej energii;
- Niższe koszty korzystania z energii;
- Poprawa stanu środowiska naturalnego.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2024 rok)*	Źródło weryfikacji
Liczba budynków użyteczności publicznej, na których zainstalowano ogniwa fotowoltaiczne (szt.)	0	...[a4]	Dane Starostwa Powiatowego

*Wartość skumulowana

7. Projekty kluczowe

Poniżej przedstawiono listę projektów kluczowych dla rozwoju społeczno – gospodarczego Powiatu Nowodworskiego.

Tabela 4. Projekty kluczowe do realizacji w latach 2014-2024 na terenie Powiatu Nowodworskiego

	Cel operacyjny	Rodzaj przedsięwzięcia	Partnerzy	Budżet (pln)
1.	CO.3.2.1 Poprawa bilansu energetycznego Powiatu Nowodworskiego	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta	<u>Partnerzy:</u> miasto Gdańsk miasto Gdynia miasto Sopot gmina Żukowo miasto Reda miasto Pruszcz Gdański gmina Pruszcz Gdański miasto Tczew miasto Wejherowo gmina Sierakowice miasto Rumia gmina Somonino gmina Stężycza gmina Wejherowo gmina Pszczółki gmina Kartuzy gmina Luzino powiat nowodworski powiat gdański powiat wejherowski Pomorska Kolej Metropolitalna Sp. z o.o.	...[a5]
2.	CO.3.1.1 Rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej i rowerowej	Węzły integracyjne OMT wraz z trasami dojazdowymi	<u>Lider:</u> Miasto Gdańsk <u>Partnerzy:</u> miasto Gdańsk miasto Gdynia miasto Sopot gmina Żukowo miasto Reda miasto Pruszcz Gdański gmina Pruszcz Gdański miasto Tczew miasto Wejherowo gmina Sierakowice miasto Rumia gmina Somonino	...[a6]

			gmina Stężycza gmina Wejherowo gmina Pszczółki gmina Kartuzy gmina Luzino powiat nowodworski powiat gdański powiat wejherowski Pomorska Kolej Metropolitalna Sp. z o.o.	
3.	CO.3.1.1 Rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej i rowerowej	Przebudowa drogi 2328G na odcinku Mikoszewo-Stróża	brak	23 000 000,00
4.	CO.3.1.1 Rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej i rowerowej CO.1.2.1 Utworzenie całorocznej oferty turystyczno-kulturalnej	Trasa Rowerowa R – 9” – odcinek P (prawa strona Wisły), EuroVelo R – 10 (od zachodniej granicy województwa pomorskiego do granicy z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej)	Miasta, gminy i powiaty województwa pomorskiego[a7]
5.	CO.1.2.1 Utworzenie całorocznej oferty turystyczno-kulturalnej	„Kajakiem przez Pomorze”	Miasta, gminy i powiaty województwa pomorskiego[a8]

Źródło: Opracowanie pracowników Starostwa Powiatu Nowodworskiego

8. Model finansowania Strategii

Strategia Rozwoju Powiatu Nowodworskiego na lata 2014 – 2024 będzie realizowana m.in. z wykorzystaniem następujących narzędzi:

- Programy Operacyjne (PO) na lata 2014 – 2020 szczebla krajowego, tj.:
 - PO Infrastruktura i Środowisko,
 - PO Inteligentny Rozwój,
 - PO Wiedza, Edukacja, Rozwój,
 - PO Polska Cyfrowa,
 - PO Pomoc Techniczna,
 - PO Rybactwo i Morze,
 - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- Programy w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej,
- Mechanizmy Finansowe (Norweski Mechanizm Finansowy, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego),
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020,
- Inne krajowe, regionalne i subregionalne programy rozwoju,
- Partnerstwo Publiczno – Prywatne.

Strategia finansowana będzie z następujących **źródeł**:

- Środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego,
- Środki udostępnione w ramach Mechanizmów Finansowych,
- Budżet Państwa,
- Budżety samorządów, w tym m.in. Województwa Pomorskiego oraz budżety gmin Powiatu,
- Inne środki publiczne,
- Kapitał prywatny- Partnerstwo Publiczno – Prywatne, montaż finansowania prywatnego w projektach strategicznych,
- Finansowanie zwrotne- pożyczki (Fundusze pożyczkowe), kredyty, w tym preferencyjne,
- Inne.

9. Partnerstwo w ramach Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego (GOM)

Niezwykle ważną kwestią w procesie pobudzania dynamiki rozwoju społeczno – gospodarczego Powiatu Nowodworskiego jest partnerstwo realizowane w ramach Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego- współpraca zarówno z poszczególnymi gminami Powiatu, jak i innymi Partnerami GOM. Wspólne, spójne działania poszczególnych Partnerów pozwolą na osiągnięcie efektu synergii i wytworzenie dodatkowej wartości dodanej dla Powiatu.

Równie istotną kwestią są źródła finansowania projektów. Jednym z podstawowych narzędzi, wykorzystywanych również przy wdrażaniu przedmiotowej Strategii, będą **Zintegrowane Inwestycje Terytorialne** (ZIT). Przy pomocy tego instrumentu, partnerstwa miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie będą mogły wspólnie realizować projekty finansowane z Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO). Środki na wdrażanie pochodzą z tzw. rezerwy programowej (kwota wydzielona na etapie programowania z przeznaczonych dla Polski funduszy) oraz z podstawowej alokacji RPO. Dodatkowo, istnieje możliwość, aby projekty otrzymały preferencje w procesie wyboru w ramach programów krajowych, głównie Programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 - po uzgodnieniach na linii związek ZIT, zarząd województwa, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego⁴⁵.

W celu wspólnej realizacji projektów w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych zawiązane zostało partnerstwo w ramach GOM, którego członkiem jest również Powiat Nowodworski.

Tak sformułowana współpraca ma ułatwić wdrażanie projektów oraz wykształcić mechanizmy, które będą funkcjonowały również po 2020 roku, gdy Fundusze Europejskie będą dostępne w mniejszej wysokości.

⁴⁵ <https://www.mir.gov.pl/> - Czym są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne i jak będą realizowane

10. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja

Wdrażanie Strategii

W proces wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Nowodworskiego na lata 2014-2024 oprócz samego Powiatu i reprezentującego go Starostwa Powiatowego powinni być zaangażowani również lokalni Partnerzy społeczno – gospodarczy, w tym organizacje pozarządowe oraz lokalni przedsiębiorcy, oraz samorządy poszczególnych gmin wchodzących w skład Powiatu i inne instytucje publiczne (PUP, MGOPSy, itp.).

Strategia jest swoistą mapą drogową, stanowiącą podstawę do podejmowania skoordynowanych działań przez Partnerów w Powiecie.

Dla realizacji Strategii niezbędne będzie podejmowanie różnego rodzaju działań:

- Samodzielnych przez partnerów - władze samorządowe Powiatu i wszystkich gmin Powiatu,
- Samodzielnych przez podmioty sektora prywatnego,
- Samodzielnych przez organizacje pozarządowe,
- Indywidualnych przez mieszkańców i ich nieformalne grupy i środowiska,
- Wspólnych z udziałem partnerów z różnych sektorów (publicznego, prywatnego i pozarządowego).

W związku z powyższym niezwykle istotnym aspektem decydującym o sprawności realizacji i wdrażania założeń Strategii będzie efektywna komunikacja między Partnerami i umiejętności wypracowywania projektów tworzącym wartość dodaną dla wszystkich zainteresowanych stron, a tym samym dla lokalnego społeczeństwa.

W procesie wdrażania Strategii Partnerzy występować będą w różnych rolach, takich jak:

- Samodzielni wykonawcy poszczególnych działań/ projektów/ zadań,
- Inicjatorzy i animatorzy działań,
- Uczestnicy działań wspólnych,
- Partnerzy wspierający organizacyjnie, technicznie i finansowo podejmowane na terenie Powiatu prorozwojowe działania.

Strategia Rozwoju Powiatu Nowodworskiego na lata 2014-2024 jest dokumentem planistycznym, którego wdrożenie wymaga zastosowania wielu różnorodnych narzędzi operacyjnych na poziomie powiatowym i gminnym, takich jak:

- Strategie rozwoju JST w Powiecie,
- Sektorowe Strategie Rozwoju/ Programy Operacyjne w Powiecie;
- Wieloletnie Plany Inwestycyjne,
- Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego gmin Powiatu,
- Budżety samorządów, w tym budżet Powiatu,
- Wypracowane projekty i przedsięwzięcia,

- Ewentualnie wewnętrzne dokumenty robocze, np. harmonogram realizacji Strategii obejmujący podział zadań pomiędzy Partnerami.

Monitoring

Monitoring Strategii będzie polegał na stałym selekcjonowaniu i gromadzeniu informacji niezbędnych do oceny postępów w realizacji Strategii.

Monitoring obejmował będzie cele w określonych obszarach priorytetowych Strategii.

Za działania monitoringowe odpowiedzialny będzie Zespół wdrożeniowy, który raz w roku będzie opracowywał raport, będący podstawowym elementem monitoringu realizacji celów strategicznych i operacyjnych. W raporcie analizowane będą wskaźniki skwantyfikowane dla poszczególnych celów operacyjnych.

Raporty będą przedstawione władzom Powiatu Nowodworskiego celem akceptacji i sformułowania stosownych zaleceń.

W celu doskonalenia systemu monitoringu Zespół będzie prowadził prace analityczne i badawcze w zakresie głównych obszarów tematycznych zawartych w Strategii. Równocześnie będą trwały prace nad rozwojem instytucjonalnym systemu monitoringu, np. w zakresie źródeł informacji i danych.

Obiektywna i stała ocena postępu realizacji celów umożliwi:

- podjęcie decyzji odnośnie kontynuacji lub zaprzestania realizacji działań,
- zaplanowanie ewentualnych działań zapobiegawczych, które mogą prowadzić do aktualizacji Strategii w okresie jej obowiązywania,
- zweryfikowanie wpływu realizowanych projektów na otoczenie społeczno-gospodarcze,
- zweryfikowanie stopnia wpływu realizowanych projektów na rozwiązywanie problemów Powiatu Nowodworskiego.

Wskaźniki, które będą monitorowane zdefiniowane zostały dla każdego z celów operacyjnych i będą podstawą mierzenia postępu w osiągnięciu celów.

Etapy monitoringu:

- zbieranie danych,
- analiza danych wraz z identyfikacją odchyleń od planu,
- przygotowanie raportu,
- propozycje zmian i działań korygujących (aktualizacja Strategii).

Ewaluacja

Ewaluacja dotyczy efektów wdrażania Strategii oraz jej wpływu na rzeczywisty rozwój społeczno-gospodarczy Powiatu Nowodworskiego. Ewaluacja musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu Strategia rozwiązała zdiagnozowane problemy i jakie powinny zostać wdrożone usprawnienia i działania korygujące w przyszłym latach.

Ewaluacja działań wynikających ze Strategii będzie trzypoziomowa:

- analiza i ocena ex ante - na etapie rozpoczęcia realizacji wyznaczonych działań (na ile działania mają poprawić stan społeczno – gospodarczy);
- analiza i ocena bieżąca (mid-term) - określenie zgodności realizacji działań z wyznaczonymi celami;
- analiza i ocena es post - ocena długoterminowego wpływu efektów wdrażania Strategii na wybrane grupy docelowe oraz na ogólna sytuację społeczno – gospodarczą Powiatu.

Opracowane w trakcie zadań monitoringowych raporty będą stanowiły podstawę przygotowania ewaluacji Strategii na koniec okresu jej obowiązywania.

Raport ewaluacyjny będzie obejmował ocenę efektów wdrażania Strategii na tle zdefiniowanych w niej wizji i celów, a w efekcie określi zakres ewentualnych działań korygujących.

Działania korygujące będą punktem wyjścia do opracowania Strategii na kolejne lata, która w dużej mierze będzie prowadziła do realizacji celów, które nie zostały osiągnięte do końca 2024 roku.

11. Zbieżność Strategii z obowiązującymi dokumentami strategicznymi w kraju i regionie

Tabela 5. Komplementarność celów strategicznych i operacyjnych z celami Strategii Rozwoju Kraju 2020 oraz Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Strategia Rozwoju Powiatu Nowodworskiego na lata 2014-2024	Strategia Rozwoju Kraju 2020	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020
Cel strategiczny CS.1.1 Konkurencyjna gospodarka		
CO.1.1.1 Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Powiatu Nowodworskiego	II.2.2. Wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie II.3.4. Zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych	1.1. Wysoka efektywność przedsiębiorstw
CO.1.1.2 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości	II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej II.3.4. Zwiększenie wykorzystania rozwiązań innowacyjnych	1.1. Wysoka efektywność przedsiębiorstw
CO.1.1.3 Rozwój efektywnego i proekologicznego rolnictwa	II.2.3. Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno - spożywczego	1.1. Wysoka efektywność przedsiębiorstw
Cel strategiczny CS.1.2 Turystyka katalizatorem dynamicznego rozwoju gospodarczego		
CO.1.2.1 Utworzenie całorocznej oferty turystyczno-kulturalnej	II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich	1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna

CO.1.2.2 Stworzenie i promocja spójnej marki turystyczno-kulturalnej Powiatu Nowodworskiego	II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej	1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna
Cel strategiczny CS.1.3 Wzrost dochodów mieszkańców i samorządów Powiatu		
CO.1.3.1 Wzrost poziomu wynagrodzeń mieszkańców Powiatu	II.2. Wzrost wydajności gospodarki II.4 Rozwój kapitału ludzkiego	2.1. Wysoki poziom zatrudnienia 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego
CO.1.3.2 Spadek deficytu budżetowego lokalnych samorządów- wzrost dochodów i optymalizacja wydatków	I.2.2. Poprawa efektywności środków publicznych II.1.1.Uzdrowienie finansów publicznych	2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego
Cel strategiczny CS.2.1 Rozwinięty i w pełni wykorzystany kapitał ludzki		
CO.2.1.1 Aktywizacja biernych zawodowo i bezrobotnych	III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym II.2.4. Poprawa ramowych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej	2.1. Wysoki poziom zatrudnienia
CO.2.1.2 Aktywizacja wykluczonych społecznie	III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej	2.1. Wysoki poziom zatrudnienia 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego

	II.4.3. Zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej	
CO.2.1.3 Wzrost aktywności sportowej mieszkańców Powiatu	III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych	1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego
CO.2.1.4 Poprawa dostępu i jakości usług podstawowej oraz specjalistycznej opieki medycznej	I.3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych	2.4. Lepszy dostęp do usług zdrowotnych
CO.2.1.5 Rozwój oferty i infrastruktury edukacyjno-dydaktycznej	III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych	2.3. Efektywny system edukacji
CO.2.1.6 Podniesienie poziomu jakości oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy	III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich	1.2. Konkurencyjne szkolnictwo wyższe 2.1. Wysoki poziom zatrudnienia 2.3. Efektywny system edukacji
Cel strategiczny CS.2.2 Wartościowy kapitał społeczny		
CO.2.2.1 Poprawa poziomu i jakości współpracy lokalnej społeczności z instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi	II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego II.5.2. Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela	2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego

	I.1.2. Zwiększenie efektywności instytucji publicznych	
CO.2.2.2 Wsparcie prospołecznej rewitalizacji przestrzeni publicznych	III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela	2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego
Cel strategiczny CS.3.1 Rozwinięta infrastruktura transportowa/ drogowa i techniczna		
CO.3.1.1 Rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej i rowerowej	III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych	3.1. Sprawny system transportowy
CO.3.1.2 Rozwój systemu transportu zbiorowego	II.7.1. Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych	3.1. Sprawny system transportowy
CO.3.1.3 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej	II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela	3.3. Dobry stan środowiska
Cel strategiczny CS.3.2 Zrównoważony rozwój energetyczny Powiatu Nowodworskiego		
CO.3.2.1 Poprawa bilansu energetycznego Powiatu Nowodworskiego	II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej	3.2. Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna 3.3. Dobry stan środowiska

CO.3.2.2 Wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych	II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii	3.2. Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna 3.3. Dobry stan środowiska
--	---	--

Źródło: Opracowanie własne

12. Spis tabel

Tabela 1. Potencjalne roczne zasoby biomasy wybranych gmin Powiatu Nowodworskiego	26
Tabela 2. Oferty pracy występujące najczęściej na nowodworskim rynku pracy	40
Tabela 3. Obszary priorytetowe i cele strategiczne	96
Tabela 4. Projekty kluczowe do realizacji w latach 2014-2024 na terenie Powiatu Nowodworskiego	115
Tabela 5. Komplementarność celów strategicznych i operacyjnych z celami Strategii Rozwoju Kraju 2020 oraz Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020.....	122

13. Spis wykresów

Wykres 1. Udział ludności korzystających z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczbie ludności w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (%)	15
Wykres 2. Udział korzystających z sieci gazowej w ogólnej liczbie ludności w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%).....	16
Wykres 3. Udział korzystających z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%)	17
Wykres 4. Udział korzystających z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%)	18
Wykres 5. Odpady wytworzone na 1 km ² w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (tony)	18
Wykres 6. Sprzedaż energii cieplnej na obszarze Powiatu Nowodworskiego wg celu w latach 2008-2012 (GJ).....	22
Wykres 7. Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na 1 mieszkańca w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (kWh)	25
Wykres 8. Liczba ludności Powiatu Nowodworskiego wg płci w latach 2008-2013 (osoba)	32
Wykres 9. Liczba ludności poszczególnych gmin Powiatu Nowodworskiego w latach 2008-2013 (osoba).....	33
Wykres 10. Współczynnik salda migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności w wieku przedprodukcyjnym w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013	34
Wykres 11. Współczynnik salda migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności w wieku produkcyjnym w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013	34
Wykres 12. Współczynnik salda migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności w wieku poprodukcyjnym w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013	35
Wykres 13. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (osoba)	36
Wykres 14. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (osoba)	36
Wykres 15. Liczba pracujących na terenie Powiatu Nowodworskiego w podziale na płeć w latach 2008-2012 (osoba)	37
Wykres 16. Liczba pracujących w Powiecie Nowodworskim w poszczególnych sektorach w latach 2008-2012 (osoba)	38
Wykres 17. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2008-2013 (osoba).....	39

Wykres 18. Stopa bezrobocia w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (%).....	39
Wykres 19. Liczba absolwentów poszczególnych typów szkół na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2008-2012 (osoba).....	41
Wykres 20. Zdawalność egzaminu maturalnego w ponadgimnazjalnych szkołach zawodowych w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%).....	42
Wykres 21. Zdawalność egzaminu maturalnego w liceach ogólnokształcących w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%).....	43
Wykres 22. Liczba absolwentów szkół podstawowych i gimnazjów na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2008-2012 (osoba).....	44
Wykres 23. Liczba dzieci w przedszkolach na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2008-2012 (osoba).....	44
Wykres 24. Wydatki na 1 mieszkańca na oświatę i wychowanie w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (pln).....	45
Wykres 25. Liczba imprez kulturalnych organizowanych na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2007, 2009, 2011-2013 (sztuka).....	46
Wykres 26. Liczba uczestników imprez kulturalnych organizowanych na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2009, 2011-2013 (osoba).....	47
Wykres 27. Ludność przypadająca na 1 obiekt kultury w wyszczególnionych obszarach w latach 2009, 2011-2013 (osoba).....	47
Wykres 28. Ludność przypadająca na 1 placówkę biblioteczną w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (osoba).....	48
Wykres 29. Wydatki na 1 mieszkańca na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (pln).....	49
Wykres 30. Współczynnik zgonów na 1000 mieszkańców w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012.....	50
Wykres 31. Przyczyny zgonów na terenie Powiatu Nowodworskiego w roku 2012.....	51
Wykres 32. Liczba ludności przypadająca na 1 przychodnię w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (osoba).....	52
Wykres 33. Liczba ludności przypadająca na 1 łóżko szpitalne w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (osoba).....	53
Wykres 34. Liczba ludności przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (osoba).....	53
Wykres 35. Liczba imprez turystycznych i sportowo – rekreacyjnych na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2007, 2009, 2011-2012 (sztuka).....	55
Wykres 36. Liczba uczestników imprez turystycznych i sportowo – rekreacyjnych na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2007, 2009, 2011-2012 (osoba).....	55
Wykres 37. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2013 (sztuki).....	57
Wykres 38. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2008-2012 (rodzina).....	59
Wykres 39. Udział osób w gospodarstwie domowym korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w wyszczególnionych obszarach w latach 2008-2012 (%).....	59
Wykres 40. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w latach 2009-2013.....	60
Wykres 41. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2009 – 2013 w podziale na sektory własnościowe.....	61

Wykres 42. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie Powiatu Nowodworskiego w latach 2009 – 2013 według klas wielkości	62
Wykres 43. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w Powiecie Nowodworskim w latach 2009-2013 wg rodzajów działalności	63
Wykres 44. Podmioty gospodarki narodowej na terenie Powiatu Nowodworskiego w roku 2013 według Polskiej Klasyfikacji Działalności	64
Wykres 45. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2009 – 2013	66
Wykres 46. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2009 – 2013	67
Wykres 47. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. Ludności w latach 2009 – 2013	68
Wykres 48. Podmioty gospodarki narodowej wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2009 – 2013	68
Wykres 49. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w latach 2009 – 2013 – saldo	69
Wykres 50. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2009 – 2013	69
Wykres 51. Miejsca noclegowe na 1000 ludności w latach 2009 – 2013	75
Wykres 52. Udzielone noclegi na 1000 ludności w latach 2009 – 2013	76
Wykres 53. Korzystający z noclegów na 1000 ludności w latach 2009 – 2013	76
Wykres 54. Wydatki i dochody Powiatu Nowodworskiego w latach 2009 – 2013	77
Wykres 55. Dochody budżetowe na jednego mieszkańca w latach 2009 – 2013	78
Wykres 56. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w Powiecie Nowodworskim w roku 2013	78
Wykres 57. Dochody ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w Powiecie Nowodworskim w roku 2013	79
Wykres 58. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w procentach w latach 2009 - 2013	80
Wykres 59. Wydatki na obsługę długu publicznego na 1000 zł dochodów budżetów ogółem w latach 2009 - 2013	80

14. Spis rycin

Rycina 1. Położenie Powiatu Nowodworskiego na tle województwa pomorskiego	9
Rycina 2. Gminy wchodzące w skład Powiatu Nowodworskiego	10
Rycina 3. Schemat systemu Pętli Żuławskiej- rozwój turystyki wodnej	74

15. Bibliografia

Literatura:

1. Audyt Turystyczny Powiatu Nowodworskiego, Nowy Dwór Gdański, czerwiec 2005
2. Ocena aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz aktualności miejscowych planów zagospodarowania

- przestrzennego Gminy i Miasta Nowy Dwór Gdański wraz z oceną zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, miasta Nowy Dwór Gdański w latach 2006-2011, Nowy Dwór Gdański, wrzesień 2011
3. Ryszard Musiał, Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Ostaszewo, Gdańsk
 4. Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Sztutowo - aktualizacja 2013, Gdańsk, 2012
 5. Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Stegna – aktualizacja, Gdańsk 2012
 6. Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Nowy Dwór Gdański na lata 2010-2013 z perspektywą do 2017 r., 2010
 7. Program Ochrony Środowiska Powiatu Nowodworskiego na lata 2013-2016 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2017-2020, Nowy Dwór Gdański, 2013
 8. Strategia Rozwoju Edukacji na terenie Powiatu Nowodworskiego na lata 2012-2020
 9. Program Rozwoju Sportu i Kultury Fizycznej w Powiecie Nowodworskim na lata 2014-2020, Nowy Dwór Gdański, 2013
 10. Sprawozdanie z realizacji „Rocznego Programu Współpracy Powiatu Nowodworskiego z Organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2013”, Nowy Dwór Gdański, 2014

Strony internetowe:

1. <http://www.stat.gov.pl/gus>
2. <http://here.com>
3. <http://www.zumi.pl>
4. <http://www.infoeko.pomorskie.pl/InformacjeZbiorcze/Szczegoly/29>
5. <http://www.infoeko.pomorskie.pl/Powiaty/Nowodworski>
6. <http://www.nowydworgdanski.pl/121,o-powiecie-nowodworskim.html>
7. <http://investingpoland.eu>
8. <http://turystyka-stegna.pl/?p=plaze>
9. http://www.sztutowo.pl/?page_id=246
10. <http://krynicamorska.tv/podstrona/39>
11. <http://www.krynicamorska.tv/1,17781,Wieza-widokowa--Wielbladzi-Garb.html>
12. <http://krynicamorska.tv/podstrona/40>
13. <http://turystyka-stegna.pl/?p=turystyka&id=10>
14. <http://pl.wikipedia.org/>
15. http://www.pomorskie.eu/pl/turystyka/projekty/petla_zulawska

16. Załącznik nr 1- Raport z konsultacji społecznych